

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 68

Επανασχεδιασμός πολυχρηστικού συγκροτήματος στο Μεταξουργείο

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 68

Επανασχεδιασμός πολυχρηστικού
συγκροτήματος στο Μεταξουργείο

Νικόλαος Μαγουλιώτης
Παναγιώτης-Δημοσθένης Περδίκης

Διπλωματική Εργασία για τη Σχολή
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του
Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013

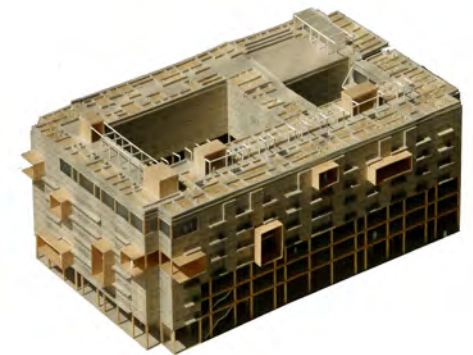
Περίοδος Ιουνίου 2013

Επιβλέποντες Καθηγητές:
Σταύρος Σταυρίδης
Ειρήνη Μίχα

Σύμβουλοι Καθηγητές:
Βασίλης Τσούρας
Μανώλης Μάνιος

Περιεχόμενα

- Ευχαριστίες	
- Εισαγωγή	5
- 1. Το Μεταξουργείο και το κτιριακό συγκρότημα	16
- 2. Το οικοδομικό τετράγωνο	22
- 3. Αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά	27
- 4. Σχέδια αποτύπωσης	43
- 5. Πρόταση	53
- 6. Νέα διαρρύθμιση	63
- 7. Τελικός σχεδιασμός	86
- Επίλογος	87
- Βιβλιογραφία	91
- Μακέτες	96

Ευχαριστίες

Καταρχήν να ευχαριστήσουμε τους επιβλέποντες καθηγητές μας, Στάυρο Σταυρίδη και Ειρήνη Μίχα και τους συμβούλους μας Μανώλη Μάνιο και Βασίλη Τσούρα

Επιπλέον, να ευχαριστήσουμε:

τους κατοίκους και τους εργαζομένους του συγκροτήματος,

το ίδρυμα Χατζηκώνστα,

το Μπάμπη Λουϊζίδη του εργαστηρίου τεκμηρίωσης για τη βοήθεια στη φωτογραφική αποτύπωση,

την Ίριδα Πολύζου για τη βοήθειά της στην έρευνα για την Κινέζικη μετανάστευση,

τον Στέλιο Γιαμαρέλο που μας παρείχε υλικό από το ερευνητικό του ΕΜΠ «Μεταλλασσόμενοι Χαρακτήρες σε Κέντρα πόλεων Αθήνας Πειραιά»

τον Πλάτωνα Ησαΐα για τις χρήσιμες πληροφορίες για την περιοχή και σχετικές σχεδιαστικές προτάσεις από τη σχολή του Berlage,

και τέλος, τους φίλους μας που βοήθησαν με τη δουλειά και τις συμβουλές τους για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας

Εισαγωγή

Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας μας ήταν ο ανασχεδιασμός ενός κτιριακού συγκροτήματος στην περιοχή του Μεταξουργείου. Ο Σχεδιασμός έγινε για τους παρόντες χρήστες του συγκροτήματος και με σκοπό τη διατήρηση του πολυχρηστικού και πολυπολιτισμικού χαρακτήρα του συγκροτήματος και ευρύτερα της περιοχής.

Ξεκινήσαμε με μια αναλυτική έρευνα για το κτιριακό συγκρότημα αλλά και την ευρύτερη περιοχή του και έπειτα προχωρήσαμε σε μια αναδιανομή των υπαρχουσών λειτουργιών (και σε κάποιες προσθήκες). Βάσει της αναδιοργάνωσης του κτιριοδογικού προγράμματος και της δομής του συγκροτήματος, προχωρήσαμε, έπειτα στο σχεδιασμό των αρχιτεκτονικών επεμβάσεων.

1. Το Μεταξουργείο και το κτιριακό συγκρότημα

Η περιοχή του Μεταξουργείου βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, εφραπτόμενα της δυτικής πλευράς του ιστορικού τριγώνου. **(βλ. εικ. 1.1.)** Το σημείο με το οποίο θα ασχοληθούμε **(βλ. εικ. 1.4.)** βρίσκεται στη διασταύρωση της υπερτοπικής κίνησης της οδού Πειραιώς με την πιο τοπική σύνδεση Μεταξουργείου-Ψυρρή από τις οδούς Μυλλήρου και Θερμοπυλών.

Από τα πρώτα κτιριακά σύνολα της περιοχής ήταν οι παραγωγικές μονάδες του Μεταξουργείου (που έδωσε και το όνομα στην περιοχή) και το Ορφανοτροφείο Χατζηκώνστα που σταδιακά εξελίχθηκε σε βιομηχανική παραγωγική μονάδα (το οποίο βρισκόταν στη θέση του συγκροτήματος με το οποίο ασχολούμαστε). **(βλ. Εικ. 1.2., 1.3.)** Με το άνοιγμα μικρότερων βιοτεχνικών μονάδων και εργαστηρίων αλλά και την εγκατάσταση εργατικού προσωπικού η περιοχή απέκτησε έναν μεικτό και πολυχρηστικό χαρακτήρα, πράγμα που διατήρησε για πολλές δεκαετίες.

Από χάρτες χρήσεων γης για την περιοχή **(βλ. εικ. 1.6., 1.7.)** βλέπουμε πως η ανάμειξη των χρήσεων είναι κάτι που παραμένει σε μεγάλο βαθμό ως σήμερα. Σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (μεσοπόλεμος, μεταπολεμικά αλλά και πιο πρόσφατες δεκαετίες) διαδοχικά μεταναστευτικά ρεύματα που φτάνουν στην πρωτεύουσα από την

επαρχία ή και από το εξωτερικό εγκαθίστανται και στην περιοχή του Μεταξουργείου. Διαμορφώθηκε έτσι σταδιακά ο λαϊκός και πολυπολιτισμικός χαρακτήρας της περιοχής. Από το χάρτη δραστηριότητας μεταναστευτικών κοινοτήτων **(βλ. εικ. 1.5.)** βλέπουμε πως μεγάλος αριθμός μεταναστών κατοικεί και δραστηριοποιείται στην περιοχή. Επικρατέστερη αυτών τα τελευταία χρόνια είναι η Κινέζικη κοινότητα.

Ταυτόχρονα με τα παραπάνω, τις τελευταίες τρεις δεκαετίες διάφορες νομοθετικές, πολεοδομικές και αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις δρουν προς την κατεύθυνση του εξευγενισμού του Μεταξουργείου, πράγμα που απειλεί να αλλοιώσει τα προηγούμενα χαρακτηριστικά της περιοχής. Οι γειτονικές περιοχές του Ψυρρή και του Γκαζιού έχουν μετατραπεί σταδιακά σε περιοχές διασκέδασης και εσωτερικού τουρισμού για την Αθήνα, απομακρύνοντας τους κατοίκους λόγω ανόδου ενοικίων αλλά και λόγω φασαρίας.

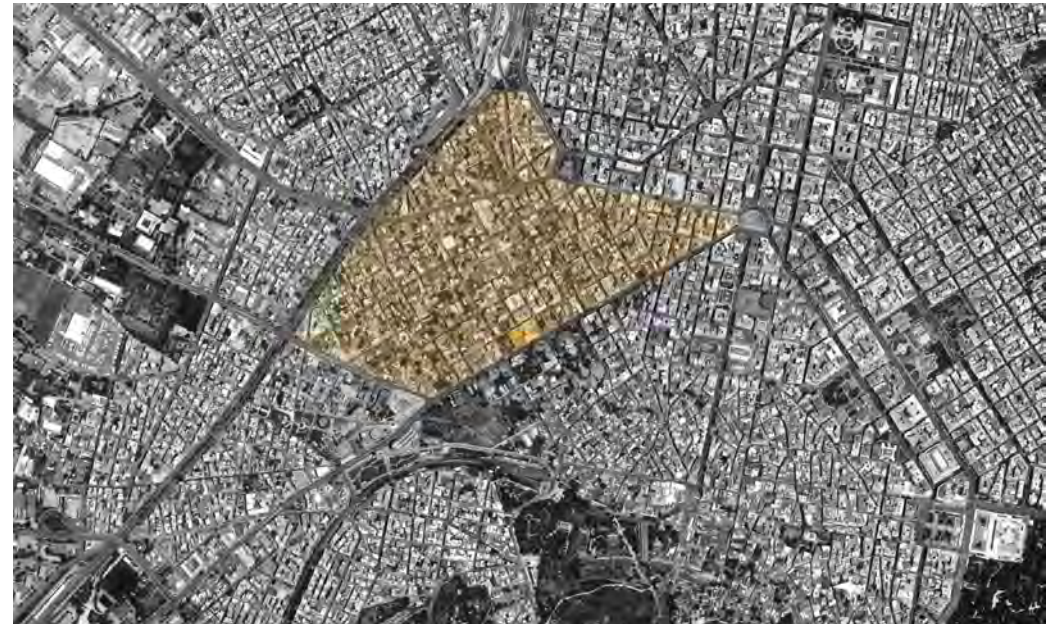
Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται τάσεις επέκτασης αυτών των φαινομένων και προς το Μεταξουργείο **(βλ. εικ. 1.14.)**. Τα πρώτα ίχνη αυτού παρατηρούνται πάνω στα μέτωπα Πειραιώς και Ιεράς Οδού, κατά μήκος οδικών αξόνων όπως η Μεγάλη Αλεξάνδρου, αλλά και σε νησίδες στο εσωτερικό της περιοχής (όπως η Πλατεία Αυδή). Όπως είναι γνωστό, κύριο ρόλο σε αυτή την κατεύθυνση παίζει η έντονη πίεση προς την πολιτεία από ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Συχνό αίτημα αυτών των πρωτοβουλιών είναι η «εξυγίανση» και η «αναβάθμιση» περιοχών του κέντρου με σκοπό την «επιστροφή των Αθηναίων

στο κέντρο». Μια βασική αντίφαση αυτών των πρωτοβουλιών είναι πως ενώ εγκωμιάζουν τον πολυπολιτισμικό και ποικιλόμορφο χαρακτήρα της περιοχής, οι οικονομικές επιπτώσεις τους τείνουν να τον αναιρέσουν.

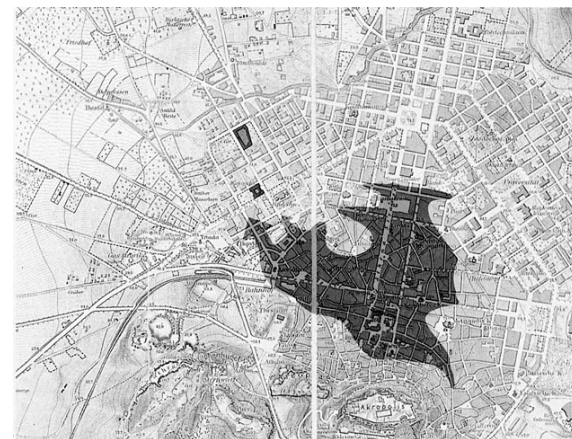
Βλέπουμε λοιπόν πως το Μεταξουργείο αποτελεί πεδίο συνύπαρξης πολλών διαφορετικών δραστηριοτήτων, από τα διάφορα δίκτυα εθνικού εμπορίου και τα καλλιτεχνικά δρώμενα και την νυχτερινή διασκέδαση μέχρι τις συχνές επεμβάσεις της αστυνομίας και τις διάφορες παράνομες δραστηριότητες. Όπως είναι φυσικό οι δραστηριότητες αυτές συνυπάρχουν τότε αρμονικά και τότε σε σύγκρουση. **(βλ. εικ. 1.8.- 1.13.)**

Το συγκρότημα το οποίο θα εξετάσουμε αποτελεί σημαντική θέση για τη διατήρηση του χαρακτήρα της περιοχής, καθώς αποτελεί σημαντικό κόμβο για διάφορα τοπικά και υπερτοπικά δίκτυα δραστηριοτήτων. Καταρχήν το συγκρότημα αποτελεί το επίκεντρο του Κινεζικού εμπορίου για την περιοχή αλλά και σημαντικό σημείο για διάφορα άλλα τοπικά και υπερτοπικά δίκτυα εμπορίου **(βλ. εικ. 1.15.)**. Επιπλέον αποτελεί σημαντικό σημείο για ποικίλα δίκτυα υπηρεσιών καθώς μέσα και γύρω από το συγκρότημα βρίσκονται διάφορες δημόσιες υπηρεσίες αλλά και υπηρεσίες που αφορούν τις μεταναστευτικές κοινότητες της περιοχής **(βλ. εικ. 1.16.)**. Τέλος το συγκρότημα βρίσκεται σε μια περιοχή με έντονη παρουσία διάφορων ευπαθών ομάδων (αστέγων, τοξικομανών) αλλά και δικτύων που παρέχουν βοήθεια σε αυτές **(βλ. εικ. 1.17.)**. Πέραν της

έντονης παρουσίας τέτοιων ομάδων σε κάποιους χώρους του, το συγκρότημα δεν συμμετέχει ενεργά στα δίκτυα αυτά αλλά τόσο λόγω θέσης, όσο και λόγω προδιαγραφών, έχει τη δυνατότητα να το κάνει.

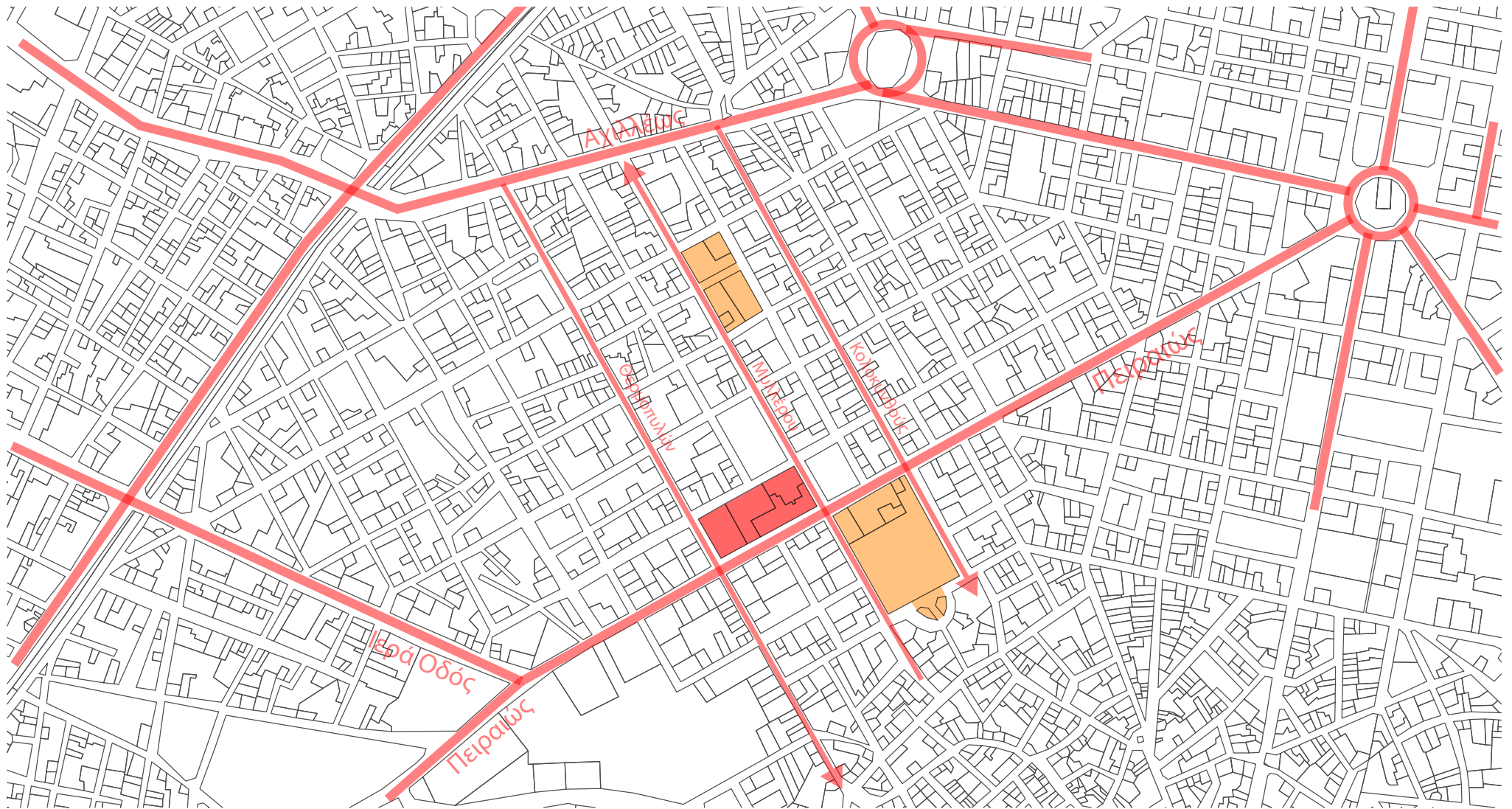
Εικ. 1.1 Το Μεταξουργείο και το κτιριακό συγκρότημα στο κέντρο της Αθήνας (Πηγή: Bing.com)

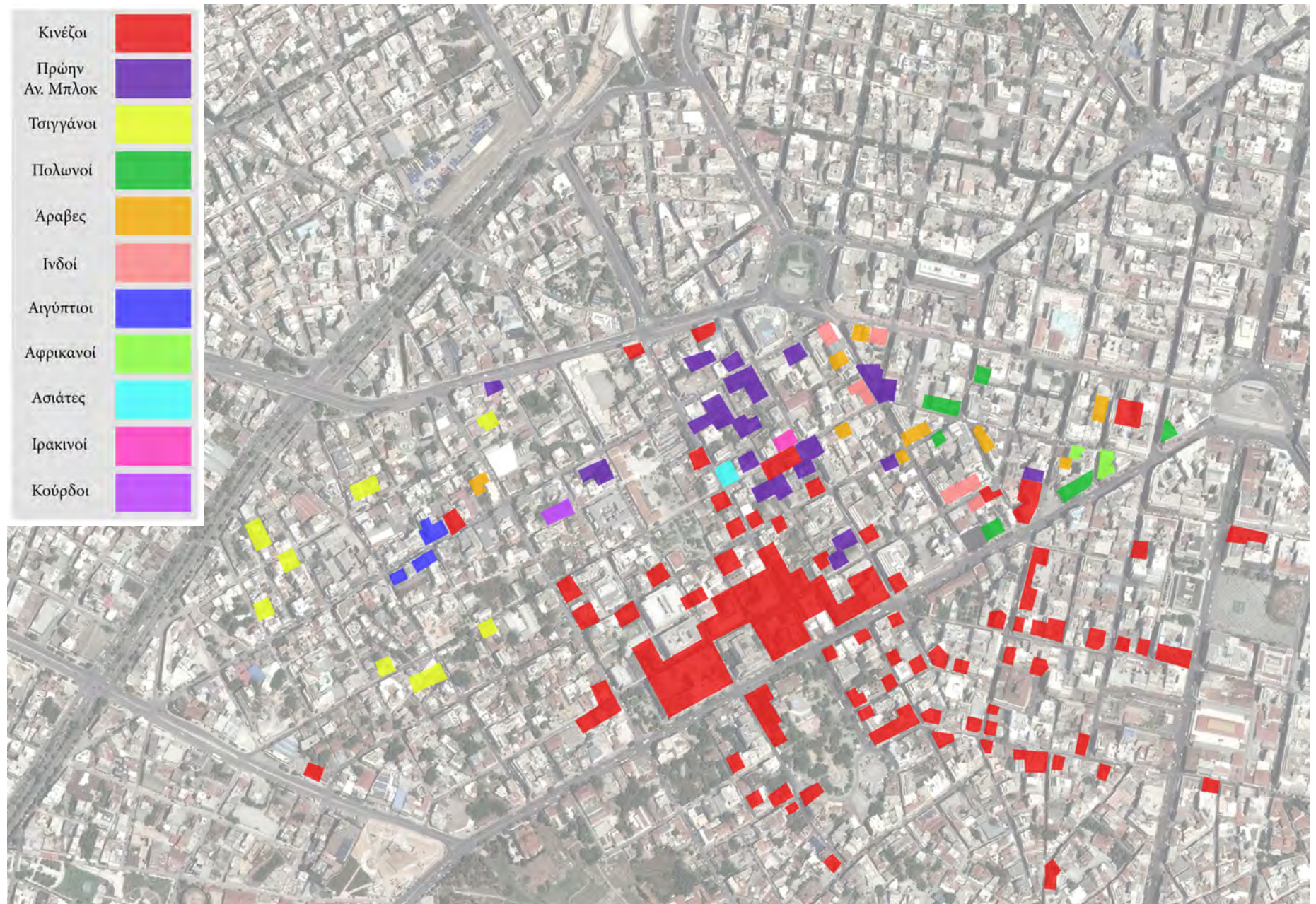
Εικ. 1.2. “Το Μεταξουργείο και το Ορφανοτροφείο Χατζηκώνστα εμπροσθοφύλακες της επέκτασης της παραγωγικής ζώνης της Αθήνας προς τα Δυτικά” (Πηγή: L. & R. Matton, Athènes et ses monuments du XVIIe s. à nos jours, Αθήνα 1963)

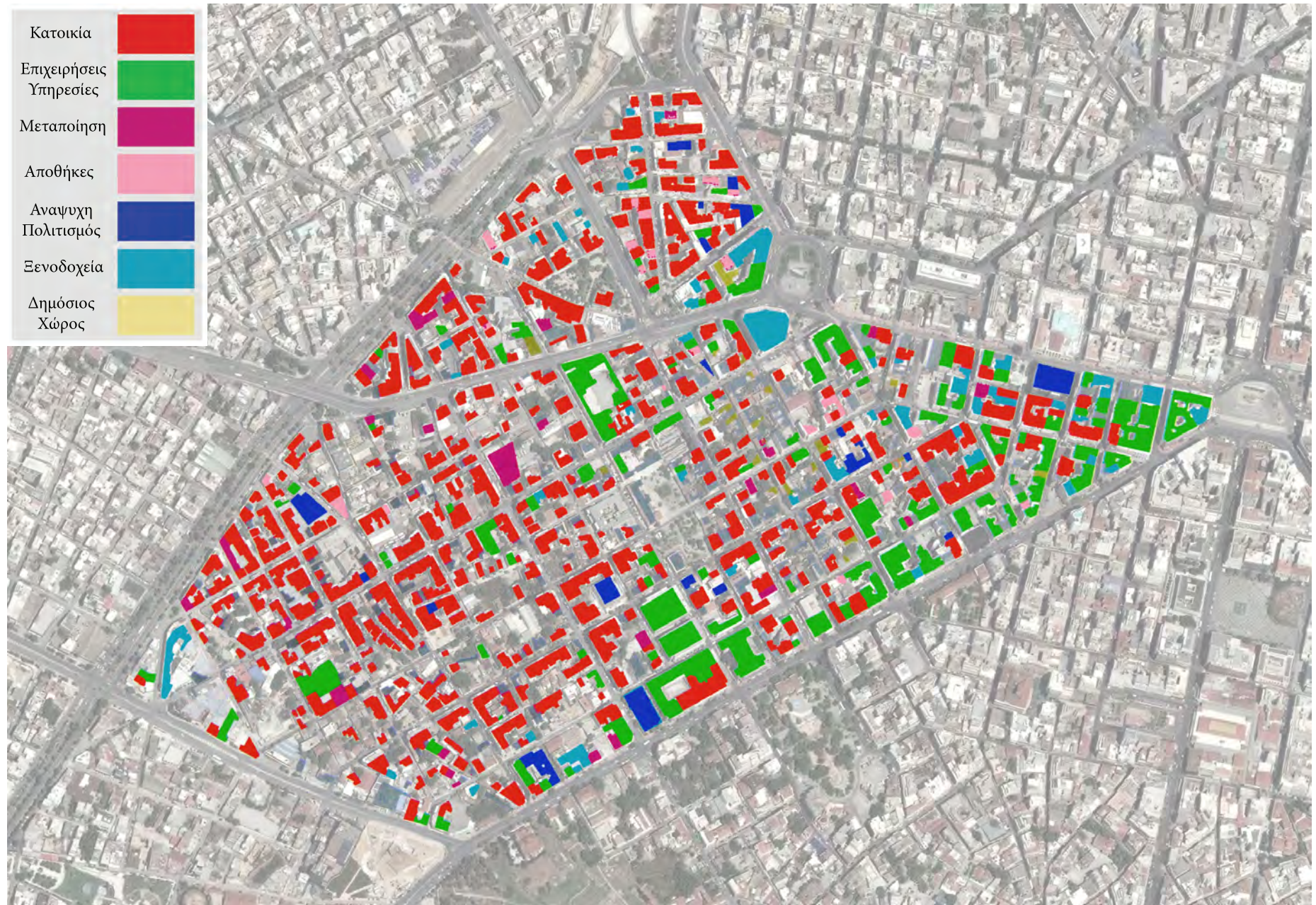
Εικ. 1.3. Φωτογραφία του δυτικού τμήματος της Αθήνας το 1869. Στα αριστερά το Θυσείο και στο βάθος το Μεταξουργείο (Πηγή: L. & R. Matton, Athènes et ses monuments du XVIIe s. à nos jours, Αθήνα 1963)

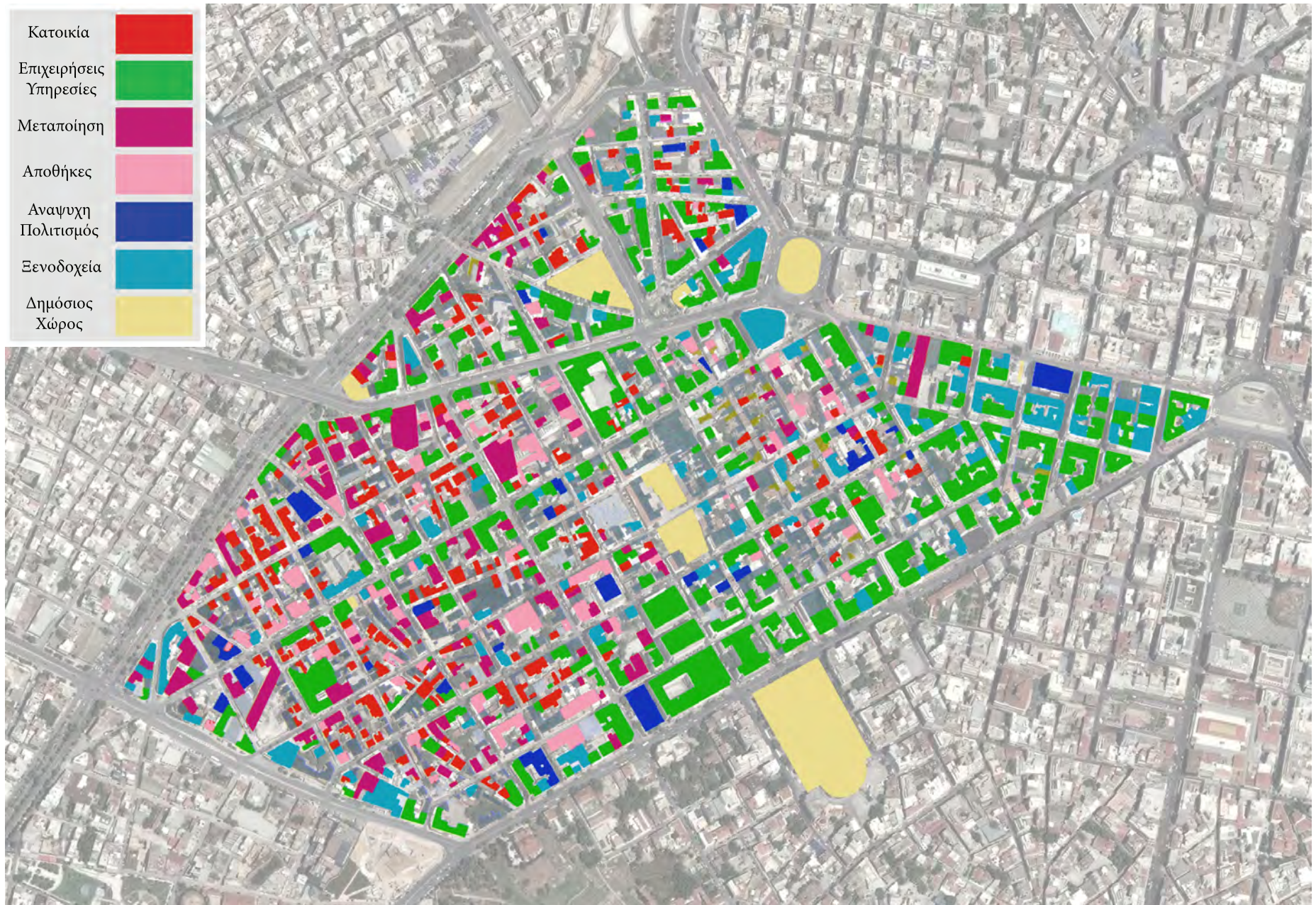
Εικ. 1.4. Η διαστύρωση τοπικών και υπερτοπικών οδικών αξόνων περιμετρικά του οικοδομικού τετραγώνου

Εικ. 1.5. Δραστηριότητα Μεταναστευτικών Μειονοτήτων στο Μεταξουργείο (Καταγραφή 2006-2007)

Εικ. 1.6. Χάρτης Χρήσεων Γης (Ορόφων) στο Μεταξουργείο (Καταγραφή 2006-2007)

Εικ. 1.7. Χάρτης Χρήσεων Γης (Ισογείων) στο Μεταξουργείο (Καταγραφή 2006-2007)

Εικ. 1.8.

Εικ. 1.9.

Εικ. 1.10.

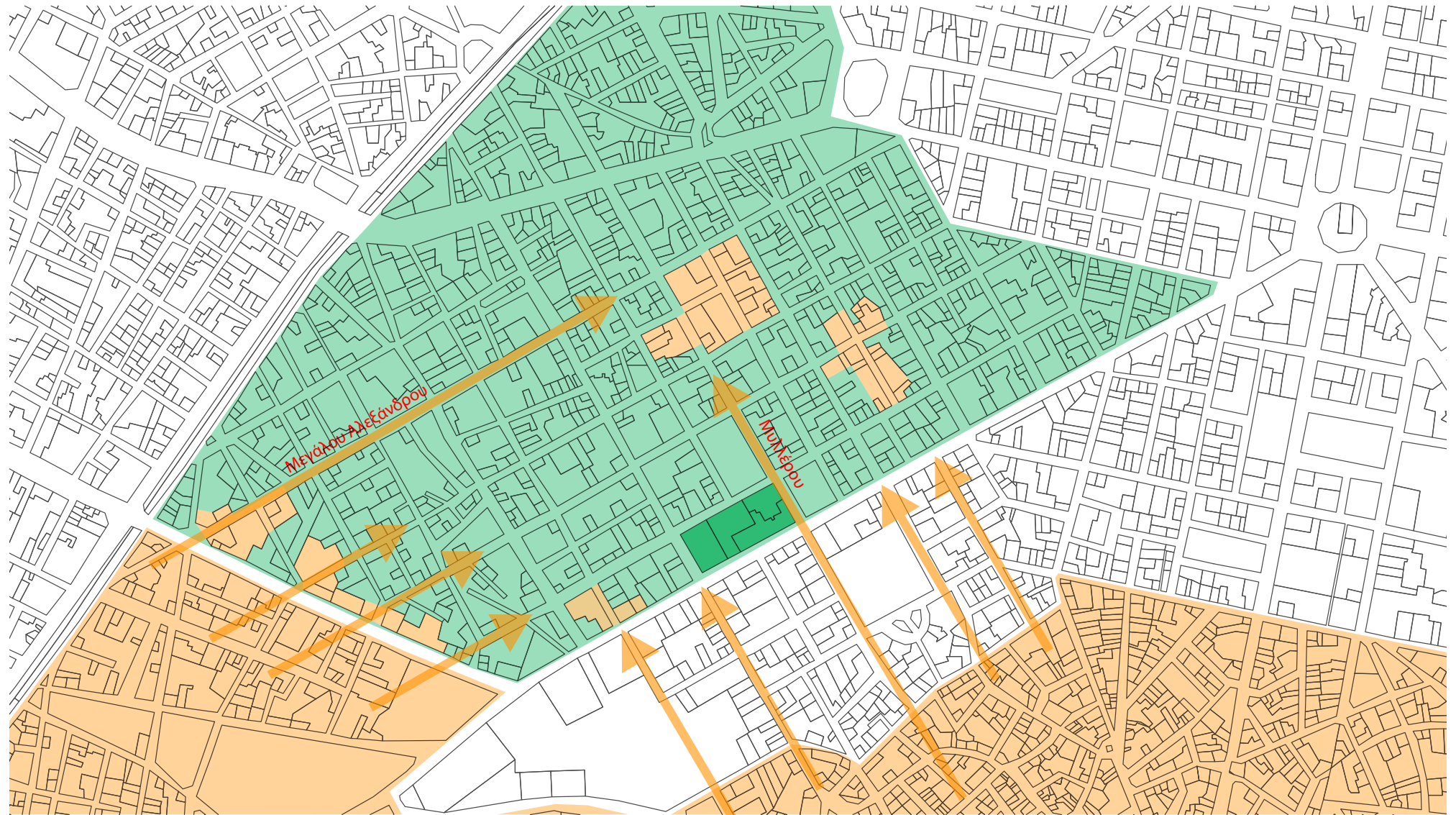
Εικ. 1.11.

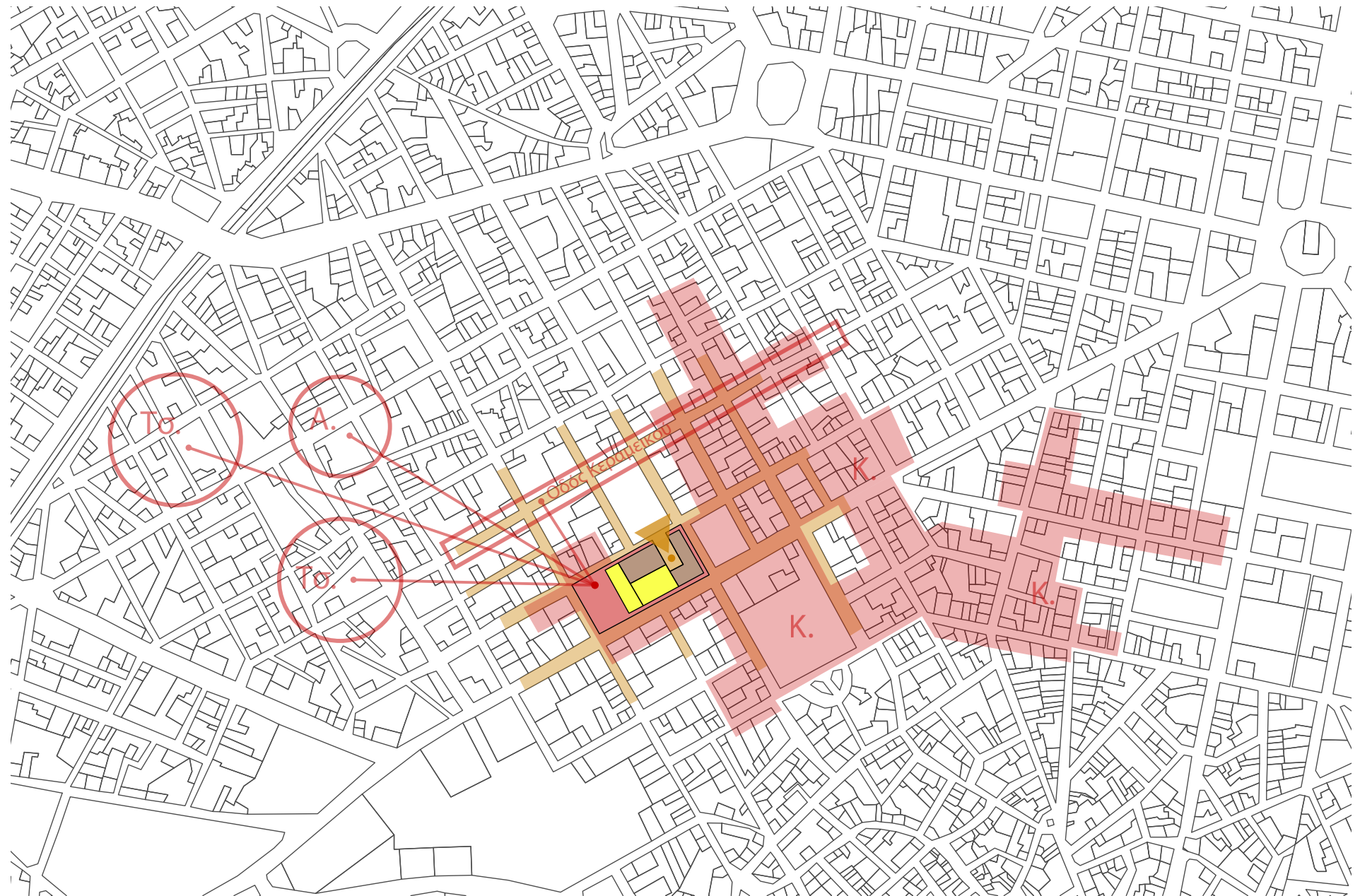
Εικ. 1.12.

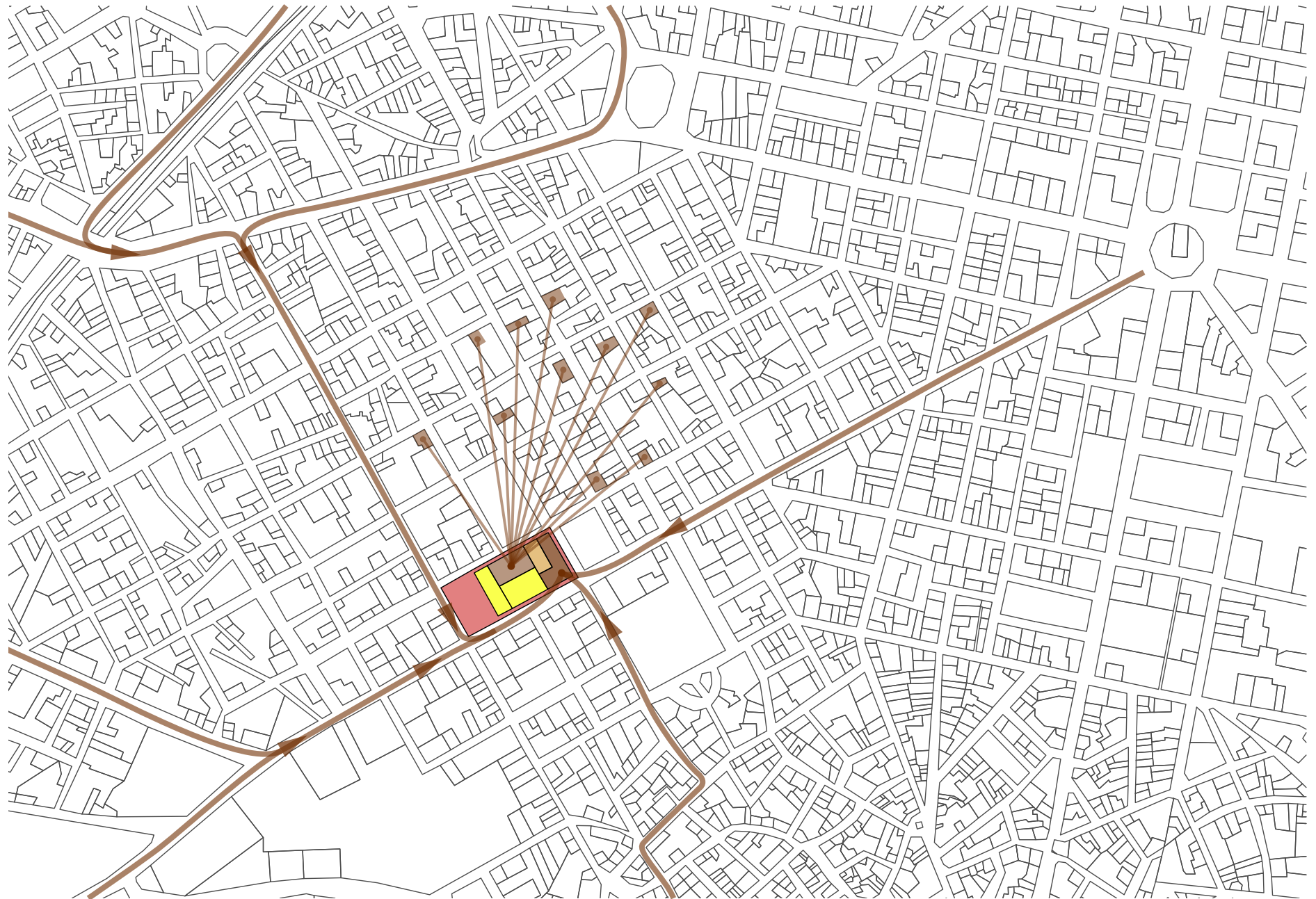
Εικ. 1.13.

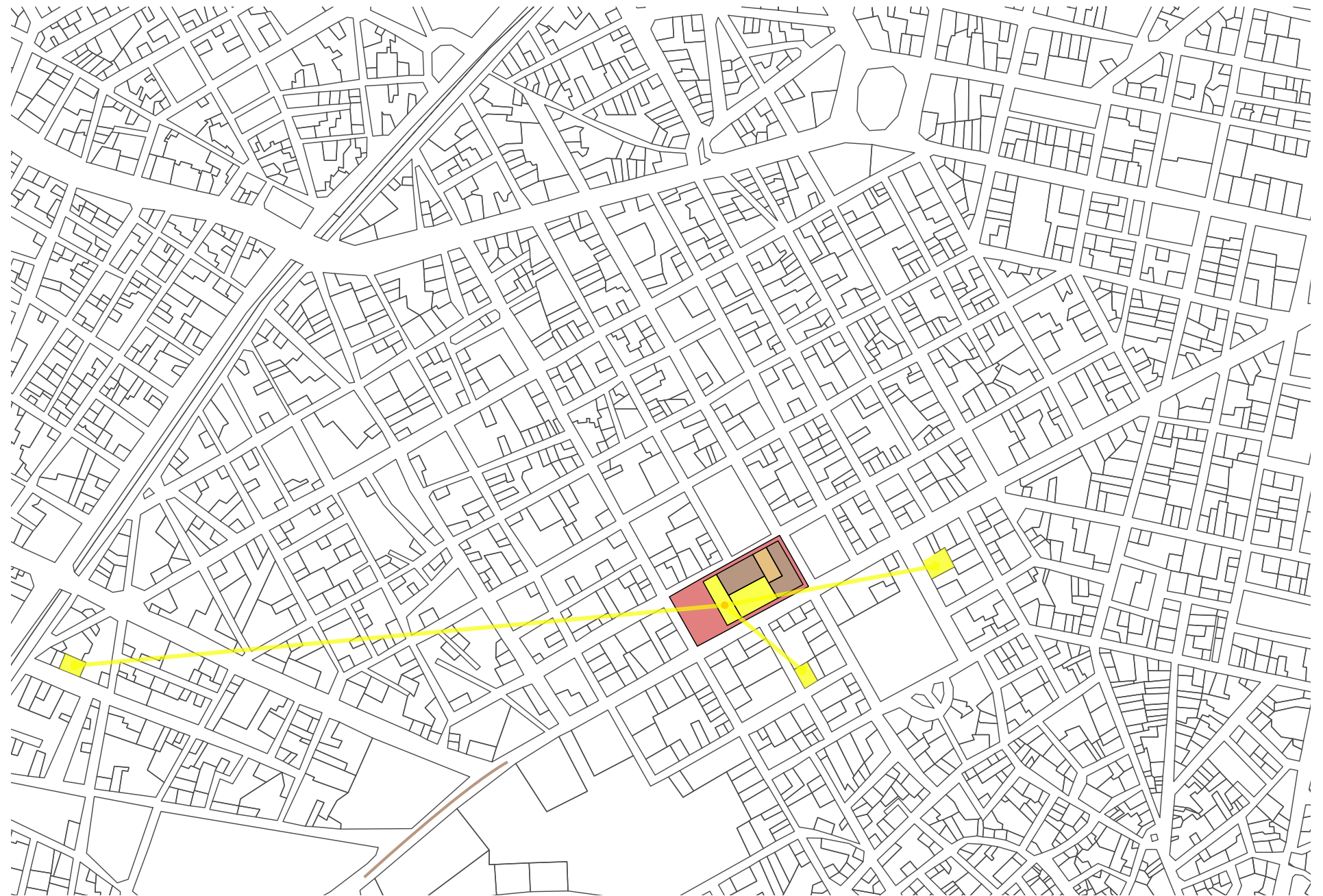
Εικ. 1.14. Μέτωπα πιέσεων και Νησίδες Εξυγενισμού στην περιοχή του Μεταξουργείου

Εικ. 1.15 Συσχετισμός της λειτουργίας του συγκροτήματος με Δίκτυα Εμπορίου

Εικ. 1.16. Συσχετισμός της λειτουργίας του συγκροτήματος με Δίκτυα Υπηρεσιών

Εικ. 1.17. Συσχετισμός της λειτουργίας του συγκροτήματος με Δίκτυα Παροχών Στέγης σε Ευπαθείς Ομάδες

2. Το οικοδομικό τετράγωνο

Η περιοχή του Μεταξουργείου βρίσκεται στο Όπως βλέπουμε το συγκρότημα μαζί με άλλα 3 γειτονικά κτίρια παρουσιάζουν έντονη αντίθεση κλίμακας με τη γύρω περιοχή (βλ. **εικ. 2.1.-2.4.**). Το συγκρότημα που εξετάζουμε αποτελεί το μεγαλύτερο από τα 4 και την σπάνια (για τα Αθηναϊκά δεδομένα) περίπτωση ενός συνολικά σχεδιασμένου οικοδομικού τετραγώνου. Το οικοδομικό τετράγωνο οριοθετείται από τις οδούς Πειραιώς, Μυλλέρου, Αγπσιλάου και Θερμοπυλών και περιλαμβάνει το συγκρότημα με το οποίο θα ασχοληθούμε (βλ. **εικ. 2.10.**) και το Ναό του Αγίου Γεωργίου (βλ. **εικ. 2.7.-2.8.**).

Εικ. 2.1. Αεροφωτογραφία του συγκροτήματος και της γύρω περιοχής απο Νότια (πηγή: Bing Maps)

Εικ. 2.2.-2.4 Αεροφωτογραφίες του συγκροτήματος απο Δύτικά, Ανατολικά και Βόρεια (πηγή: Bing Maps)

2.α. Ιστορικά

Το κτίριο βρίσκεται στην θέση όπου μέχρι πρότινος στεγαζόταν το κτίριο του Ορφανοτροφείου Χατζηκώνστα. Το ορφανοτροφείο εγκαταστάθηκε στην περιοχή το 1855 απασχολώντας ένα μικρό μέρος του οικοδομικού τετραγώνου. Σταδιακά, και με διαδοχικές δωρεές διαφόρων εύπορων κατοίκων της περιοχής, παραχωρήθηκε στο Ορφανοτροφείο όλο το οικοδομικό τετράγωνο (όπως υπάρχει και σήμερα). Με πρωτοβουλία της Ελένης Χατζηκώνστα σχεδιάστηκαν από τον Ερνστ Τσίλλερ οι νέες εγκαταστάσεις του Ορφανοτροφείου, οι οποίες ολοκληρώθηκαν το 1903. Το νεοκλασικό σύμπλεγμα (με τις πολλές προσθήκες) περιελάμβανε εντός των τειχών του και το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, που είναι και το μοναδικό κομμάτι του ορφανοτροφείου που υπάρχει ακόμα στο οικόπεδο. Απο παλιές αεροφωτογραφίες (βλ. εικ. 2.5.-2.6.) και φωτογραφίες του εξωτερικού (βλ. εικ. 2.9.) έχουμε μια γενική ιδέα για το συγκρότημα αλλά δυστυχώς αναλυτικές κατόψεις δεν διασώζονται. Το Ίδρυμα και το Ορφανοτροφείο Χατζηκώνστα έχουν μεταφερθεί και στεγάζονται πλέον σε ένα άλλο κτίριο στην Λεωφόρο Κηφισίας.

Το ορφανοτροφείο αρχικά λειτουργούσε σαν βοηθητικός χώρος σίτισης και εκπαίδευσης παιδιών από άπορες οικογένειες. Σταδιακά όμως, με τις κακουχίες που επέφεραν οι απανωτοί πόλεμοι, το συγκρότημα άρχισε να λειτουργεί σαν χώρος πλήρους διαμονής και σίτισης για ορφανά παιδιά και παράλληλα, μέσα στον ίδιο χώρο λειτούργησαν κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα

χειροτεχνικής εργασίας, με σκοπό την κατάρτιση των παιδιών σε διάφορα επαγγέλματα.

Το συγκρότημα, που είχε σχεδιάσει ο Τσίλλερ, λειτούργησε αποκλειστικά σαν ορφανοτροφείο περίπου έως το 1936, οπότε και ξεκίνησαν διάφορες περιπέτειες και φθορές λόγω διαφορετικών επιτάξεων του. Το 1936, και επί κυβέρνησης Ιωάννη Μεταξά, το κομμάτι προς την Θερμοπυλών επιτάχθηκε από τη χωροφυλακή και μετατράπηκε σε φυλακές πολιτικών αντιπάλων του καθεστώτος. Το υπόλοιπο κομμάτι, προς την Μυλλήρου, συνέχισε να λειτουργεί ως ορφανοτροφείο. Στη συνέχεια το κτίριο χρησιμοποιήθηκε από τους Ιταλούς κατακτητές ως φυλακή και έπειτα, μετά την απελευθέρωση, το Ελληνικό κράτος συνέχισε να το χρησιμοποιεί ως φυλακή. Η πλειοψηφία των κρατουμένων ήταν πολίτες με αριστερά φρονήματα.

Το 1944, στα Δεκεμβριανά, ο Ε.Λ.Α.Σ. σε προσπάθεια του να απελευθερώσει συντρόφους του που κρατούνταν εκεί, προξένησε σημαντικές ζημιές στο κτίριο και ήρθε σε σύγκρουση με τη χωροφυλακή. Φημολογείται ότι οι αντάρτες κατάφεραν να ανοίξουν μια τρύπα στον περίβολο του κτιρίου, και πως κάποιοι από τους κρατούμενους κατάφεραν να αποδράσουν, αλλά ο απολογισμός της σύγκρουσης ήταν 20 νεκροί και σημαντικές ζημιές από φωτιά σε μεγάλο μέρος του κτιρίου.

Με το τέλος του εμφυλίου, οι φυλακές σταμάτησαν την λειτουργία τους και το ίδρυμα Χατζηκώνστα συνέχισε το έργο του. Το κτιριακό συγκρότημα

που βρίσκεται τώρα στο οικόπεδο (και με το οποίο θα ασχοληθούμε) χτίστηκε σαν αντιπαροχή μετά την κατεδάφιση του προϋπάρχοντος κτιριακού συγκροτήματος. Η άδεια εκδόθηκε το 1963, οπότε και ξεκίνησε η κατασκευή. Επικεφαλής της κατασκευής του παρόντος κτιρίου ήταν ο εργολάβος και πολιτικός μηχανικός Όθων Λέφας Τετενές σε συνεργασία με την κατασκευαστική Μελκατ., ενώ τα σχέδια υπογράφει ο Αρχιτέκτονας Βασίλειος Κ. Σγούτας. σε συνεργασία με την κατασκευαστική εταιρία ΜΕΛΚΑΤ.

Το κτίριο ήταν, μαζί με πολλά άλλα, μέρος της μεγάλης ανοικοδόμησης του κέντρου της Αθήνας κατά τη δεκαετία του '60, που κυρίως οφείλονταν στην εσωτερική κινητικότητα πληθυσμών από την επαρχία στην πρωτεύουσα, που μαζί με την προσπάθεια για εκσυγχρονισμό της πόλης επέβαλλε (πιο μαζικά από το μεσοπόλεμο) το πρότυπο της πολυκατοικίας. Σύμφωνα με σχετικό ιντερνετικό δημοσίευμα, το παρόν κτίριο αποτέλεσε ένα από τα πρώτα παραδείγματα της διαδικασίας της αντιπαροχής και την αρχή πολλών δεινών για το κέντρο της πόλης. Σε σχετικό δημοσίευμα αναφέρεται:

“Η ανάγκη για νέες κατοικίες ήταν επιτακτική. Και τότε βρέθηκε η λύση: Αντιπαροχή... Ήταν η αρχή του τέλους της όμορφης Αθήνας [...]. Ο Όθων Λέφας Τετενές νικάει κατά κράτος τον Τσίλλερ. Στο τότε ίδρυμα Χατζηκώνστα χτίζεται το πρώτο τέρας, και ακολουθεί σωστή επιδρομή από απρόσωπες πολυκατοικίες...”

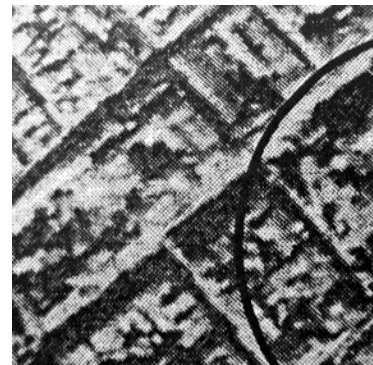
Ο Ο. Λ. Τετενές, γνωστή προσωπικότητα της εποχής για την ανάμειξή του στην πολιτική και στο

δημόσιο βίο γενικότερα, είχε ένα αρκετά φιλόδοξο όραμα για το εν λόγω κτιριακό συγκρότημα. Το κτίριο που έβλεπε το εκκλησάκι επρόκειτο να γίνει πολυτελές ξενοδοχείο (με το όνομα “Αγαμέμνων”) και η πτέρυγα επί της Πειραιώς προοριζόταν για εμπορικό κέντρο Αμερικάνικου τύπου, ιδέα που τότε στην Ελλάδα ήταν ακόμα άγνωστη.

Για άγνωστους, σε εμάς, λόγους (κατά πάσα πιθανότητα οικονομικής φύσης) το κτίριο δεν κατάφερε να φιλοξενήσει την προγραμματισμένη λειτουργία του. Ενώ ήταν ακόμα στη φάση της κατασκευής αποφασίστηκε πως τα διαμερίσματα θα πουληθούν ως χώροι γραφείων ή κατοικίες, πράγμα που έγινε και διαμορφώνει κατά κύριο λόγο της σημερινή κατάσταση. Τα άλλα δύο κτίρια που αποτελούν το συγκρότημα υπάγονται στην ίδια άδεια και αντιπαροχή αλλά φαίνεται να χτίστηκαν σε μετέπειτα φάση. Δεν είναι γνωστό ποιά ήταν τα σχέδια του Τετене για αυτά, αλλά δείχνουν να σχεδιάστηκαν για γραφεία με έναν πιο λιτό τρόπο, πράγμα που εν μέρει ισχύει και σήμερα.

Εικ. 2.5. Αεροφωτογραφία του Ορφανοτροφείου (1940)

Εικ. 2.6. Αεροφωτογραφία του Ορφανοτροφείου (1929)

Εικ. 2.7. Ο ναός του Αγ. Γεωργίου δίπλα στο συγκρότημα

Εικ. 2.8. Η πρόσοψη του ναού του Αγ. Γεωργίου επι της οδού Θεσσαλονικών

Εικ. 2.9. Εξωτερική όψη του παλιού συγκροτήματος του Ορφανοτροφείου απο την οδό Πειραιώς (πηγή: Ίδρυμα Χατζηκάνστα)

Εικ. 2.10. Το συγκρότημα που βρίσκεται σήμερα στο οικόπεδο, απο τη διασταύρωση των οδών Πειραιώς και Θερμοπυλών (Φωτογραφία: Μπάμπης Λουιζίδης)

2.β. Η Κατάσταση Σήμερα

Το συγκρότημα έχει σχεδιαστεί και κατασκευαστεί ενιαία, αλλά ταυτόχρονα αποτελείται από 4 αυτόνομα κτίρια (βλ. εικ. 2.11.):

Το ισόγειο λειτουργεί ενιαία και καταλαμβάνεται από Καταστήματα (κυρίως Κινέζικο εμπόριο ρούχων) και μερικές αποθήκες.

Το 1ο υπόγειο περιλαμβάνει επίσης καταστήματα και αποθήκες καθώς και μια ζώνη φορτοεκφόρτωσης ενώ το 2ο υπόγειο λειτουργεί σαν ιδιωτική επιχείρηση παρκινγκ.

Το κτίριο 1 προς την πλευρά της Πειραιώς είναι το μεγαλύτερο από τα 4 κτίρια και σχεδιάστηκε ως κτίριο κατοικιών. Απαρτίζεται από 163 διαμερίσματα, 25 από αυτά απασχολούνται από συλλόγους και επαγγελματίες, 30 από αυτά είναι κενά-ξενοίκιαστα, ενώ όλα τα υπόλοιπα κατοικούνται. Περίπου τα 2/3 των διαμερισμάτων ενοικιάζονται και τα υπόλοιπα κατοικούνται από τους ιδιοκτήτες τους. Η πλειοψηφία των ιδιοκτητών καθώς και των επαγγελματιών αυτού του κτιρίου είναι Έλληνες, ενώ οι ενοικιαστές των διαμερισμάτων είναι κατά βάση άλλων εθνικοτήτων (Αλβανοί, Πακιστανοί, Αφγανοί, Μπαγκλαντεσιανοί, Αιγύπτιοι, Κινέζοι, Αλγερινοί) και η διάρκεια διαμονής τους στο κτίριο είναι κατά μέσο όρο περίπου 12 μήνες.

Το κτίριο 2 που βλέπει προς το εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου είναι το μόνο κομμάτι του συγκροτήματος που ανήκει ακόμα στο Ίδρυμα Χατζηκώστα.

Είχε αρχικά σχεδιαστεί ως ξενοδοχείο (με όνομα «Αγαμέμνων») αλλά ποτέ δεν λειτούργησε ως τέτοιο. Από το 1983 μέχρι και σήμερα ενοικιάζεται ολόκληρο από το Υπουργείο Οικονομικών και φιλοξενεί τα γραφεία και τις αποθήκες της Κρατικής Υπηρεσίας Λαχείων.

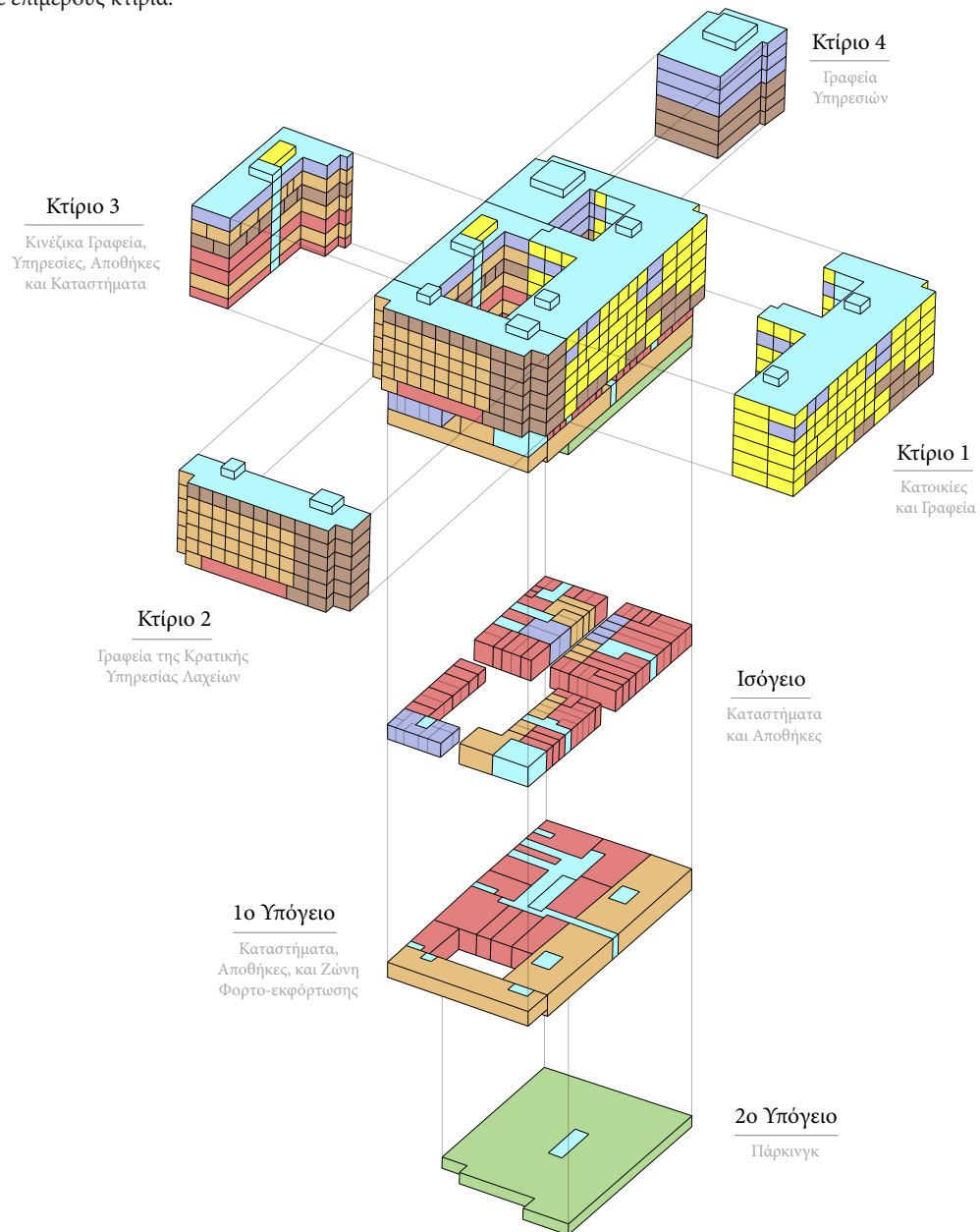
Το κτίριο 3 είναι η λεγόμενη China Town και αποτελεί σημείο αναφοράς γενικότερα για τον κινέζικο πληθυσμό του κέντρου της Αθήνας. Από το 2008 νοικιάζεται ολόκληρο από την εταιρία Chinatown ΕΠΕ. Οι όροφοι του κτιρίου φιλοξενούν αποθήκες και μαγαζιά ρουχισμού, ένα εστιατόριο, ένα απογευματινό σχολείο, τα γραφεία μιας κινέζικης εφημερίδας, λογιστικά και νομικά γραφεία.

Το κτίριο 4 είναι το μικρότερο σε μέγεθος και ίσως και το πιο δυσπρόσιτο. Είναι διαμορφωμένο σε γραφεία και αποθήκες και στους πρώτους ορόφους φιλοξενούνται γραφεία του Φαρμακευτικού Συλλόγου Αττικής, του Κοινωνικού Συλλόγου Φιλίας Ελλάδας – Κίνας και της Δ.Ε.Η.. Από τον τέταρτο και πάνω το κτίριο είναι κλειδωμένο, και σύμφωνα με πληροφορίες των εργαζομένων, οι όροφοι αυτοί έχουν μετατραπεί σε κατάλυμα επί πληρωμή (κάτω από κακές συνθήκες) για άστεγους και μεταναστες.

Γενικά από την καταγραφή των χρήσεων του συγκροτήματος διαπιστώσαμε πως πίσω από την εικόνα εγκατάλειψης υπάρχει έντονη και ποικιλόμορφη δραστηριότητα (βλ. εικ. 2.12.-2.15.). Πλήθος διαφορετικών κοινωνικών και φυλετικών ομάδων χρησιμοποιούν μέρη

του κτιρίου με το δικό τους τρόπο, συχνά ξεπερνώντας τις προγραμματικές και τεχνικές του προδιαγραφές, άλλοτε δημιουργώντας ευχάριστες καταστάσεις και απρόσμενες γειτνιάσεις και άλλοτε προκαλώντας προβλήματα.

Εικ. 2.11. Διάγραμμα χωρισμού του συγκροτήματος σε επιμέρους κτίρια.

Εικ. 2.12.

Εικ. 2.13.

Εικ. 2.14.

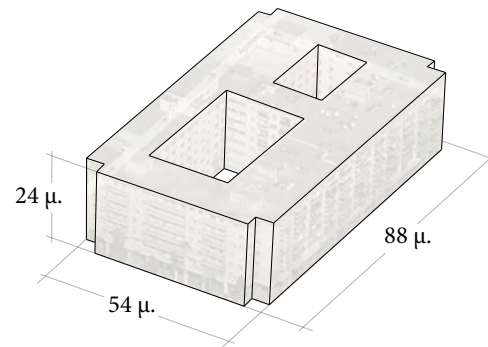

Εικ. 2.15.

3. Αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά

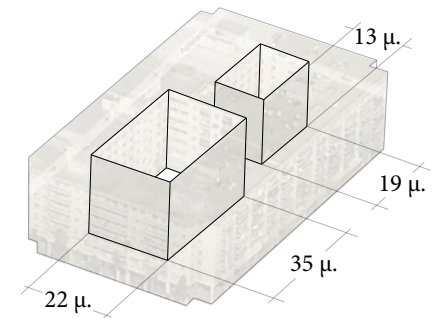
Οι γενικές διαστάσεις του συγκροτήματος είναι 88 επι 54 μέτρα και έχει μέγιστο ύψος 24 μέτρα (βλ. **εικ. 3.5.**). Βασικό χαρακτηριστικό του συγκροτήματος είναι τα 2 αίθρια, το μεγαλύτερο εκ των οποίων είναι ανοιχτό στην κίνηση του ισογείου (βλ. **εικ. 3.6.-3.10.**).

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Εικ. 3.5.

ΟΙ ΑΥΛΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Εικ. 3.6.

Εικ. 3.7. Το μεγάλο αίθριο
(φωτογραφία Μπάμπης Λουιζίδης)

Εικ. 3.9. Το μεγάλο αίθριο απο την
ταράτσα του συγκροτήματος

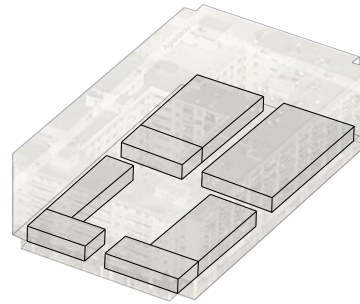
Εικ. 3.8. Το μεγάλο αίθριο
(φωτογραφία Μπάμπης Λουιζίδης)

Εικ. 3.10. Το μικρό αίθριο

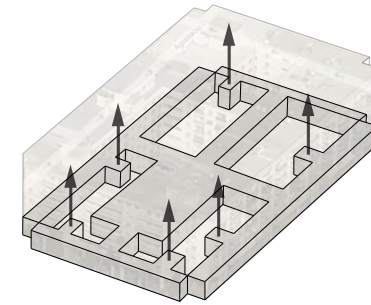
Οι κινήσεις του ισόγειου οργανώνονται από 4 περιμετρικές στοές και 2 αξονικά περάσματα, ένα κατά μήκος και ένα κατά πλάτος (βλ. **εικ. 3.11.**). Οι εισοδοί των κλιμακοστασίων (βλ. **εικ. 3.12.**) που οδηγούν στους ορόφους είναι όλες στραμμένες προς τις εξωτερικές στοές. Το ισόγειο διαθέτει σχετική ευελιξία κινήσεων και οι κινήσεις της πόλης διεισδύουν εύκολα στο εσωτερικό του μέσα απο διάφορα περάσματα που συνδέονται με τις εξωτερικές στοές (βλ. **εικ. 3.13.-3.18.**).

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

Εικ. 3.11.

ΣΤΟΕΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΟΣΤΑΣΙΑ

Εικ. 3.12.

Εικ. 3.13.

Εικ. 3.16.

Εικ. 3.14.

Εικ. 3.17.

Εικ. 3.15.

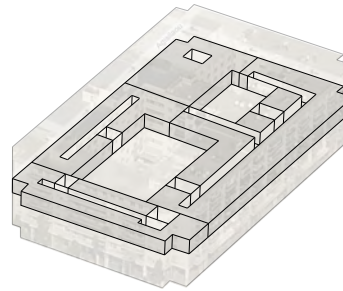

Εικ. 3.18.

Οι όροφοι του συγκροτήματος (παρότι είναι σχετικά συνεπίπεδοι ανά όροφο) λειτουργούν αυτόνομα. Κατά κανόνα η κίνηση οργανώνεται από αξονικούς διαδρόμους εκατέρωθεν των οποίων βρίσκονται οι διάφοροι χώροι του κάθε κτιρίου. (βλ. **εικ. 3.19.-3.22.**)

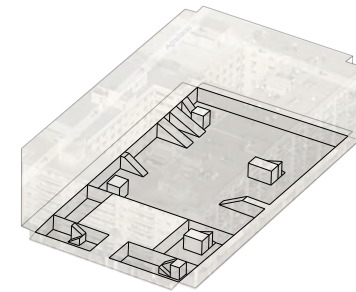
Οι υπόγειοι χώροι λειτουργούν σχετικά αυτόνομα. Δυο ράμπες επί της Αγησιλίδου επιτρέπουν την πρόσβαση των αυτοκινήτων στο 1ο υπόγειο και μία ράμπα συνεχίζει από εκεί στο 2ο. Η πρόσβαση για τους πεζούς είναι περιορισμένη και γίνεται από σκάλες σε διάφορα σημεία του ισογείου. (βλ. **εικ. 3.23.-3.26.**)

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΥΠΙΚΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

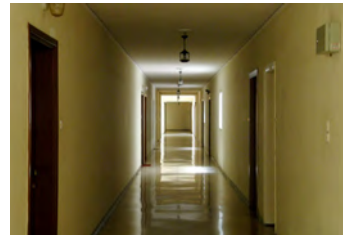

Εικ. 3.19.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Εικ. 3.23.

Εικ. 3.20.

Εικ. 3.21.

Εικ. 3.22.

Εικ. 3.24.

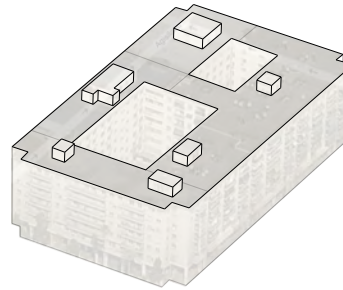
Εικ. 3.25.

Εικ. 3.26.

Τα δώματα των κτιρίων έχουν μικρές διαφορές στάθμης και έτσι διαμορφώνουν ένα σχετικά ενιαίο μεγάλο επίπεδο στο σχήμα του footprint του κτιρίου (βλ. **εικ. 3.27**), μιας και το συγκρότημα δεν έχει μείωση *ρετιρέ*. Παρ' όλα αυτά τα δώματα είναι αυστηρά οριοθετημένα από κτήριο σε κτήριο και πέρα από κάποιες κεραίες και αποθηκευτικούς χώρους, δεν χρησιμοποιούνται από τους ενοίκους. (βλ. **εικ. 3.28.-3.30.**)

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΩΜΑΤΩΝ

Εικ. 3.27.

Εικ. 3.28.

Εικ. 3.29.

Εικ. 3.30.

Η εξωτερική εμφάνιση των επιμέρους κτιρίων είναι αρκετά τυπική για πολυκατοικίες της μεταπολεμικής αντιπαροχής. Τα κτίρια 1 και 2 (βλ. **εικ. 3.31-3.32.**) έχουν όψη πολυκατοικίας διαμερισμάτων της δεκαετίας του '60 και συγγενεύουν με αυτό που ο Δημήτρης Φιλιππίδης αποκαλεί Κλασσικίζων Μοντερνισμός. Τα κτίρια 3 και 4 (βλ. **εικ. 3.33**) έχουν σχεδιαστεί με προδιαγραφές γραφείων και αποθηκών και οι όψεις τους διαμορφώνονται από τα μέγιστα ανοίγματα που επιτρέπει ο φέρων οργανισμός. Οι εσωτερικές όψεις (βλ. **εικ. 3.34.**) έχουν λιγότερο επιμελημένη επεξεργασία από τις εξωτερικές.

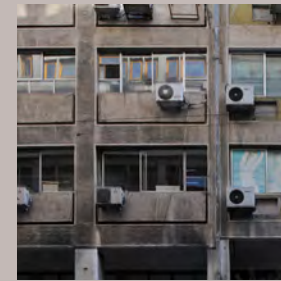
Η κατάσταση κτιρίου από άποψης συντήρησης και βλαβών παρουσιάζει μεγάλη διακύμανση από πλήρη εγκατάλειψη σε ριζικές ανακαινίσεις. (βλ. **εικ. 3.35.-3.38.**) Παρατηρείται όμως έλλειψη πρωτοβουλίας για τη συνολική συντήρηση του συγκροτήματος και οι κοινόχρηστοι χώροι του συγκροτήματος βρίσκονται σε αρκετά κακή κατάσταση.

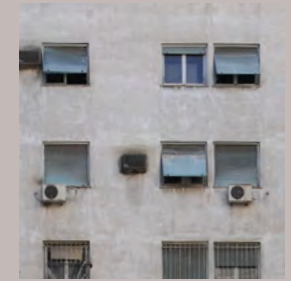
Εικ. 3.31.

Εικ. 3.32.

Εικ. 3.33.

Εικ. 3.34.

Εικ. 3.35.

Εικ. 3.36.

Εικ. 3.37.

Εικ. 3.38.

4. Σχέδια αποτύπωσης

Στα πλαίσια της έρευνας επιχειρήσαμε μια σχεδιαστική αποτύπωση του συγκροτήματος. Αρχικά απευθυνθήκαμε στην Πολεοδομία από όπου, λόγω φθοράς των φιλμ, μπορέσαμε να αποσπάσουμε μόνο λίγα σχέδια. Αργότερα, μέσω του ιδρύματος Χατζηκώνστα βρήκαμε αναλυτικά σχέδια του κτιρίου 2, οπότε μπορέσαμε τουλάχιστον για αυτό το κομμάτι του συγκροτήματος να έχουμε πιο αναλυτικές διαστάσεις. Διασταυρώνοντας όλες τις διαθέσιμες πηγές με επισκέψεις στο συγκρότημα, επιχειρήσαμε να το σχεδιάσουμε αναλυτικά, τηρώντας πάντα μια επιφύλαξη για την απόλυτη ακρίβεια των σχεδίων.

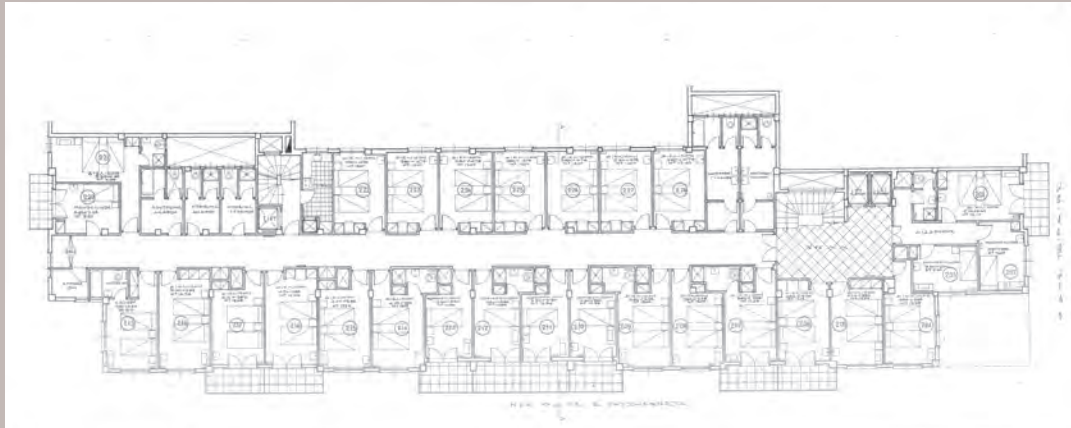
Από την σχεδιαστική αποτύπωση του συγκροτήματος αναγνωρίστηκε ένα βασικό χαρακτηριστικό του συγκροτήματος: Παρά τον ενιαίο σχεδιασμό του, ο φέρων οργανισμός φαίνεται να μην υπακούει σε έναν ενιαίο κτίριο. Οι διάφορες τροποποιήσεις για την διευκόλυνση της διάταξης των διαμερισμάτων αλλά και του υπογείου ως παρκινγκ έχουν δημιουργήσει μια αρκετά άτακτη τοποθέτηση των υποστυλωμάτων στην κάτοψη.

Σε σχέση με τα αρχικά σχέδια του κτιρίου, σήμερα παρατηρούνται λίγες αλλαγές, κυρίως σε ζητήματα εσωτερική διαρρύθμισης. Οι αλλαγές αυτές όμως δεν έχουν επηρεάσει τον αρχικό σχεδιασμό των όψεων.

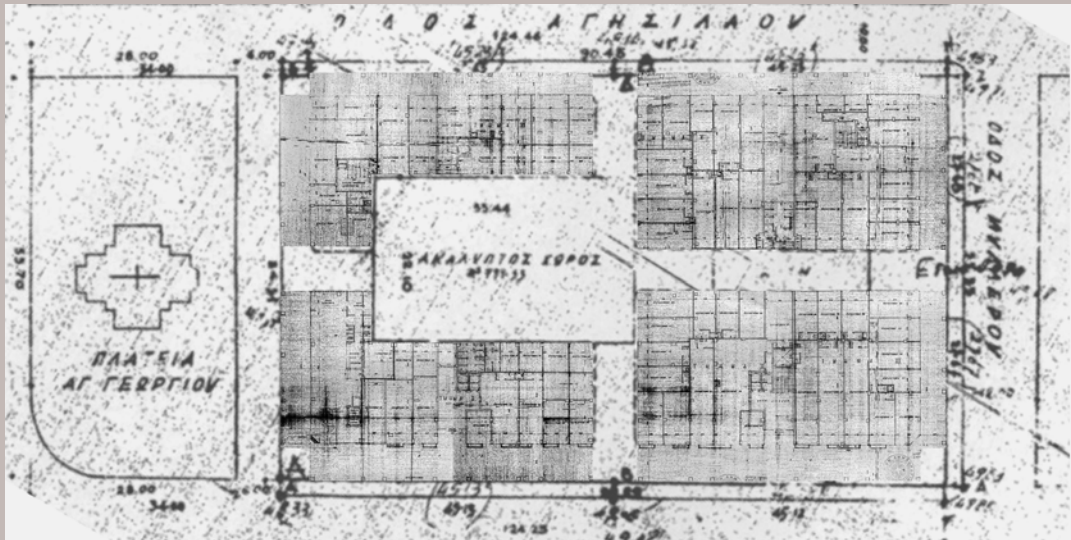
Κάποια από τα σχέδια που μπορέσαμε να βρούμε από την Πολεοδομία και το Ίδρυμα Χατζηκώνστα

είναι: Κάτοψη ορόφου του κτιρίου 2, κάτοψη ισογείου ολόκληρου του συγκροτήματος που συναρμολογήσαμε με τη βοήθεια του τοπογραφικού, μια τομή του κτιρίου 4 και μία όψη του κτιρίου 2. **(βλ. εικ. 4.1-4.4.)**

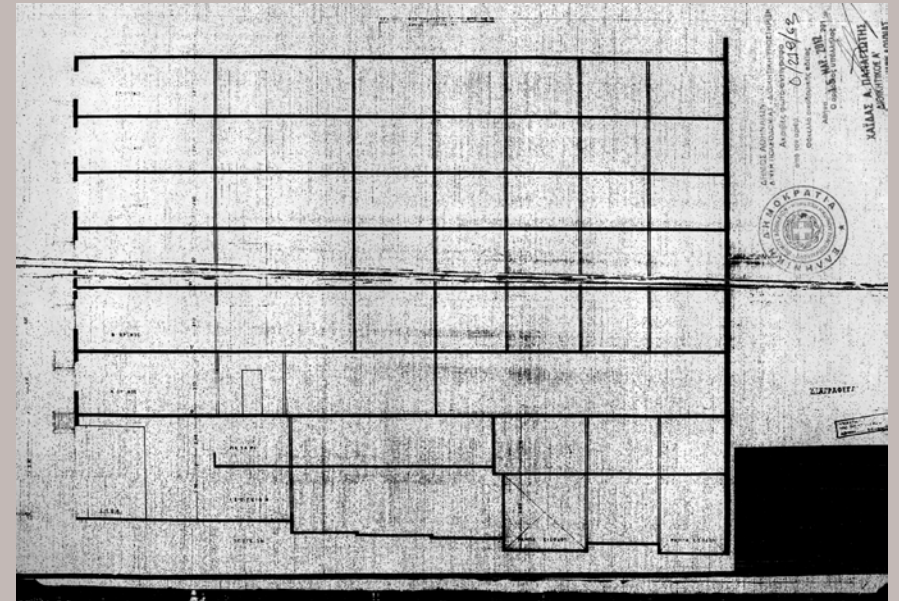
Τα σχέδια του συγκροτήματος που προέκυψαν από την δική μας αποτύπωση, είναι: οι 4 Εξωτερικές Όψεις **(βλ. εικ. 4.5.-4.8.)**, και 4 τομές του συγκροτήματος παράλληλες με αυτές **(βλ. εικ. 4.9-4.12.)**. Επιπλέον σχεδιάστηκαν οι κατόψεις των 10 σταθμών του συγκροτήματος **(βλ. εικ. 4.13.-4.18.)**.

Εικ. 4.1. Κάτοψη ορόφου του κτιρίου 2, όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί.

Εικ. 4.2. Κάτοψη ισογείου του συγκροτήματος πάνω σε τοπογραφικό.

Εικ. 4.3. Τομή του κτιρίου 4.

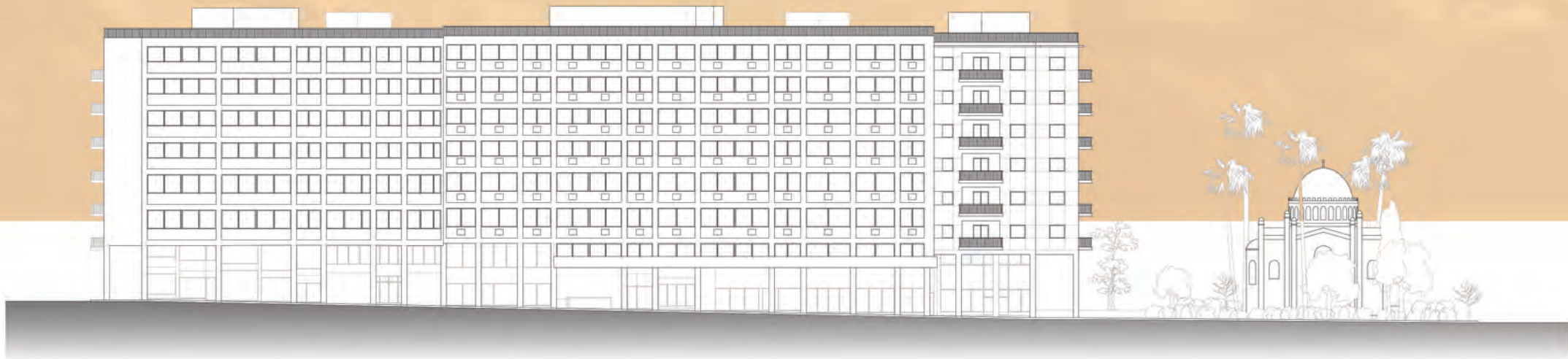

Εικ. 4.4. Όψη του κτιρίου 2 προς το πάρκο με την εκκλησία.

ΕΙΚ. 4.5. ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΥΛΛΕΡΟΥ (κλίμ. 1/500)

εικ. 4.6. ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ (κλ. 1/500)

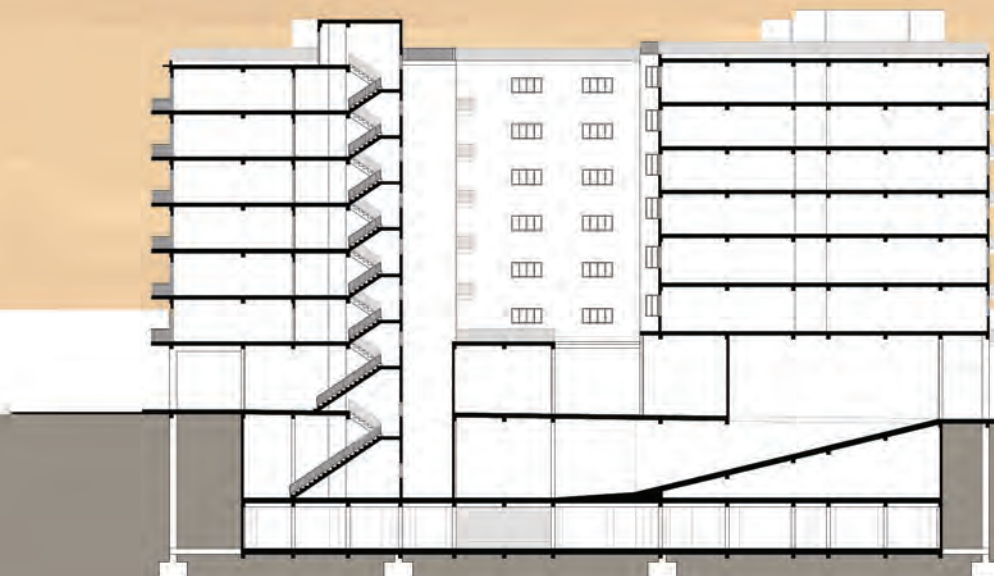
ΕΙΚ. 4.7. ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ (κλ. 1/500)

εικ. 4.8. ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (κλ. 1/500)

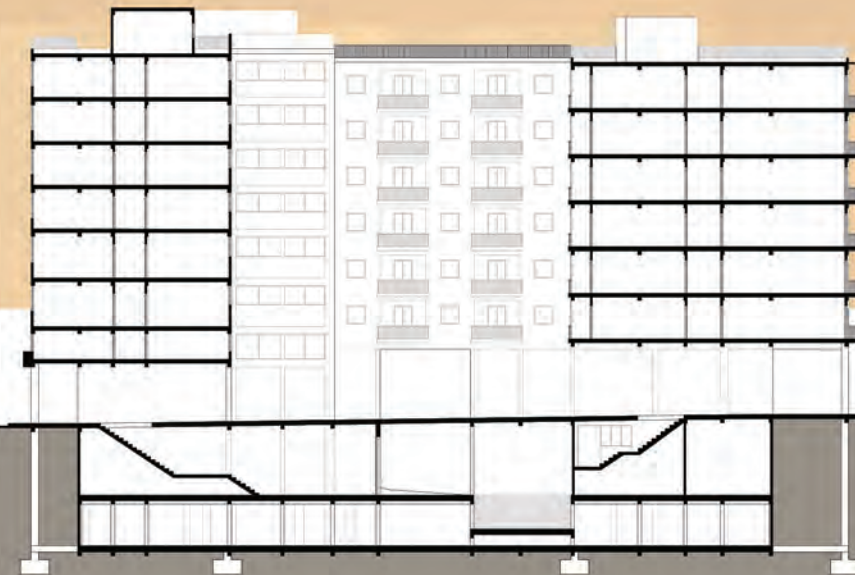
ΕΙΚ. 4.9. ΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗ ΜΥΛΛΕΡΟΥ (κλί. 1/500)

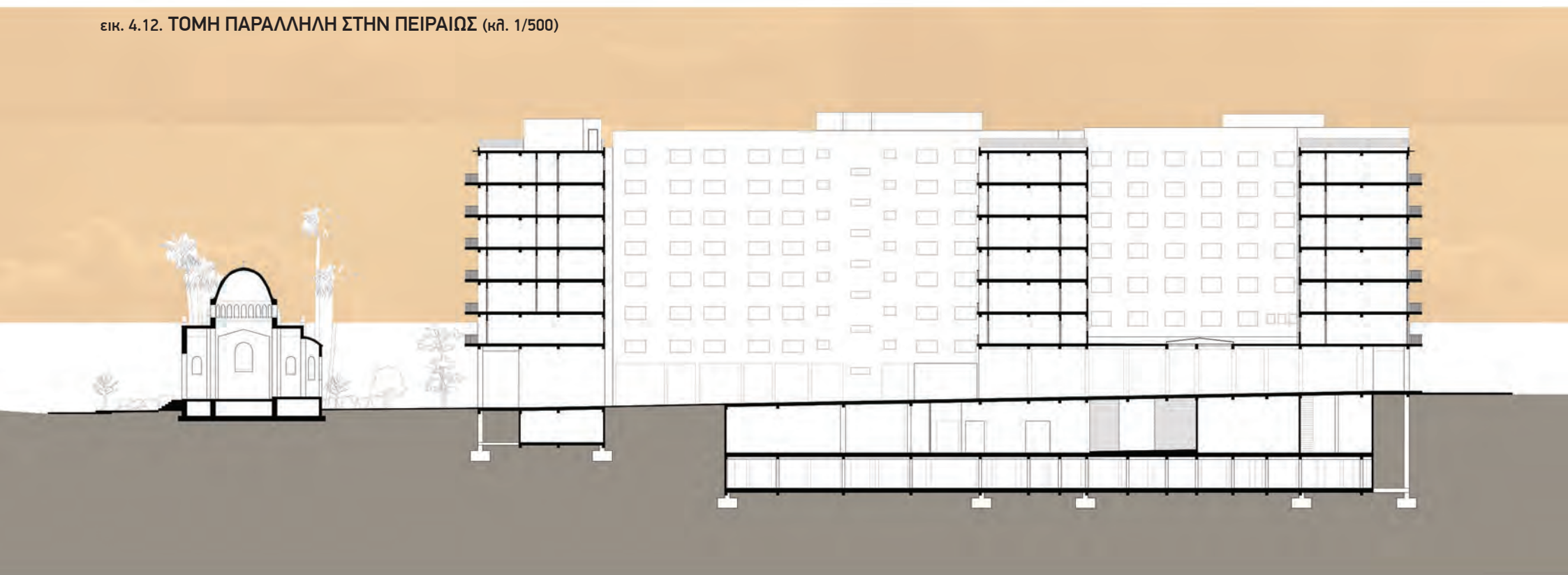
ΕΙΚ. 4.10. ΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΝ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ (κλ. 1/500)

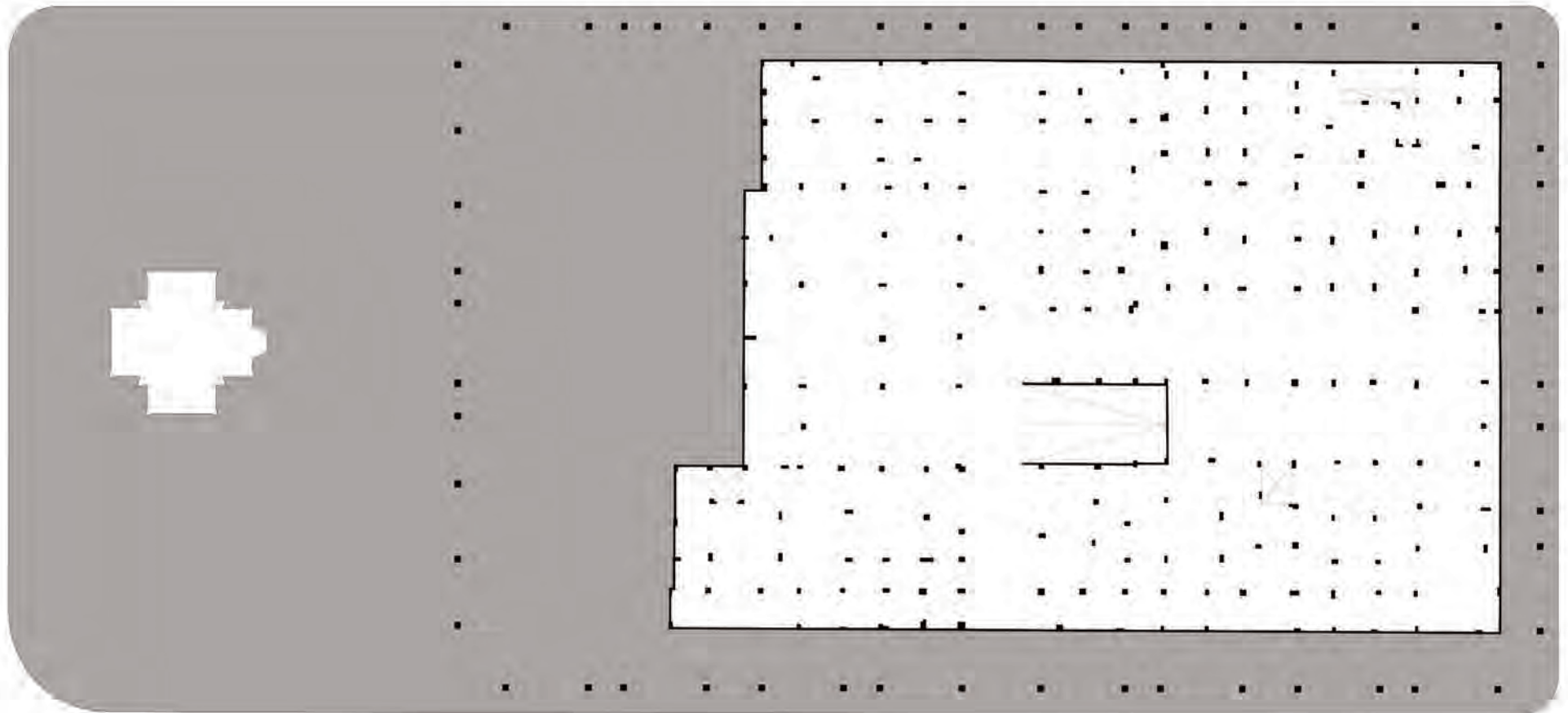

ΕΙΚ. 4.11. ΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ (κλ. 1/500)

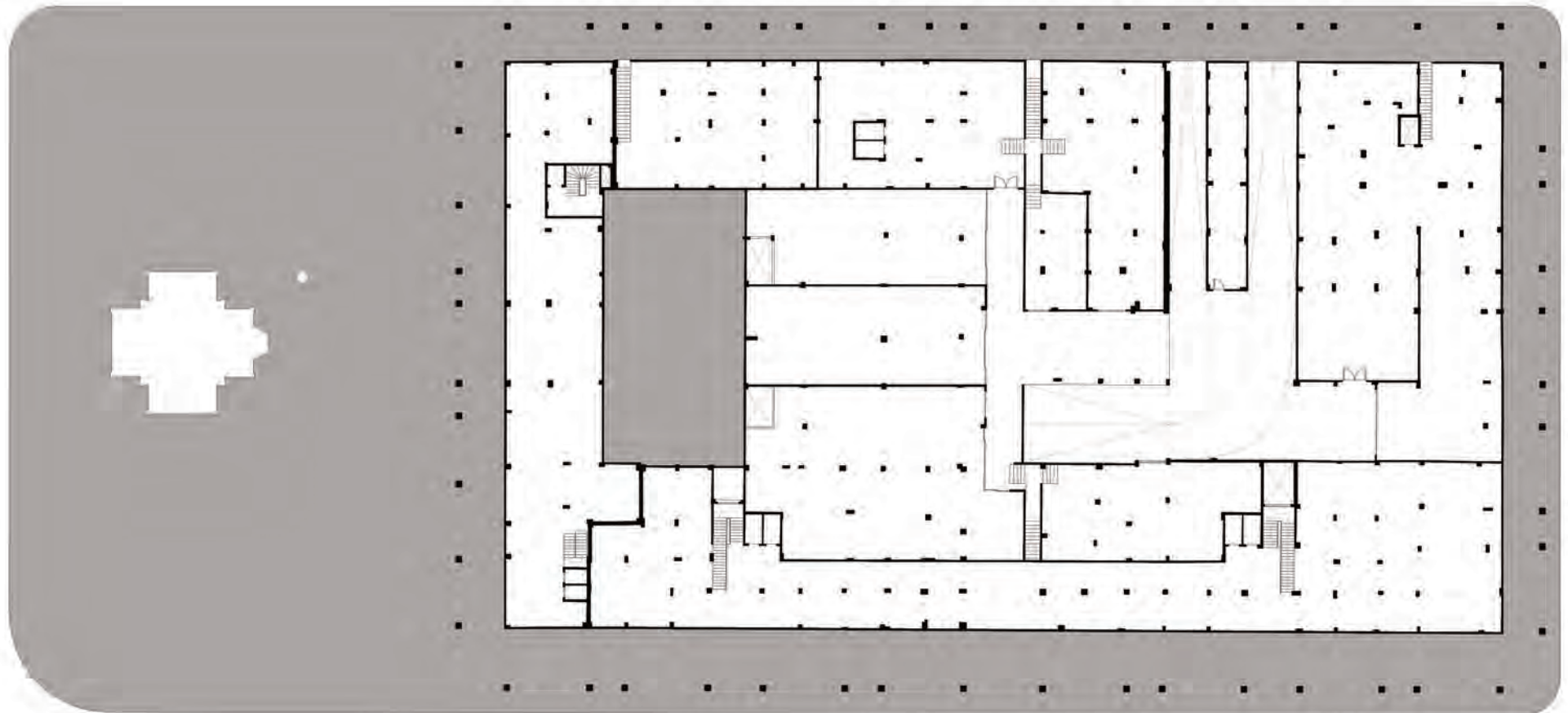

εικ. 4.12. ΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (κλί. 1/500)

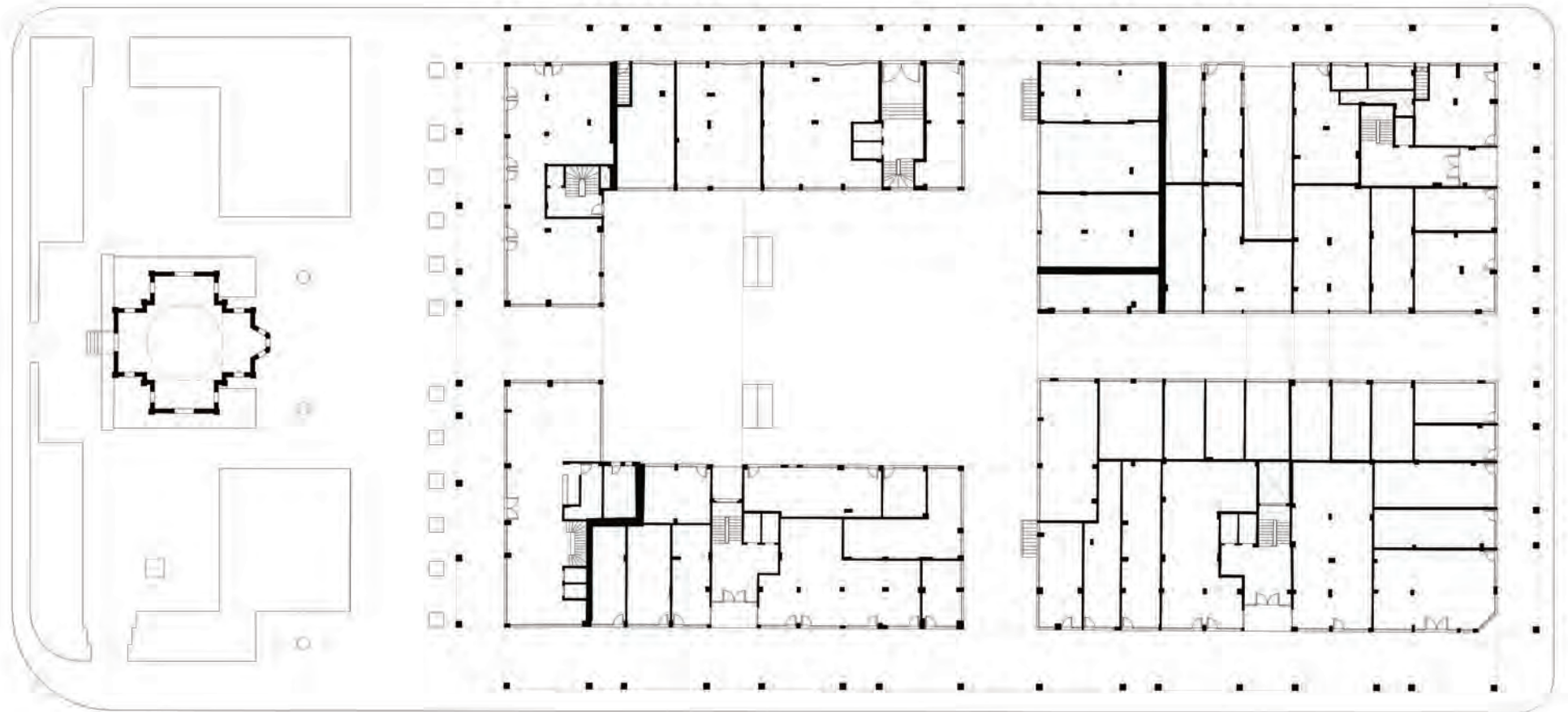

ΕΙΚ. 4.13. ΚΑΤΟΨΗ 2ου ΥΠΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/500)

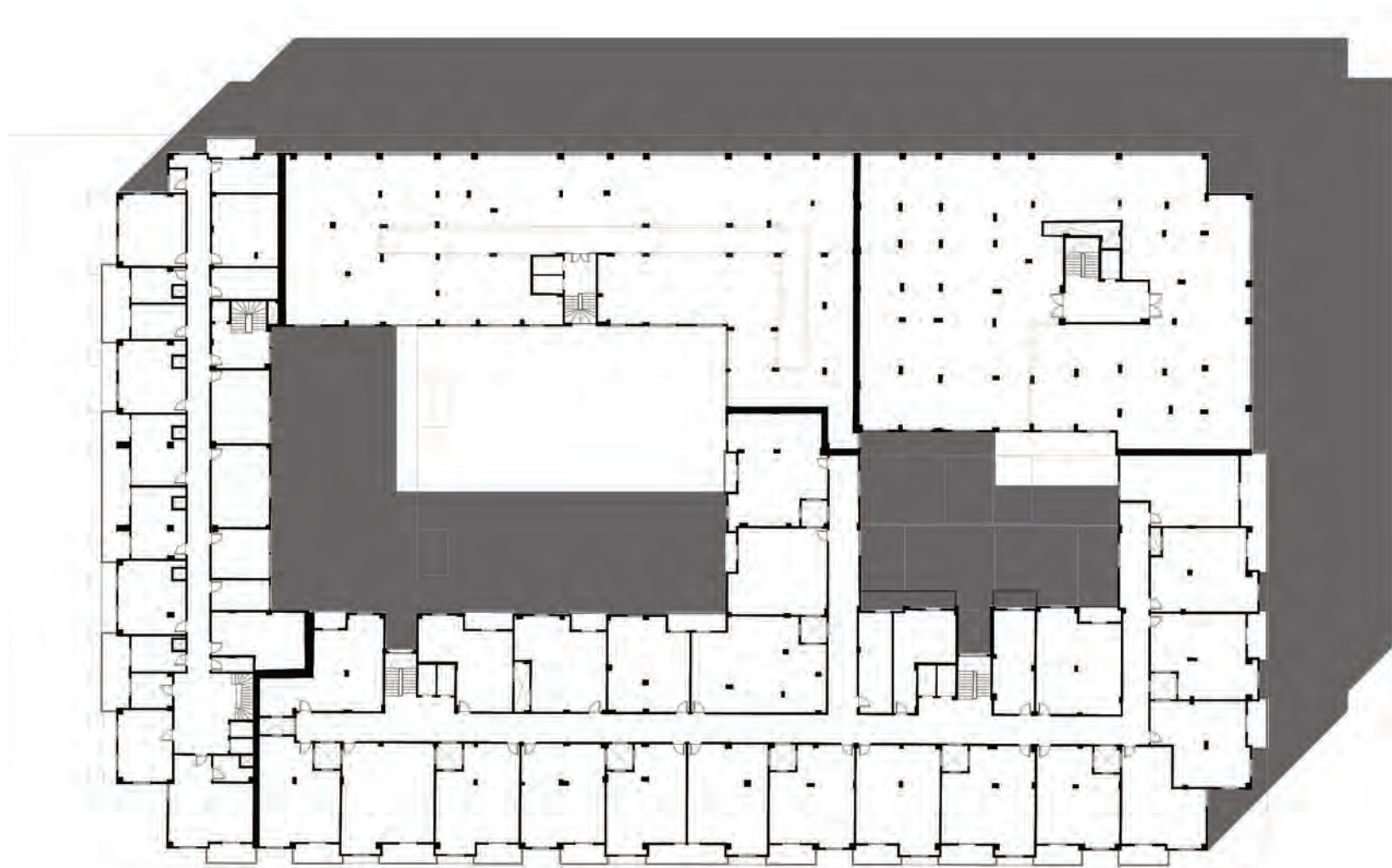
ΕΙΚ. 4.14. ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΥΠΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/500)

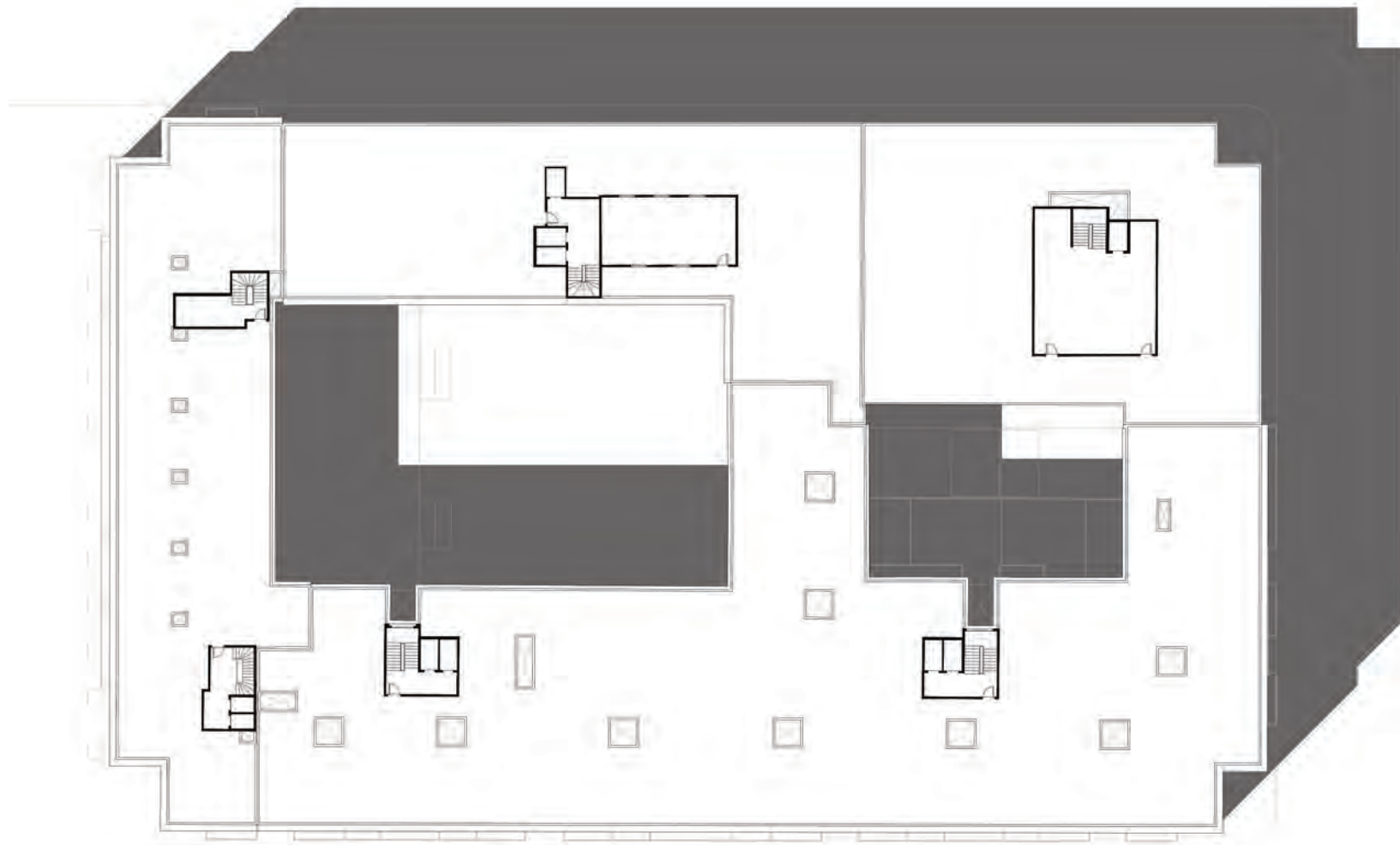
ΕΙΚ. 4.15. ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/500)

ΕΙΚ. 4.16. ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

ΕΙΚ. 4.17. ΚΑΤΟΨΗ 2ου-6ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

ΕΙΚ. 4.18. ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΩΝ (κρ. 1/500)

5. Πρόταση

Από την έρευνα προκύπτει πως το συγκρότημα αποτελεί ένα οικοσύστημα με αυξημένη βιοποικιλότητα. Σκοπός μας, σχεδιάζοντας την επέμβαση είναι η διατήρηση τόσο της πολύ-χρηστικότητας, όσο και της πολύ-πολιτισμικότητας που το χαρακτηρίζει και η εσωτερική διαχείριση των πολυπλοκών σχέσεων στο εσωτερικό του. Η σχεδιαστική πρόταση μας ακολουθεί 3 διαδοχικά βήματα: μία ομαδοποίηση των λειτουργιών, μία μερική ανακατανομή αυτών και τέλος κάποιες κατά τόπους αρχιτεκτονικές επεμβάσεις.

Το κτίριο με το οποίο ασχολούμαστε αποτελεί ένα ζωντανό οργανισμό που απαρτίζεται από πλήθος διαφορετικών λειτουργιών και ανθρώπων. Αυτή η έντονη κινητικότητα κρύβεται πίσω από τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα των όψεων και πίσω από μια γενική εικόνα εγκατάλειψης. Εμείς αποφασίσαμε να επέμβουμε κριτικά στο κτιριολογικό πρόγραμμα, θέλοντας να ενισχύσουμε την πολυλειτουργικότητα και έχοντας υπόψιν ότι οι αποφάσεις μας θα επιδρούσαν, όχι μόνο στο συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο αλλά στο σύνολο της περιοχής του Μεταξουργείου.

Πρώτα επιχειρούμε μια νέα οργάνωση και μια αναταξινόμηση των λειτουργιών, με σκοπό την αρμονικότερη συνύπαρξη όλων των ατόμων που χρησιμοποιούν το κτίριο. Από εκεί αφορμάται και η αρχιτεκτονική μας πρόταση και αυτό που φανταζόμαστε είναι πως θα ήταν η ίδια πολυκατοικία εάν έδειχνε προς τα έξω την ποικιλομορφία που διακατέχει το εσωτερικό της.

Επιδίωξη μας είναι το κτιριακό συγκρότημα να λειτουργεί εννιαία αλλά ταυτόχρονα η κάθε λειτουργία του να αποκτήσει μια ξεχωριστή ταυτότητα που θα δηλώνει την παρουσία της προς στην πόλη, συμμετέχοντας σε έναν ευρύτερο διάλογο.

Τα κριτήρια για την αναταξινόμηση των λειτουργιών και τη νέα οργάνωση είναι τα εξής:

- Ο αποτελεσματικότερος διαχωρισμός του συγκροτήματος σε περιοχές ιδιωτικού και δημοσίου ενδιαφέροντος,
- Η εγγύτητα των συμβατών λειτουργιών,
- Η καλύτερη αξιοποίηση των προδιαγραφών και του μηχανολογικού εξοπλισμού κάθε κτιρίου,
- Οι ανάγκες (σε τετραγωνικά) της κάθε λειτουργίας και
- Οι ελάχιστες δυνατές μετακινήσεις για πρακτικούς λόγους.

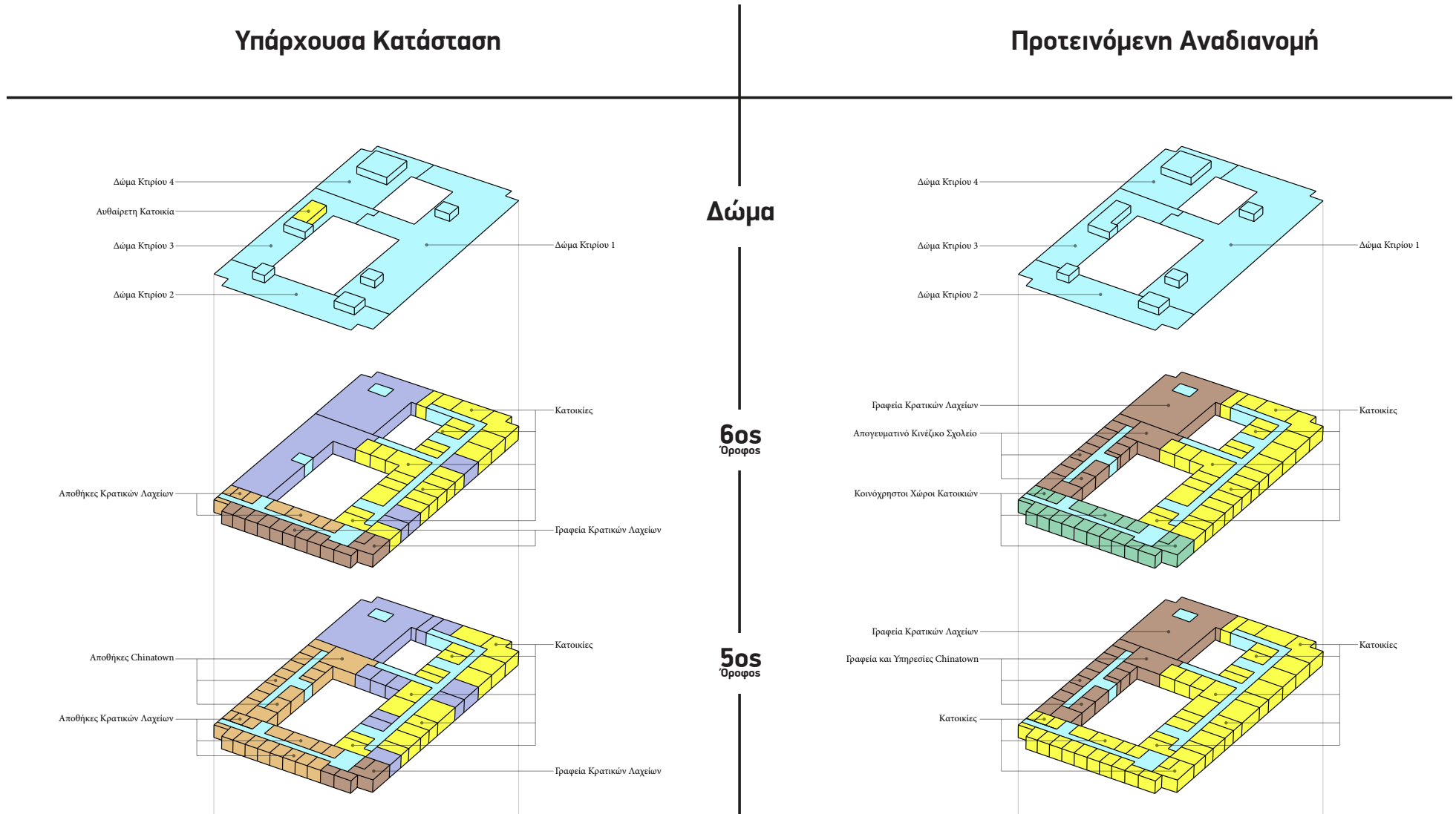
Για την οργάνωση του Νέου Κτιριολογικού Προγράμματος οι υπάρχουσες δραστηριότητες παραμένουν στο κτίριο και ομαδοποιούνται στις εξής γενικές κατηγορίες: Κατοικίες, Καταστήματα, Γραφεία και Υπηρεσίες, Αποθήκες, και China Town. (Παρά το γεγονός ότι το κτίριο της China Town περιλαμβάνει χρήσεις που θα μπορούσαν να ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες, ο ρόλος του ως σημείο αναφοράς για την Κινέζικη κοινότητα, μας οδηγούν στο να το χειριστούμε σαν μια ξεχωριστή κατηγορία). Στον πίνακα (βλ. **εικ. 5.1.**) βλέπουμε στα αριστερά την υπάρχουσα κατανομή των χρήσεων ανά στάθμη και στα δεξιά τη νέα

κατανομή που προέκυψε από τα προαναφερθέντα κριτήρια και τους στόχους.

Κατά την ομαδοποίηση, επιχειρούνται κάποιες αυξομειώσεις στις διάφορες λειτουργίες του κτιριολογικού προγράμματος. Πολύ γενικά θα λέγαμε ότι:

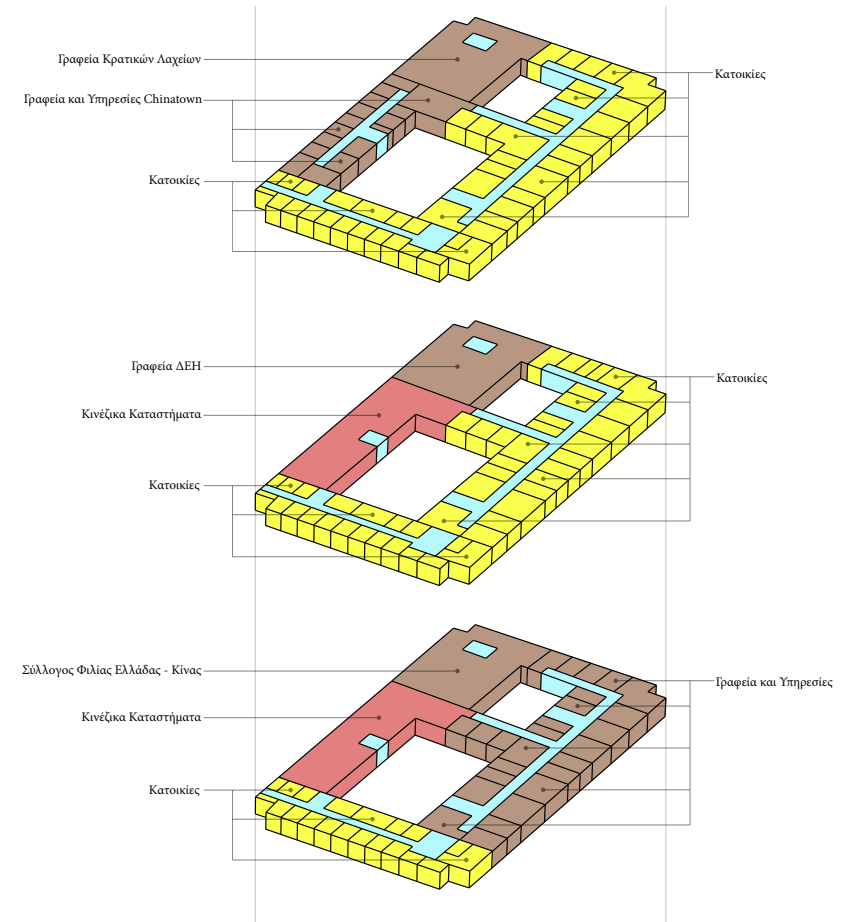
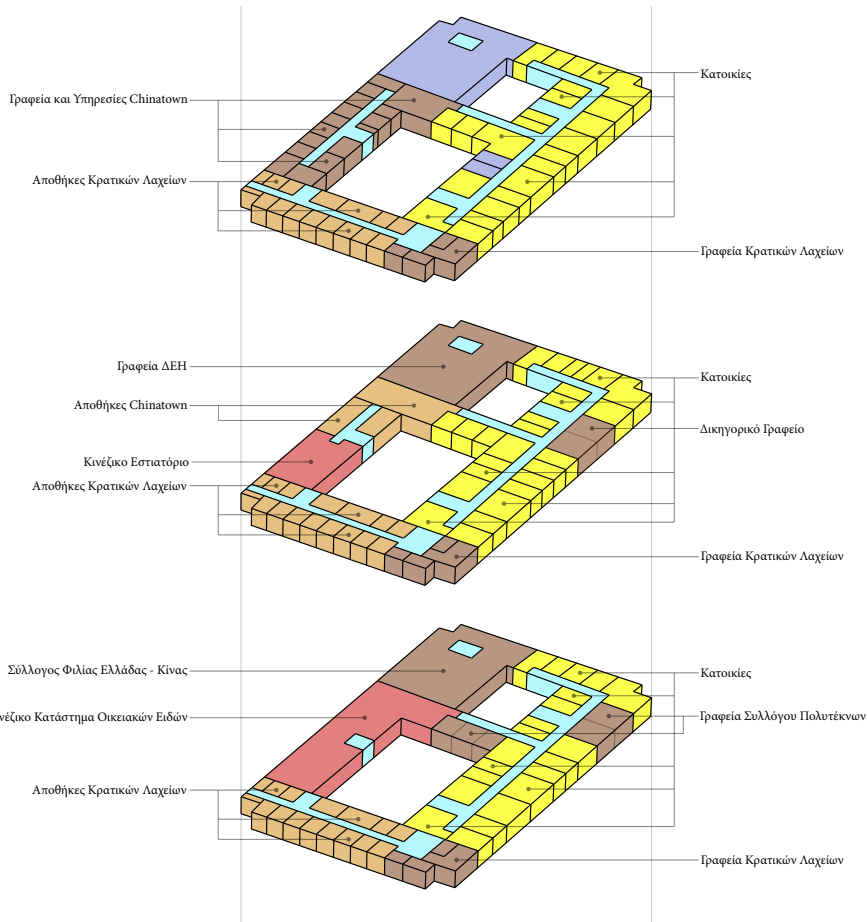
Η κατοικία ενισχύεται με τη δημιουργία περισσότερων διαμερισμάτων, ώστε να φιλοξενηθούν τα ίδια ευπαθή στρώματα που ήδη μένουν στις κατοικίες του συγκροτήματος (μετανάστες από Ασία και Αφρική, αλλά και Έλληνες χαμηλών εισοδημάτων, συνταξιούχοι, κλπ.). Τα Κινέζικα καταστήματα επιχειρείται να μειωθούν σε μέγεθος και οι αποθηκευτικοί τους χώροι διαχωρίζονται αυστηρότερα και συγκεντρώνονται σε μια αυτόνομη περιοχή του κτιρίου. Τέλος, οι χώροι γραφείων που χρησιμοποιούνται από τα Κρατικά Λαχεία επιχειρείται να συμπτυχθούν καθώς παρατηρείται πως σπαταλούν αρκετό χώρο.

εικ. 5.1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ

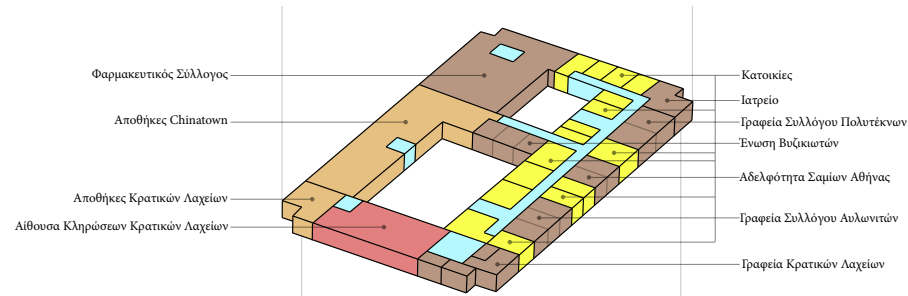
Υπάρχουσα Κατάσταση

Προτεινόμενη Αναδιανομή

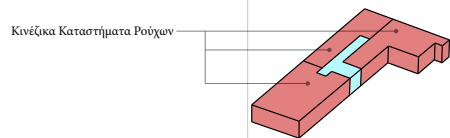
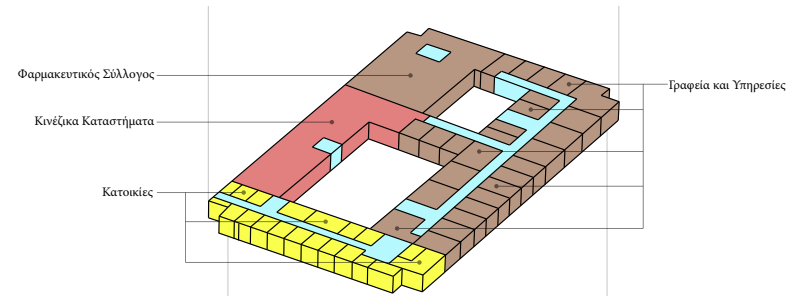

Υπάρχουσα Κατάσταση

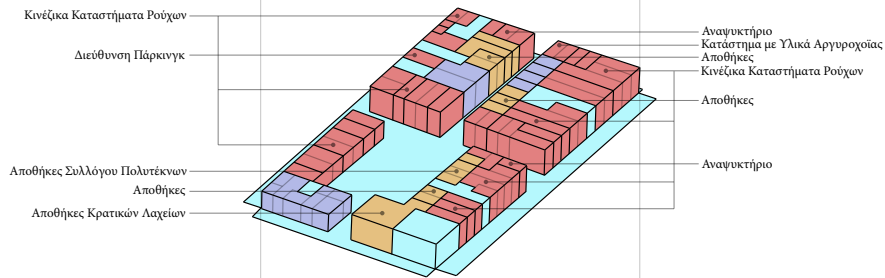
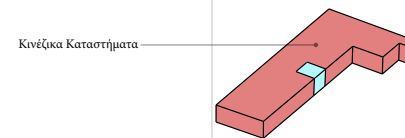
Προτεινόμενη Αναδιανομή

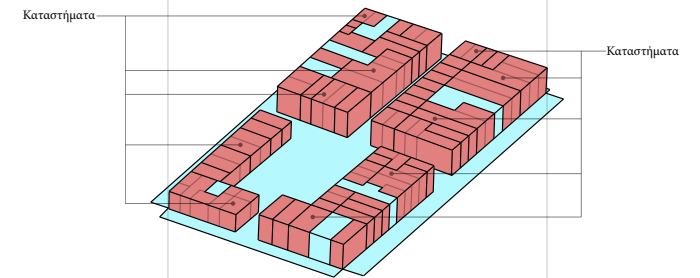
1ος Όροφος

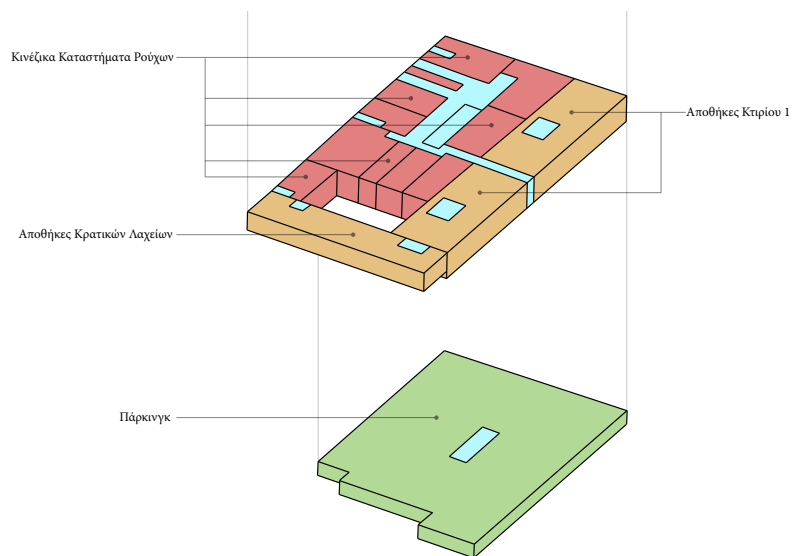
Ημιώροφος

Ισόγειο

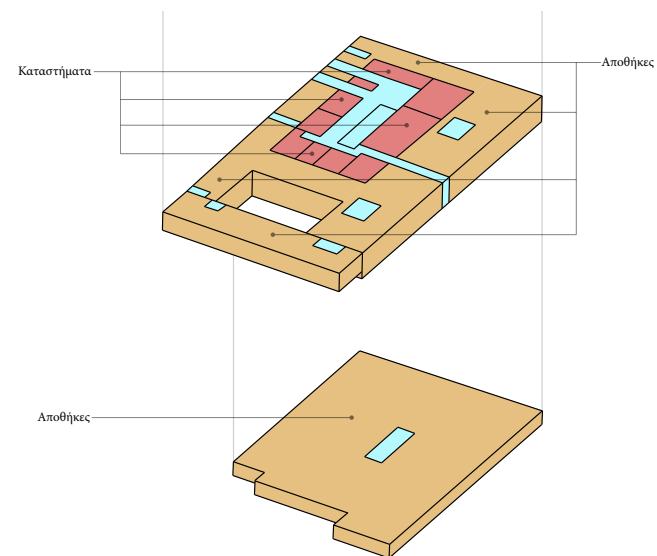
Υπάρχουσα Κατάσταση

1ο
Υπόγειο

2ο
Υπόγειο

Προτεινόμενη Αναδιανομή

Ο Νέος Χωρισμός σε Περιοχές

Από τις προαναφερθείσες αυξομειώσεις και μετακινήσεις προκύπτει ένας νέος χωρισμός του συγκροτήματος σε περιοχές χρήσεων (βλ. **εικ. 5.2.**) που διαφέρει σημαντικά από τον προδιαγεγραμμένο χωρισμό του κτιρίου σε ενιαίες οριζόντιες στάθμες, είτε σε κτίρια καθ' ύψος (βλ. **εικ. 2.11**). Από αυτό το νέο σχεδιάγραμμα αφορμάται και το επόμενο βήμα του σχεδιασμού και αυτό θα προσπαθήσουμε να εκφράσουμε χωρικά.

Η περιοχή 1 περιλαμβάνει αποθηκευτικούς χώρους, μια ζώνη φορτοεκφόρτωσης και χώρους συλλογής μετάλλου και χαρτιού για ανακύκλωση.

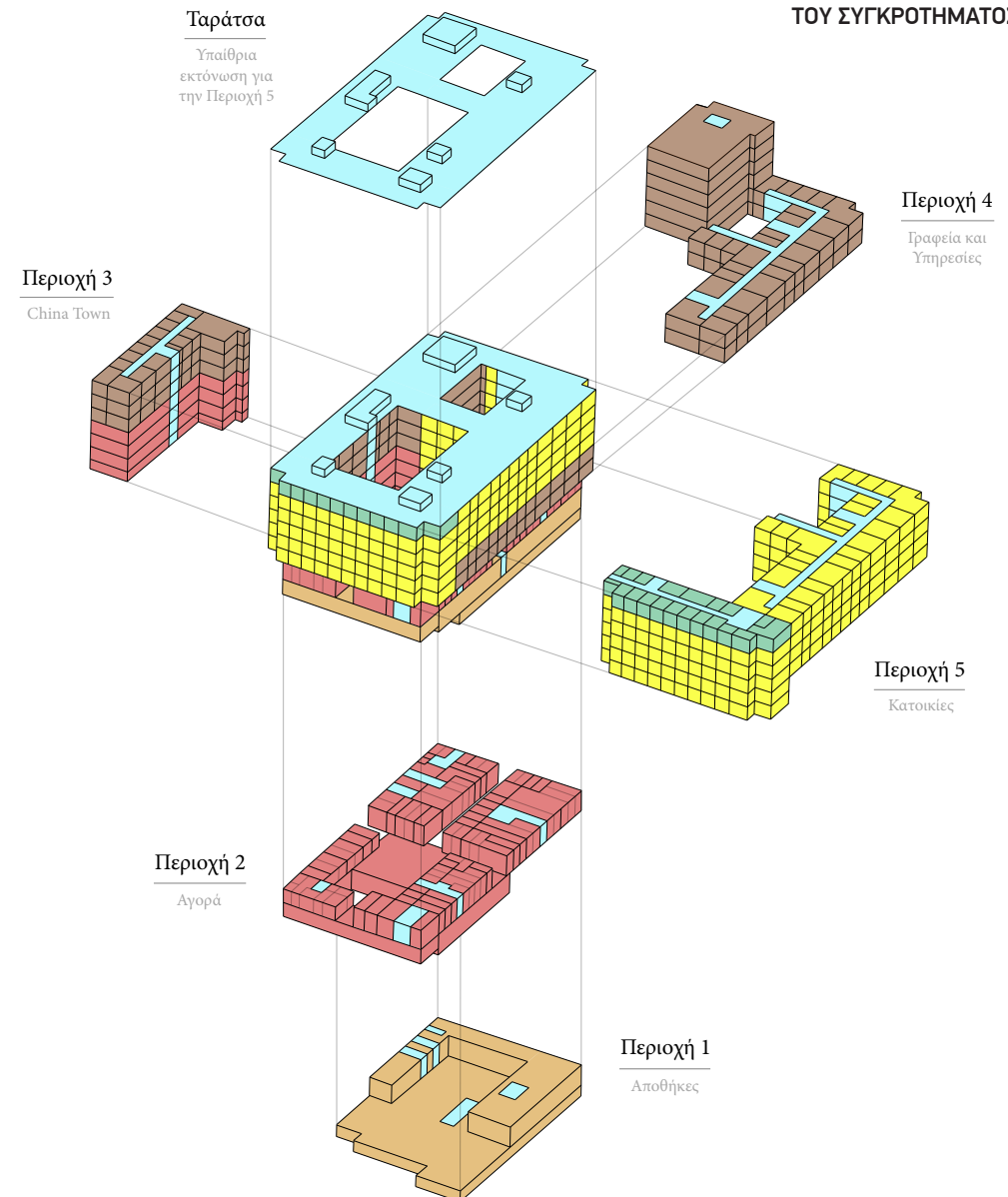
Η περιοχή 2 διαμορφώνεται ως μια ενιαία αγορά που περιλαμβάνει μια αγορά τροφίμων, ένα πολύ-εθνотικό σουπερ μάρκετ, καταστήματα ρούχων, ένα εστιατόριο, ένα καφενείο και εθνотικές επιχειρήσεις (όπως τηλεφωνικά κέντρα και ταξιδιωτικά γραφεία).

Η περιοχή 3 φιλοξενεί στους κάτω ορόφους ένα Κινέζικο πολυκατάστημα ρούχων και στον 4ο και 5ο Κινέζικα γραφεία και υπηρεσίες. Στον 6ο όροφο βρίσκεται το Κινέζικο απογευματινό σχολείο.

Η περιοχή 4 συγκεντρώνει όλα τα γραφεία και τις δημόσιες υπηρεσίες που μέχρι πρότινος υπήρχαν στο συγκρότημα.

Τέλος η περιοχή 5 περιλαμβάνει τις κατοικίες που προϋπήρχαν και τις νέες κοινωνικές κατοικίες (που θα εξηγηθούν παρακάτω). Η ταράτσα του συγκροτήματος ενοποιείται και παραχωρείται στην Κατοικία ως περιοχή υπαίθρια εκτόνωσης και αναψυχής.

εικ. 5.2. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Οι κινήσεις και προσβάσεις στην κάθε περιοχική διαμορφώνονται πλέον αυτόνομα:

Στην Περιοχή 1 των Αποθηκών **(βλ. εικ. 5.3.)** οι προσβάσεις από τις ράμπες της Αγησιλήου για το 1ο υπόγειο και από εκεί στο 2ο διατηρείται και γύρω από αυτές βρίσκονται οι διάφοροι αυτόνομοι αποθηκευτικοί χώροι.

Στην Περιοχή 2 της Αγοράς **(βλ. εικ. 5.4.)** διανοίγεται αξονικά, τα δύο αίθρια ενώνονται με το πάρκο της εκκλησίας σε έναν ενιαίο επιμήκη δημόσιο χώρο και οι χώροι των καταστημάτων βρίσκονται παράπλευρα. Ανοίγεται μία είσοδος στη γωνία Πειραιώς και Μυλλέρου και διατηρείται και μεγαλώνει και η είσοδος από την πλευρά της Αγησιλήου.

Στην Περιοχή 3 της China Town **(βλ. εικ. 5.5.)** ο τρίτος όροφος είναι πλέον κενός, δημιουργώντας ένα φίλτρο ανάμεσα στην αγορά των κάτω ορόφων και τα γραφεία των πάνω. Στους πάνω ορόφους η κίνηση παραμένει αξονική ως πιο ταιριαστή στην λειτουργία των γραφείων (με εξαίρεση τον τελευταίο όροφο όπου τοποθετείται το Κινέζικο Σχολείο και ο διάδρομος τοποθετείται στην εξωτερική πλευρά). Οι κάτω όροφοι των καταστημάτων διαμορφώνονται ενιαίοι χώροι καταστημάτων (ελεύθερη κάτοψη) και οι κινήσεις τοποθετούνται (με πρόσθετη κατασκευή) εφαπτομενικά στην εσωτερική πλευρά του κτιρίου, προς το μεγάλο αίθριο.

Στην Περιοχή 4 των Γραφείων **(βλ. εικ. 5.6.)** οι κινήσεις μετατοπίζονται στις εξωτερικές πλευρές, διαμορφώνοντας στοές σε όροφο που ενώνουν τα

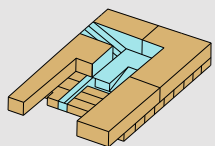
2 κτίρια και παράλληλα δημιουργώντας μεγάλους διαμπερείς χώρους για τα γραφεία. Διατηρείται το κλιμακοστάσιο του κτιρίου 4 και προστίθενται και 2 εξωτερικά κλιμακοστάσια επί των στοών της Πειραιώς.

Στην περιοχή 5 της Κατοικίας **(βλ. εικ. 5.7.)** διατηρούνται οι αξονικοί διάδρομοι των 2 κτιρίων και ενώνονται στο σημείο συνάντησής τους. Τα κλιμακοστάσια των κτιρίων διατηρούνται και στην περίπτωση του κτιρίου 1 περνούν μέσα από τους 2 πρώτους ορόφους των γραφείων χωρίς να ανοίγονται, διαμορφώνοντας έτσι για την περιοχή αυτή ένα δίκτυο πιο ιδιωτικών κινήσεων. Κατά μήκος των διαδρόμων διανοίγονται δημόσιοι ημι-υπαίθριοι, στραμμένοι είτε προς το εσωτερικό είτε προς το εξωτερικό για να εκμεταλλευτούν διαφορετικές θέες και επικοινωνίες. Τα δώματα των 4 κτιρίων ενοποιούνται και δίνονται αποκλειστικά στην Περιοχή της Κατοικίας ως υπαίθρια εκτόνωση.

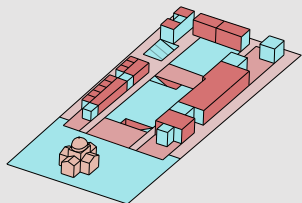
Από τις ρυθμίσεις αυτές των χώρων κίνησης και στάσης για την κάθε περιοχή κάποιες τυπολογίες χώρων, όπως είναι ο Κενός Όροφος, η Ενοποίηση των Δωμάτων, η Διάνοιξη του Ισογείου, η Στοά σε Όροφο, και οι διάφοροι Κοινόχρηστοι Ημι-υπαίθριοι **(βλ. 5.8.-5.12.)** που θα εξηγηθούν αργότερα.

ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

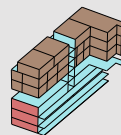
εικ. 5.3. Περιοχή 1:
Αποθήκες

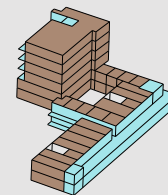
εικ. 5.4. Περιοχή 2:
Αγορά

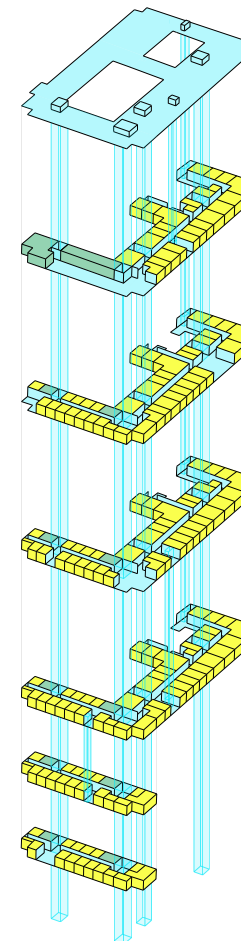
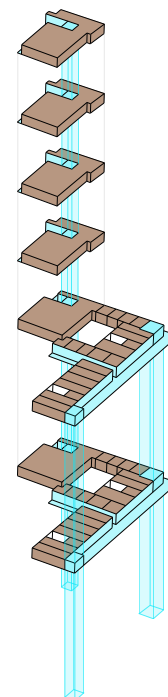
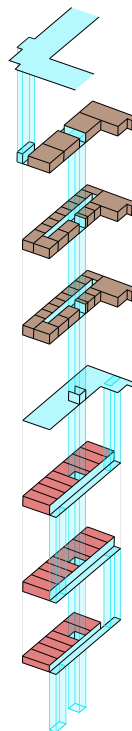
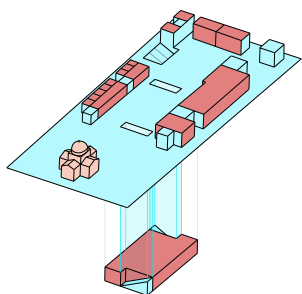
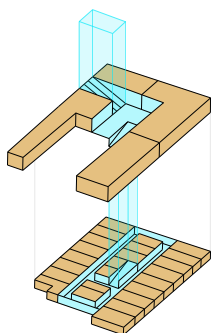
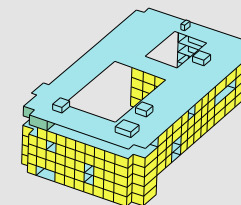
εικ. 5.5. Περιοχή 3:
China Town

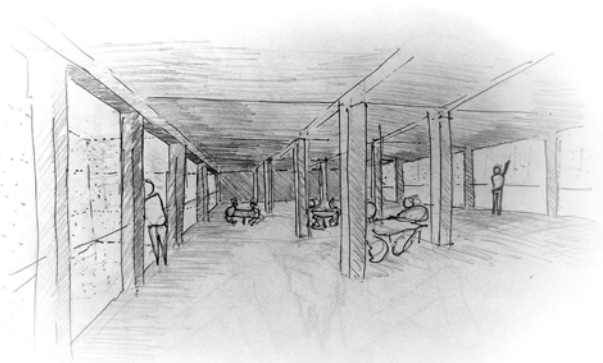

εικ. 5.6. Περιοχή 4:
Γραφεία και Υπηρεσίες

εικ. 5.7. Περιοχή 5:
Κατοικίες

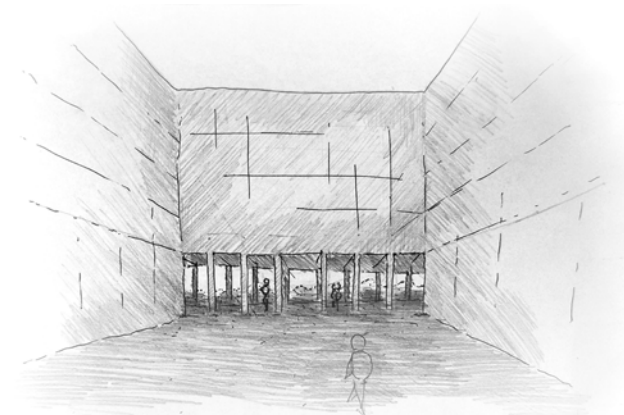

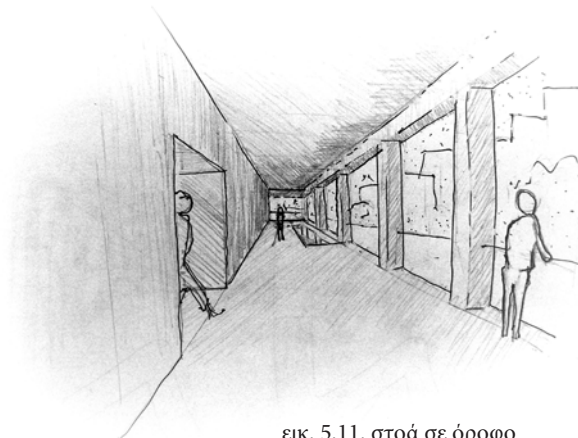
εικ. 5.8. κενός όροφος

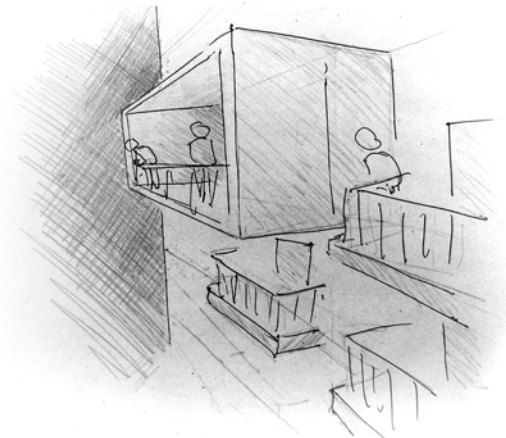
εικ. 5.9. ενοποίηση δωματων

εικ. 5.10. διάνοιξη ισόγειου

εικ. 5.11. στοά σε όροφο

εικ. 5.12. κοινόχρηστοι υμπαίθριοι

Σενάρια Χρηματοδότησης

Παράλληλα με τα νέα σενάρια λειτουργιών και τη νέα οργάνωση, αναπτύξαμε και κάποια Οικονομικά σενάρια που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη χρηματοδότηση μιας τέτοιας επέμβασης, πάντα βάσει του παρόντος ιδιοκτησιακού καθεστώτος.

Για τις νέες κοινωνικές κατοικίες: Το ίδρυμα Χατζηκώστα, στο οποίο ανήκει και το κτίριο, θα μπορούσε να αναλάβει μετατροπή του σε κοινωνικές κατοικίες με χαμηλό ενοίκιο, προκειμένου να προσφέρει στέγη σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και σε βάθος χρόνου να κάνει μερική απόσβεση κεφαλαίου. Προτείνεται επίσης η συνδιαχείριση των κατοικιών αυτών με τους ξενώνες αστέγων της περιοχής ώστε να λειτουργήσει ως το επόμενο βήμα της οικιστικής επανένταξης των διαφόρων ευπαθών ομάδων.

Για τη νέα China Town: Η εταιρία China Town ΕΠΕ που νοικιάζει αυτή τη στιγμή το κτίριο, θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την πρόταση, ακόμα και με οικονομική βοήθεια από τη κινεζική πρεσβεία ή το κινεζικό κράτος.

Για τις κατοικίες και τα γραφεία: Το κράτος μπορεί να συνάψει συμβόλαιο παραχώρησης με τους ιδιοκτήτες και να δώσει κίνητρα για τη διάθεση στην αγορά διαμερισμάτων/καταστημάτων με ελεγχόμενα χαμηλό ενοίκιο, επιδοτώντας το βασικό κόστος επισκευής. Αν και τέτοιες κινήσεις δεν έχουν γίνει ακόμα στη χώρα μας, σε δημοσιεύσεις του blog Encounter Athens αναφέρεται πως σε άλλες χώρες της Ευρώπης έχουν εφαρμοστεί.

Επιπλέον για κάποια κομμάτια του κτιρίου που βρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση, αντί για προσωρινή δέσμευση το κράτος θα μπορούσε να προβεί και σε επίταξη, ώστε μετά την ανακατασκευή να διαχειριστεί την ενοικιάσή τους. Παρόμοιες κινήσεις επίταξης έχουν γίνει στη Γαλλία, σύμφωνα με το blog Encounter Athens.

Για τη νέα Αγορά: Προτείνουμε την ίδρυση ενός πολυ-εθνικού εμπορικού συνεταιρισμού που θα διαχειρίζεται από κοινού τη λειτουργία της αγοράς και των αποθηκών. Ακολουθώντας τη νομικά αναγνωρισμένη μορφή της «Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης» οι συμμετέχοντες θα κέρδιζαν φορολογική ελάφρυνση επί του κοινού αποθεματικού τους το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιείται για την συντήρηση της νέας αγοράς. Σκοπός είναι να δοθεί η δυνατότητα για επιχειρηματική δραστηριότητα σε διάφορες εθνικές μειονότητες της περιοχής σε μια τόσο σημαντική θέση στην πόλη.

Παράλληλα οι λειτουργίες ανακύκλωσης χαρτιού και μετάλλου που προτείνονται πληρούν τις προϋποθέσεις κάποιων προγραμμάτων του Υπουργείου Απασχόλησης που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Έτσι ο συνεταιρισμός της αγοράς θα μπορούσε να λαμβάνει οικονομική ενίσχυση ενώ παράλληλα θα παρέχει νόμιμη απασχόληση σε όσους συλλέγουν ανακυκλώσιμα υλικά στην περιοχή.

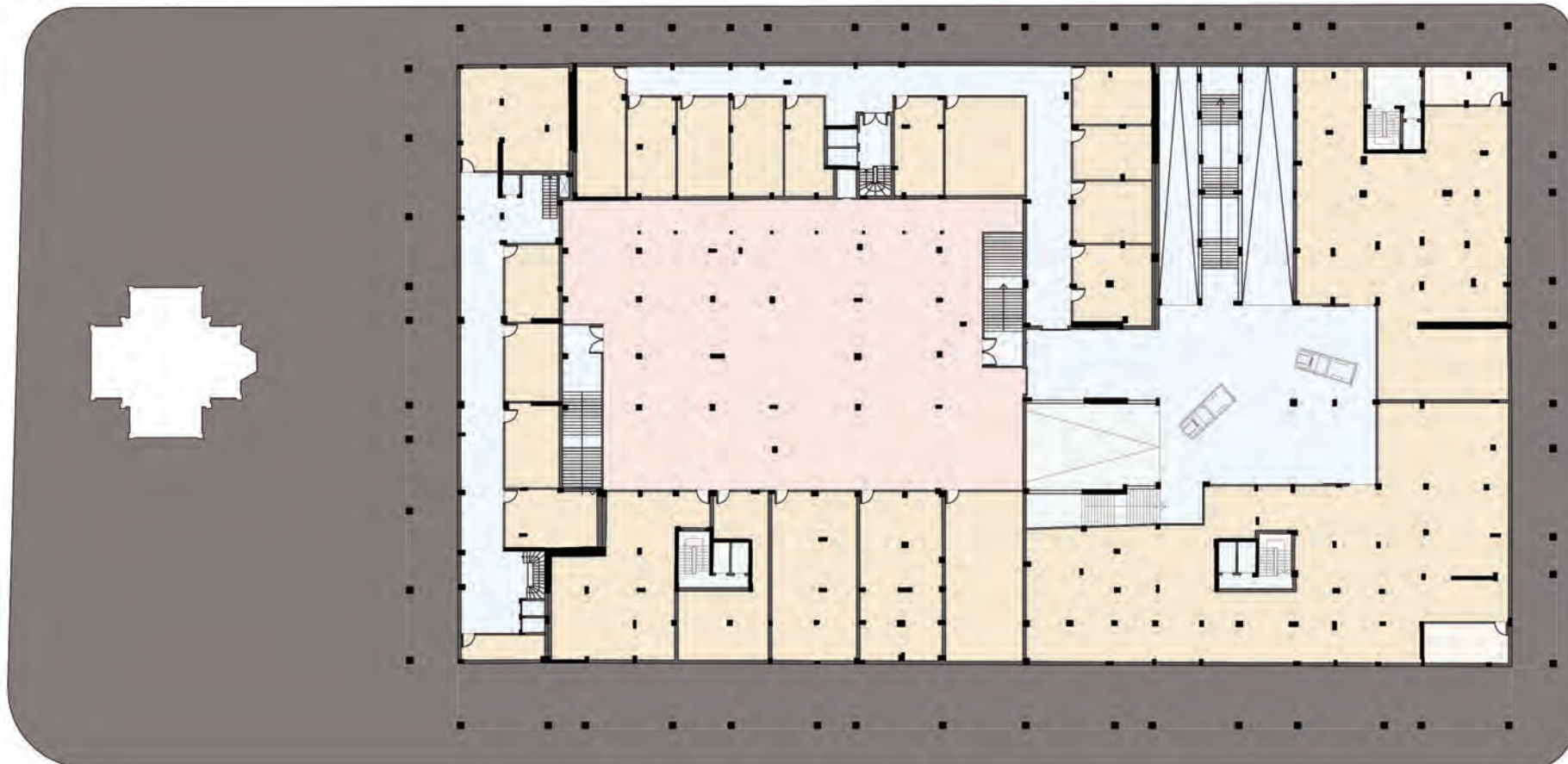
(Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από σχετικά προγράμματα και πρωτοβουλίες βλ. Βιβλιογραφία: Προγράμματα και Έρευνες Ενίσχυσης Ευπαθών Ομάδων)

6. Νέα διαρρύθμιση

Στην κάτοψη του 1ου υπογείου (βλ. **εικ. 6.1.**), κεντρικά βρίσκεται το Πολυ-Εθνοτικό Σουπερ Μάρκετ. Η πρόσβαση γίνεται από τις δύο σκάλες του ισογείου και από τον ανελκυστήρα που συνεχίζει στους ορόφους της China Town. Στο πίσω μέρος βρίσκεται μια Αποθηκευτική Ζώνη που τροφοδοτεί

παράλληλα και την Αγορά Τροφίμων (με μικρούς ανελκυστήρες) που βρίσκεται ακριβώς από πάνω. Επιπλέον διακρίνονται ο Αποθηκευτικός Χώρος της Κοινωνικής Κατοικίας και ο Αποθηκευτικός Χώρος της China Town σε αντιστοιχία με τις θέσεις αυτών στη στάση του ισογείου. Στο δεύτερο μισό του υπογείου τοποθετούμε τους Χώρους Συλλογής Χαρτιού και Μετάλλου προς Ανακύκλωση

εκατέρωθεν, ενώ στη μέση βρίσκεται η Ζώνη Φορτοεκφόρτωσης των εμπορευμάτων (για όλους τους προαναφερθέντες αποθηκευτικούς χώρους), η οποία συνεχίζει με ράμπα και στο δεύτερο υπόγειο.

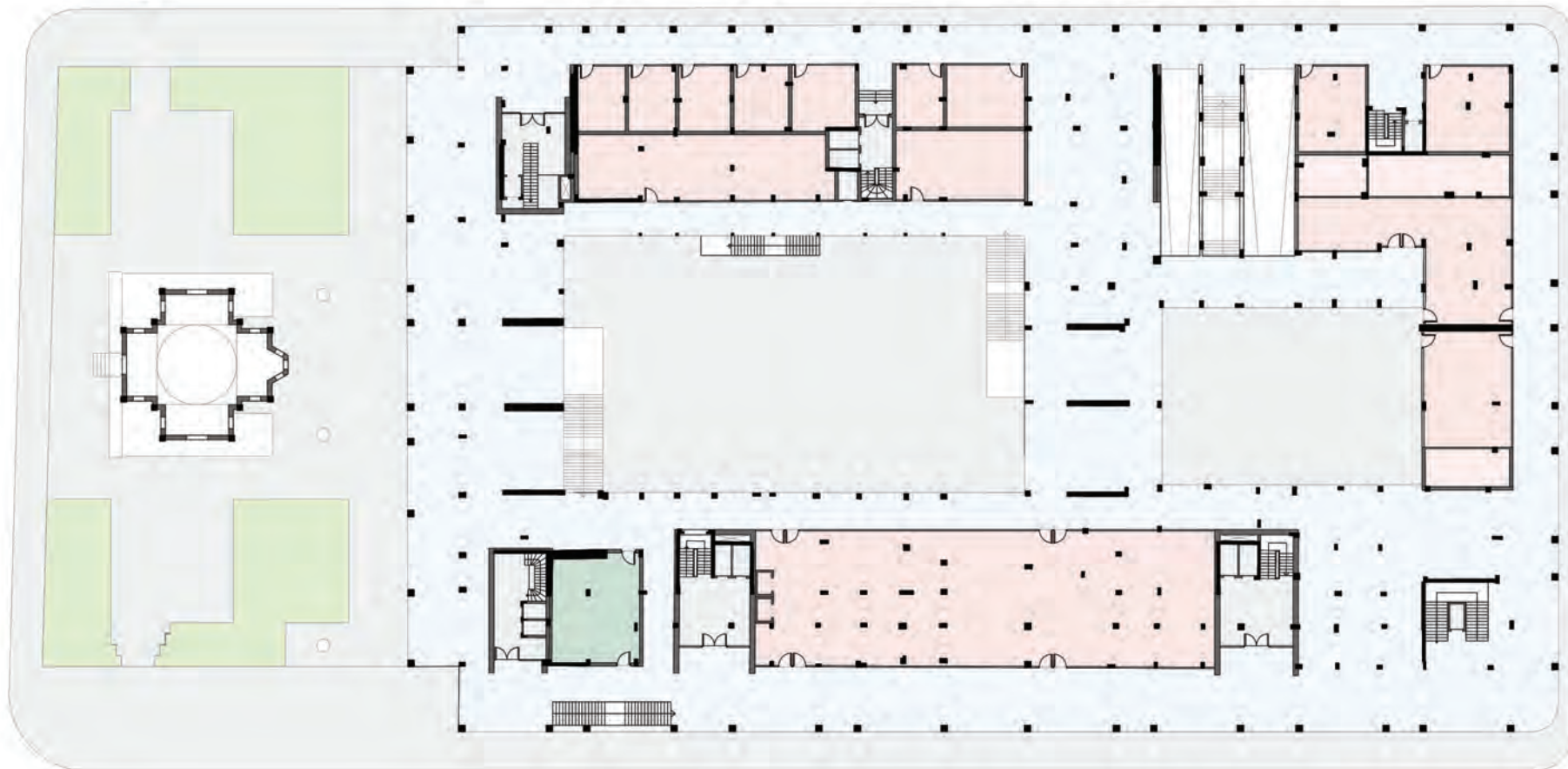

ΕΙΚ. 6.1. ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΥΠΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/500)

Στην κάτοψη του Ισογείου (βλ. **εικ. 6.2.**), στο κομμάτι της China Town που κοιτά προς το αίθριο έχουμε Καταστήματα Ρούχων. Στο πίσω κομμάτι βρίσκονται Μαγαζιά και Υπηρεσίες που αφορούν τους κατοίκους της περιοχής (π.χ. λογιστικά γραφεία, τηλεφωνικά κέντρα). Στο ανατολικό κομμάτι δίπλα στην κεντρική είσοδο του ισογείου βρίσκεται ένα Εστιατόριο και ένα Καφενείο. Στη μεριά της Πειραιώς έχουμε μία Αγορά Τροφίμων

και δίπλα Δημόσιες Τουαλέτες που εξυπηρετούν τις ανάγκες όλου του ισογείου. Στην στάθμη αυτή βλέπουμε και τις διάφορες προσβάσεις και εισόδους που οδηγούν σε διαφορετικές περιοχές του συγκροτήματος: 3 σκάλες που ανεβαίνουν προς τα Γραφεία, 2 σκάλες που κατεβαίνουν στο υπόγειο και ράμπες που επιτρέπουν την είσοδο οχημάτων για την φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων, καθώς και τα τέσσερα κλιμακοστάσια της Κατοικίας.

Σε μία από τις πλευρές του μεγάλου αίθριου βρίσκονται συγκεντρωμένα τα κλιμακοστάσια που εξυπηρετούν την China Town. Η σκάλα και οι δύο ανεγκυστήρες αναφέρονται στα Γραφεία, τις Αποθήκες και το Σχολείο, ενώ σε υπάρχει ξεχωριστός ανεγκυστήρας κλιμακοστάσιο για τους καταναλωτές και επισκέπτες της Αγοράς.

εικ. 6.2. ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/500)

Στη κάτοψη του 1ου ορόφου (βλ. εικ. 6.3.) βρίσκονται κάποιοι μικροί και ένας μεγαλύτερος ενιαίος Χώρος Γραφείων, οι Κοινωνικές Κατοικίες και η Αγορά Ρούχων της China Town. Χαρακτηριστικό εδώ είναι πως τα Γραφεία στην πλευρά της Πειραιώς και ο ενιαίος χώρος

Γραφείων έχουν κοινούς διάδρομους και πρόσβαση από τα ίδια κλιμακοστάσια. Από την άλλη μεριά οι μεσοτοιχίες παραμένουν μεταξύ Κοινωνικής Κατοικίας, Γραφείων και China Town. Ίδια είναι και η κάτοψη του 2ου ορόφου.

ΕΙΚ. 6.3. ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

Η στάθμη του 3ου ορόφου (βλ. **εικ. 6.4.**) αποτελεί την τελευταία στάθμη της αγοράς και ταυτόχρονα το επίπεδο διασταύρωσης China Town και Γραφείων. Στην περιοχή αυτή τοποθετούνται ένα Κινέζικο Εστιατόριο, ένα Καφέ-Τσαγιερί και ένα εκτεταμένος ημι-υπαίθριος χώρος καθιστικού.

Επιπλέον στην στάθμη αυτή πρωτοεμφανίζονται οι μεγαλύτερες κατοικίες του κτιρίου της Πειραιώς, οι οποίες συνδέονται (μέσω κοινών διαδρόμων) με τις μικρότερες κοινωνικές κατοικίες.

εικ. 6.4. ΚΑΤΟΨΗ 3ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

Η βασική διαφορά στην κάτοψη του 4ου και 5ου (βλ. **εικ. 6.5.**) με τις προηγούμενες, είναι ότι εδώ τοποθετούνται τα γραφεία της China Town και η κίνηση γίνεται μέσω αξονικού διαδρόμου. Επιπλέον, στην περιοχή της κατοικίας διακρίνονται οι ημιυπαίθριοι κοινόχρηστοι χώροι και η

κοινόχρηστη κουζίνα των κοινωνικών κατοικιών, στα οποία θα αναφερθούμε εκτενέστερα παρακάτω.

εικ. 6.5. ΚΑΤΟΨΗ 4ου-5ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

Στην κάτοψη του 6ου ορόφου (βλ. εικ. 6.6.) βλέπουμε τις Κατοικίες και τον Χώρο Γραφείων. Εδώ τοποθετούμε τις Συμπληρωματικές Παροχές για τους κατοίκους: το Μαγειρείο (όπου μπορούν να σιτίζονται όλοι οι ένοικοι της περιοχής της Κατοικίας) και το Πλυσταριό. Εδώ βρίσκεται και ένα

Κινηζικό Σχολείο (που μέχρι πρότινος απασχολούσε 2 αίθουσες αλλά πλέον καταλαμβάνει ολόκληρο τον όροφο). Σημειώνουμε ότι το Μαγειρείο και το Σχολείο έχουν άμεση επικοινωνία με το επίπεδο της ταράσας, το Μαγειρείο από τα δύο κεντρικά κλιμακοστάσια και το Σχολείο με μια αυτόνομη

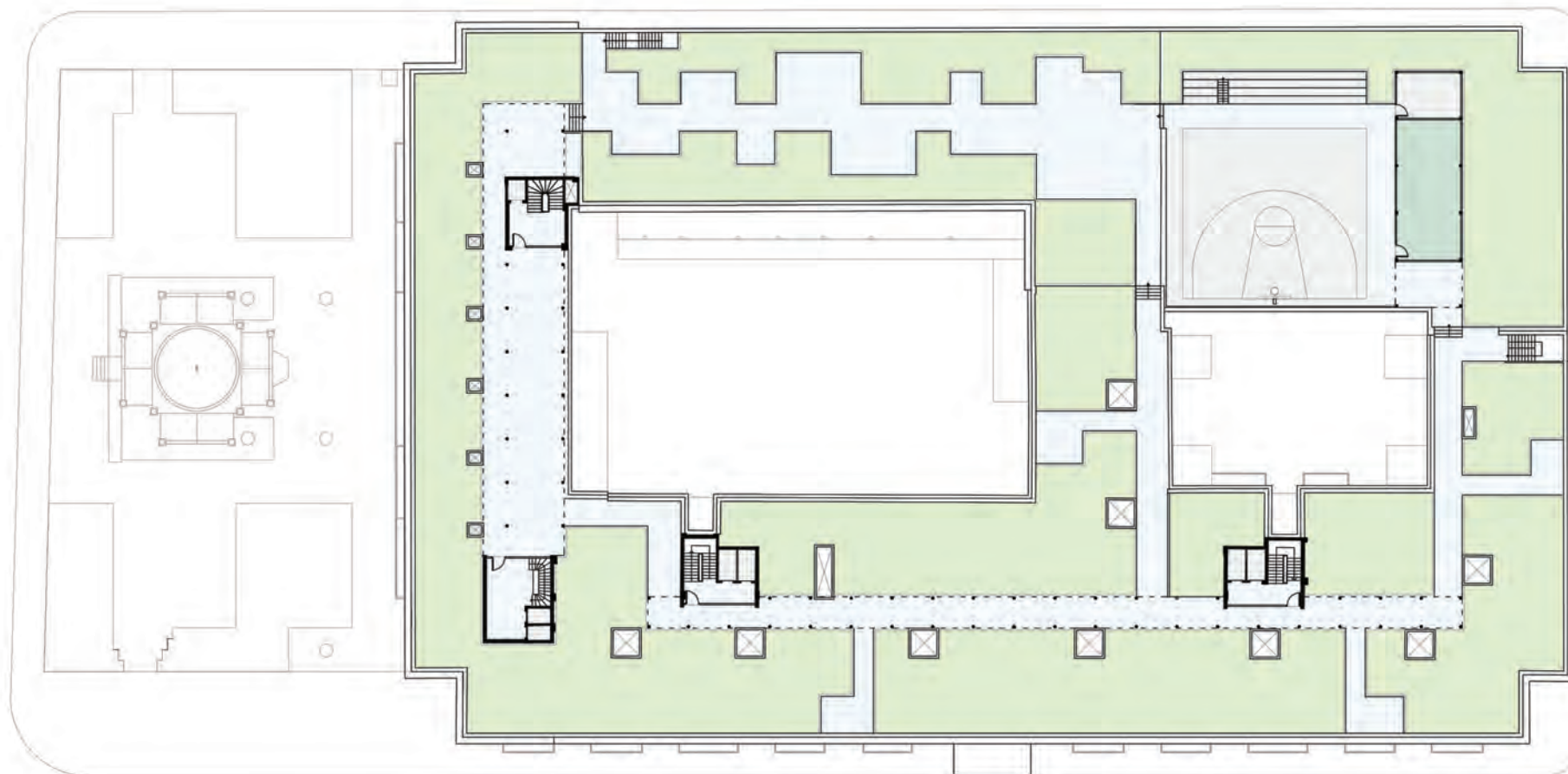
σκάλα αντίστοιχα.

ΕΙΚ. 6.6. ΚΑΤΟΨΗ 6ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

Η κάτοψη της ταράτσας (βλ. **εικ. 6.7.**) διαιρείται στη Περιοχή του Αθλητισμού και Παιχνιδιού και στη Περιοχή των Καθιστικών. Το βασικό χαρακτηριστικό του δώματος, που συνυπάρχει και στις 2 περιοχές με τις υπόλοιπες λειτουργίες και καταλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος του, είναι

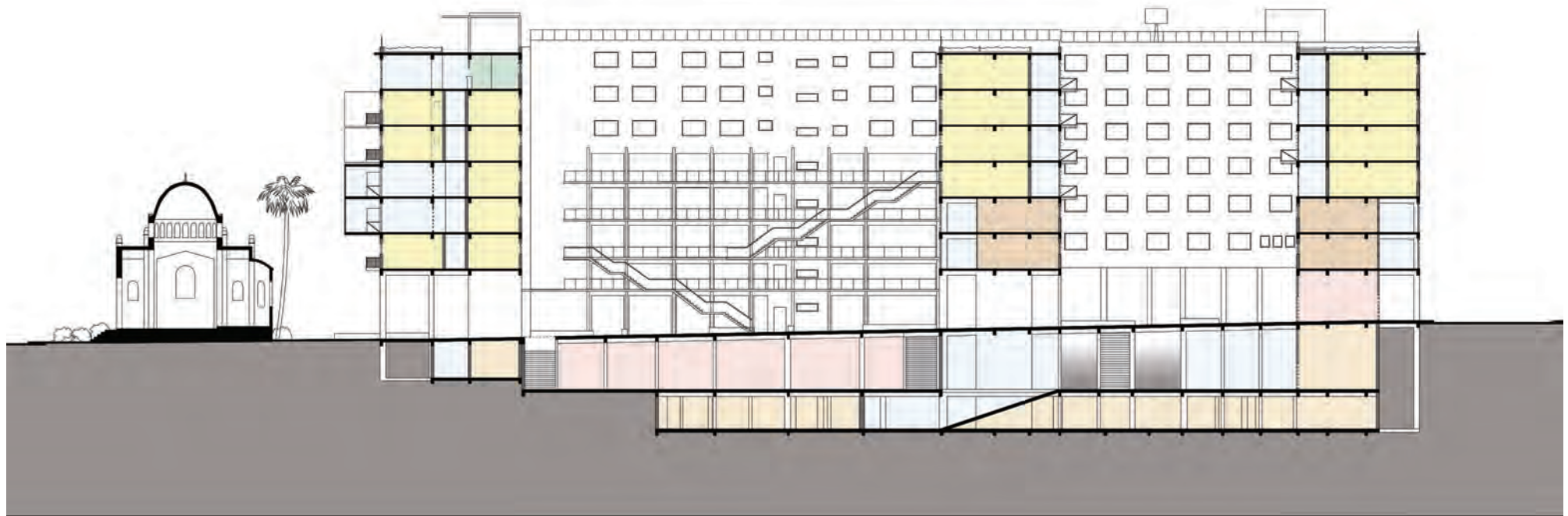
το στοιχείο του πρασίνου. Εδώ διαμορφώνουμε Παρτέρια όπου οι κάτοικοι μπορούν να καλλιεργούν καρπούς ή καλλωπιστικά φυτά της αρεσκείας τους.

ΕΙΚ. 6.7. ΚΑΤΟΨΗ ΤΑΡΑΤΣΑΣ (κλ. 1/500)

Στις δύο τομές διακρίνεται η κατανομή των διαφόρων ομάδων λειτουργιών στο κτιριακό συγκρότημα, οι αναλογίες τους, καθώς και το που βρίσκεται η κίνηση-διάδρομος κάθε φορά. Στη διαμήκη τομή (βλ. **εικ. 6.8.**) βλέπουμε πως στο μικρό αίθριο οι κινήσεις της κατοικίας είναι

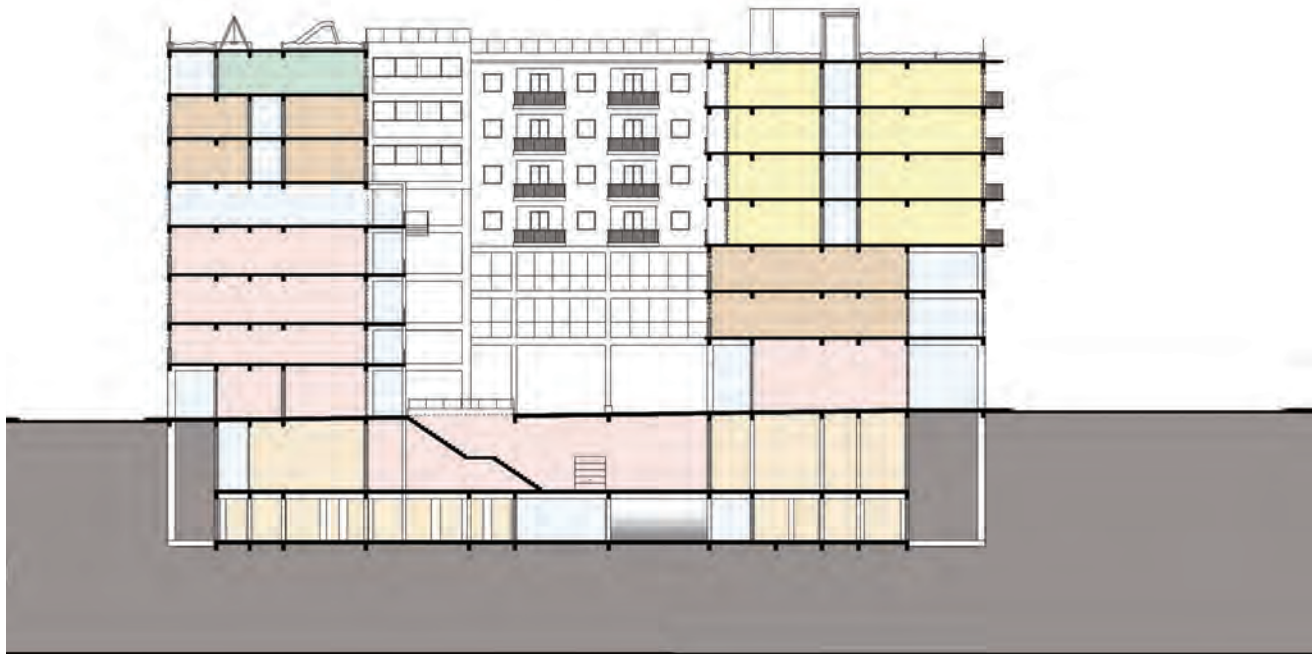
στραμμένες προς τα μέσα, σε μία προσπάθεια η ιδιωτική ζωή να «κατακτήσει» αυτό το χώρο, ενώ παρακάτω οι διάδρομοι των γραφείων στρέφονται προς τα έξω για να εκπέμψουν τη λειτουργία τους προς τη δημόσια κίνηση.

εικ 6.8. ΔΙΑΜΗΚΗΣ ΤΟΜΗ (κλ. 1/500)

Στην εγκάρσια τομή (βλ. **εικ. 6.9.**) βλέπουμε στην αριστερή πλευρά πως οι πρόσθετες κινήσεις προς τη μεριά της αυλής καταλήγουν στον κενό όροφο της Αγοράς. Και στις δύο πλευρές του ισογείου διακρίνεται πως με τη διαμόρφωση στοών εκατέρωθεν (εσωτερικά προς το αίθριο αλλά

και προς τους δρόμους) προστατεύεται η κίνηση από τυχόν βροχή και κακοκαιρία ενώ παράλληλα τα καταστήματα ενεργοποιούνται ώστε να λειτουργούν διαμπερώς.

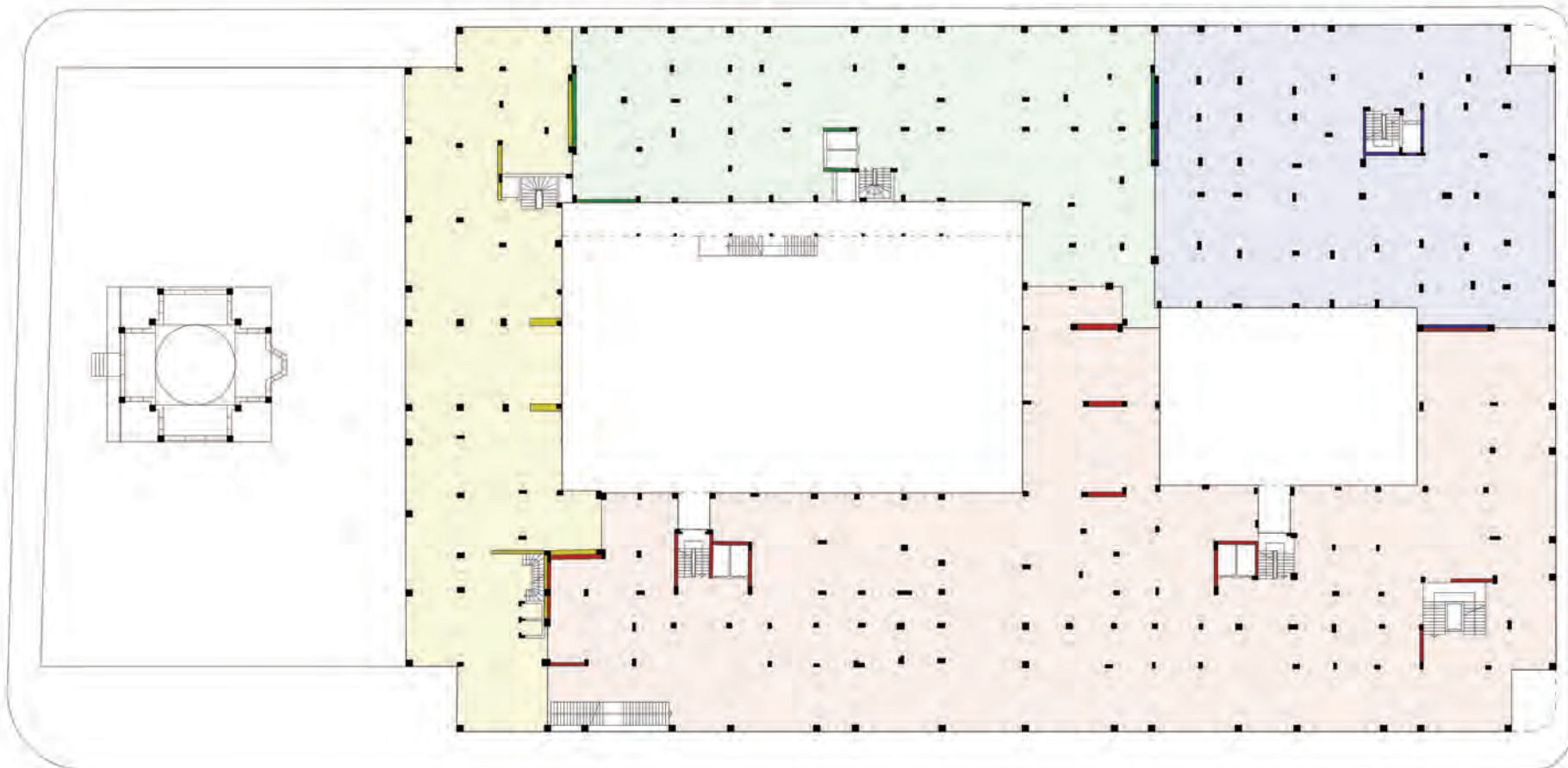
εικ. 6.9. ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ (κλ. 1/500)

Στατική Ενίσχυση

Μελετώντας το κτίριο, κρίθηκε απαραίτητη η στατική ενίσχυσή του. Έτσι, προσθέσαμε τοιχεία από οπλισμένο σκυρόδεμα για κάθε ένα από τα κτίρια, και προς τις δύο κατευθύνσεις (βλ. **εικ. 6.10.**). Ο υπολογισμός και η τοποθέτησή τους έγινε

με την βοήθεια του καθηγητή Δομικής Μηχανικής, κ. Μανώλη Μάνιου. Τα τοιχεία αυτά δημιουργούν ακαμψίες, η οποίες παρέχουν αντισεισμική προστασία στο συγκρότημα. Παράλληλα μας δίνουν τη δυνατότητα να απογυμνώσουμε τον σκελετό του κτιρίου κοντά στις όψεις ή να γκρεμίσουμε ένα μεγάλο ποσοστό των εσωτερικών τούβλινων

τοιχών, χωρίς να δημιουργείται στατικό πρόβλημα. Τέλος να σημειώσουμε ότι αποτελεί μια φθηνή μέθοδο στατικής ενίσχυσης, η οποία δεν απαιτεί εξειδικευμένο συνεργείο.

βλ. **εικ. 6.10.** ΚΑΤΟΨΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΩΝ ΤΟΙΧΕΙΩΝ (κλ. 1/500)

7. Τελικός Σχεδιασμός

Επόμενο βήμα στο σχεδιασμό ήταν η επιλογή των σημείων που θα σχεδιαστούν αναλυτικότερα. Επιλέξαμε τρεις βασικές στάθμες-κατόψεις: Την κάτοψη ισογείου ως το αποκορύφωμα της δημόσιας κίνησης, την ταράτσα ως το βασικό τόπο συνάντησης και συμβίωσης των κατοίκων του συγκροτήματος και την κάτοψη του 3ου ορόφου ως ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ενδιάμεσου ορόφου και συνάντησης δημόσιας και ιδιωτικής κίνησης.

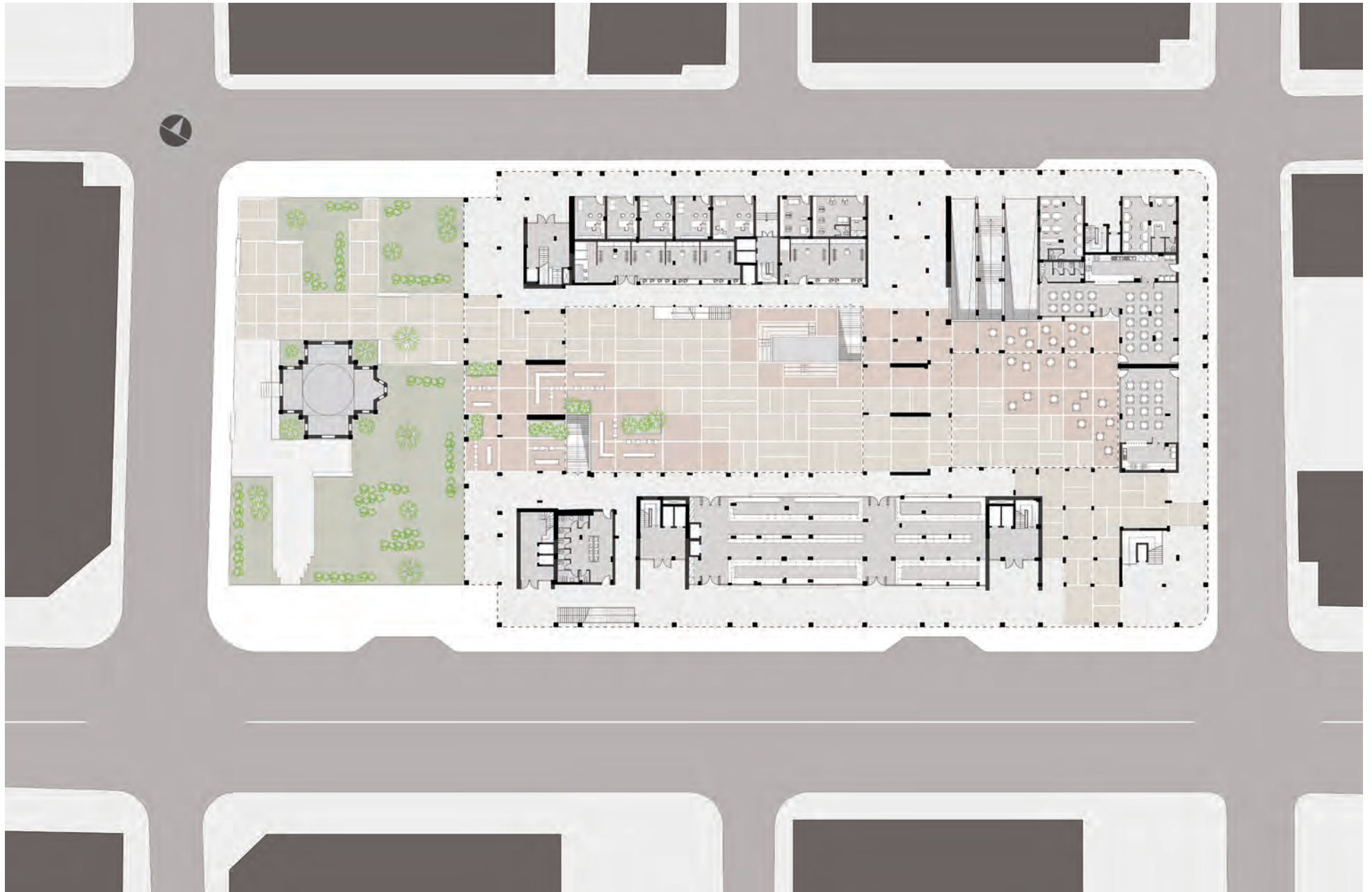
(Ακολουθούν τρεις κατόψεις, δύο τομές, τέσσερις όψεις, μερικά αξονομετρικά και επτά φωτορεαλιστικές απεικονίσεις του συγκροτήματος και των επεμβάσεων. Παρατίθενται στο τεύχος σε μικρό μέγεθος, μαζί με κείμενο που εξηγεί κάποιες λεπτομέρειες, αλλά ακολουθεί (στην τυπωμένη μορφή του) και ένθετο με όλα τα παραπάνω τυπωμένα σε μεγαλύτερη κλίμακα για ευκολότερη ανάγνωση.)

Στο ισόγειο (**βλ. εικ. 7.1**) καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα 2 αίθρια και το παρκάκι της εκκλησίας. Πρόθεσή μας ήταν τα τρία αυτά στοιχεία να γίνουν ένα, να δημιουργηθεί δηλαδή ένα ενιαίος δημόσιος χώρος. Τα τρία σχήματα ενοποιούνται μέσω της τοποθέτησης ενός ιδιότυπου μοτίβου που μοιάζει με κνάβο. Η χάραξή του βασίστηκε στις όποιες περασιές μεταξύ των υποστυλωμάτων και σχηματίζεται από μαρμάρινους αρμούς.

Πάνω στο γενικό σχήμα με το μοτίβο περνάει μια μεγάλη διαγώνια πορεία, η οποία ξεκινά από την

κύρια είσοδο της αγοράς (στο νοτιοανατολικό άκρο του τετραγώνου) και καταλήγει στο άκρο του πάρκου και την θερμοπυλόν, σηματοδοτώντας κατά κάποιον τρόπο μια είσοδο προς το Μεταξουργείο. Εκατέρωθεν της διαγώνιας κίνησης διαμορφώνονται τρία καθιστικά (με διαφορετικό περιεχόμενο το καθένα). Στη διαγώνια κίνηση τοποθετούμε μεγάλες τσιμεντένιες πλάκες (ως ένα σκληρό υλικό της πόλης που διεισδύει στο εσωτερικό του συγκροτήματος) ενώ στα καθιστικά τοποθετούμε ένα πιο ζεστό δάπεδο από ξύλο (deck). Στο πρώτο καθιστικό βρίσκονται τραπεζοκαθίσματα ως υπαίθρια εκτόνωση του καφενείου και του εστιατορίου του συνεταιρισμού και στο δεύτερο ένα μικρό ξύλινο αμφιθέατρο με χαλίκι στη μέση για παιχνίδι. Στο τρίτο έχει δημιουργηθεί ένα σύμπλεγμα από παγκάκια, καθίσματα και μεγάλες γλάστρες. Εδώ ουσιαστικά, στόχος ήταν να αρχίσει να εισχωρεί το πράσινο του πάρκου μέσα στο συγκρότημα.

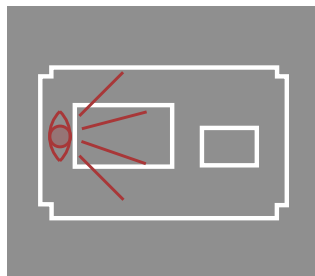
Άλλη μια βασική πρόσβαση στην αγορά, εκτός αυτής από την Πειραιώς, είναι από την οδό Αγησιλάου. Η είσοδος αυτή αφορά κυρίως την China Town, αφού διοχετεύει κίνηση προς το μεγάλο αίθριο (**βλ. εικ. 7.2.**), όπου και βρίσκεται η είσοδος των κινέζικων καταστημάτων. Τέλος, με σκοπό να ενεργοποιήσουμε και την περίμετρο αλλά και το εσωτερικό του ισογείου, έχουμε διαμορφώσει στοές και από τις δυο πλευρές κάθε κλειστού χώρου.

εικ. 7.1. ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (κλ. 1/600)

εικ. 7.2.
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΙΘΡΙΟ

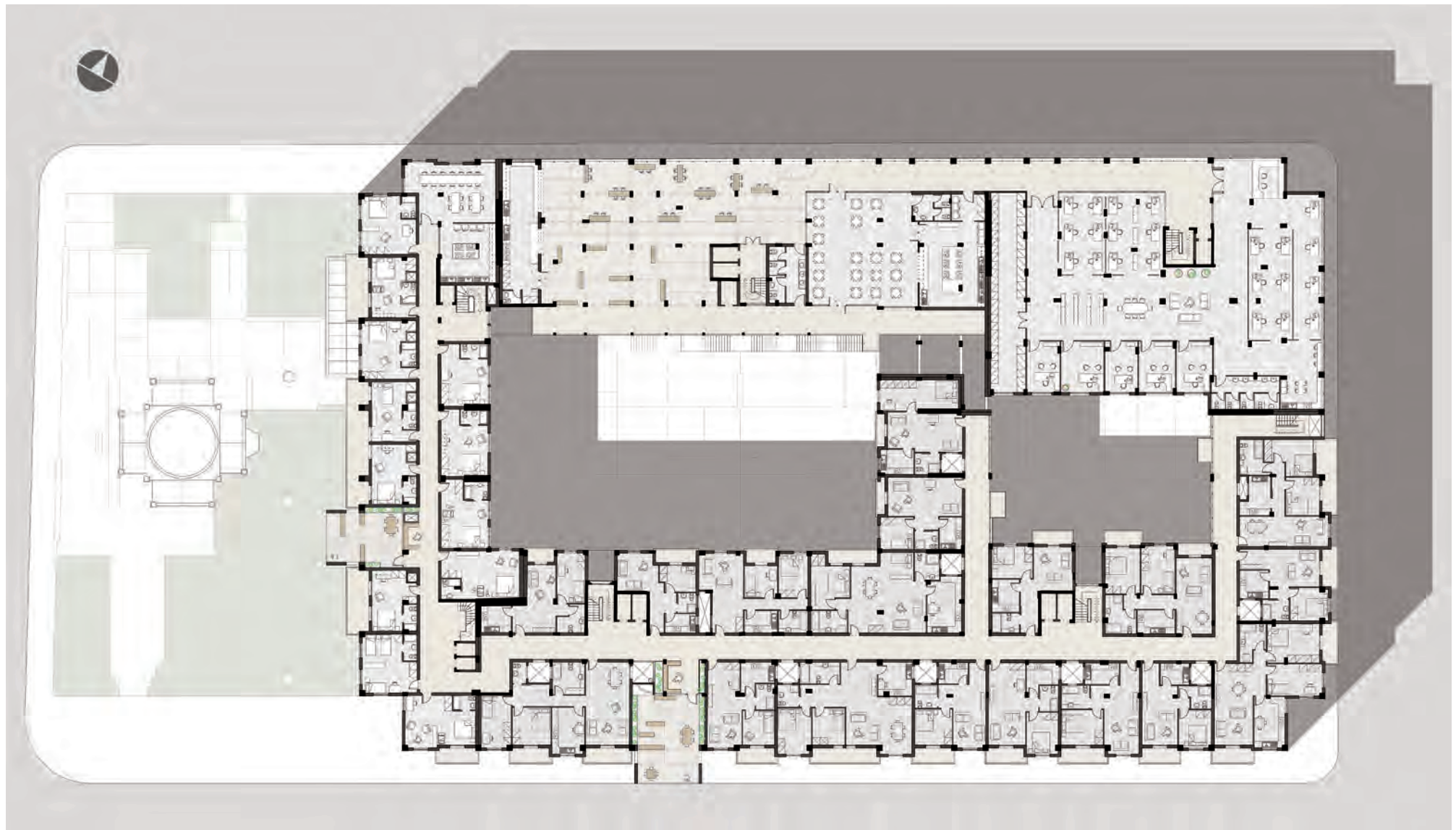
Η ιδιομορφία της κάτοψης του τρίτου ορόφου (**βλ. εικ. 7.3.**) του συγκροτήματος είναι ο λεγόμενος κενός όροφος. Όπως έχουμε προαναφέρει αποτελεί το σημείο συνάντησης των Καταναλωτών-Επισκεπτών με τους Εργαζόμενους των Γραφείων, των Αποθηκών και της China Town. Παράλληλα λειτουργεί και σαν φίλτρο μεταξύ Καταστημάτων και Γραφείων της China Town. Για την οργάνωση του χώρου (σε επίπεδο δαπέδου), έχει χρησιμοποιηθεί πάλι το μοτίβο από μαρμάρινους αρμούς σαν κοινό στοιχείο όλων των κοινόχρηστων χώρων στο συγκρότημα, ενώ έχουμε τοποθετήσει παγκάκια για το Καφέ-Τσαγερί και λίγα τραπεζοκαθίσματα για το Εστιατόριο. Δεξιά φαίνεται ο ενιαίος χώρος Γραφείων του κτιρίου 4.

Στην περιοχή της Κατοικίας βρίσκονται τα διαμερίσματα της Πειραιώς, εδώ απεικονίζουμε την κατάσταση όπως περίπου είναι σήμερα. Στα αριστερά βρίσκονται οι Κοινωνικές Κατοικίες, πρόκειται για διαμερίσματα σαφώς μικρότερα, τα οποία εμείς προτείνουμε και επανασχεδιάζουμε. Αυτά περιλαμβάνουν Αποθηκευτικούς Χώρους και WC, αλλά η Κουζίνα και η Τραπεζαρία, που βρίσκονται στο τέλος του διαδρόμου, είναι κοινές για όλα τα διαμερίσματα κάθε ορόφου.

Οι κοινόχρηστοι χώροι των κατοικιών, έχουν διαμορφωθεί σε δύο τύπους, στους εσωστρεφείς και στους εξωστρεφείς. Τα πρώτα αποτελούν μικρούς χώρους-προεξοχές των δυο διαδρόμων που βρίσκονται εφραπτομενικά στο μικρό αίθριο. Τα δεύτερα είναι τα «Κυάλια», χώροι στο μέγεθος ενός τυπικού διαμερίσματος τα οποία στρέφονται

προς θέες της πόλης. Διακρίνονται επίσης οι «αποστάσεις» που έχει η κατοικία από τις άλλες λειτουργίες, το κενό με την China Town και την σκάλα-σχιμή με τα Γραφεία, που θα εξηγηθούν περαιτέρω στις όψεις.

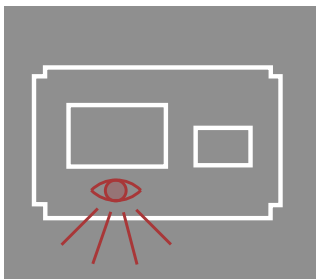
Σε μια φωτορεαλιστική απεικόνιση του μια εικόνα από το εσωτερικό ενός Κυαλιού (**βλ. εικ. 7.4.**) βλέπουμε τα παγκάκια, τα ξύλινα τραπέζια, το δάπεδο (στο ίδιο μοτίβο με τους άλλους ημι-υπαίθριους χώρους) οι τούβλινοι προϋπάρχοντες τοίχοι που έχουν αποκαλυφθεί και στο βάθος η θέα της Ακρόπολης. Το Κυάλι θα αναλυθεί περαιτέρω και στα αξονομετρικά που ακολουθούν.

εικ. 7.3. ΚΑΤΟΨΗ 3ου ΟΡΟΦΟΥ (κλ. 1/500)

εικ. 7.4.
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΥΑΛΙΟΥ

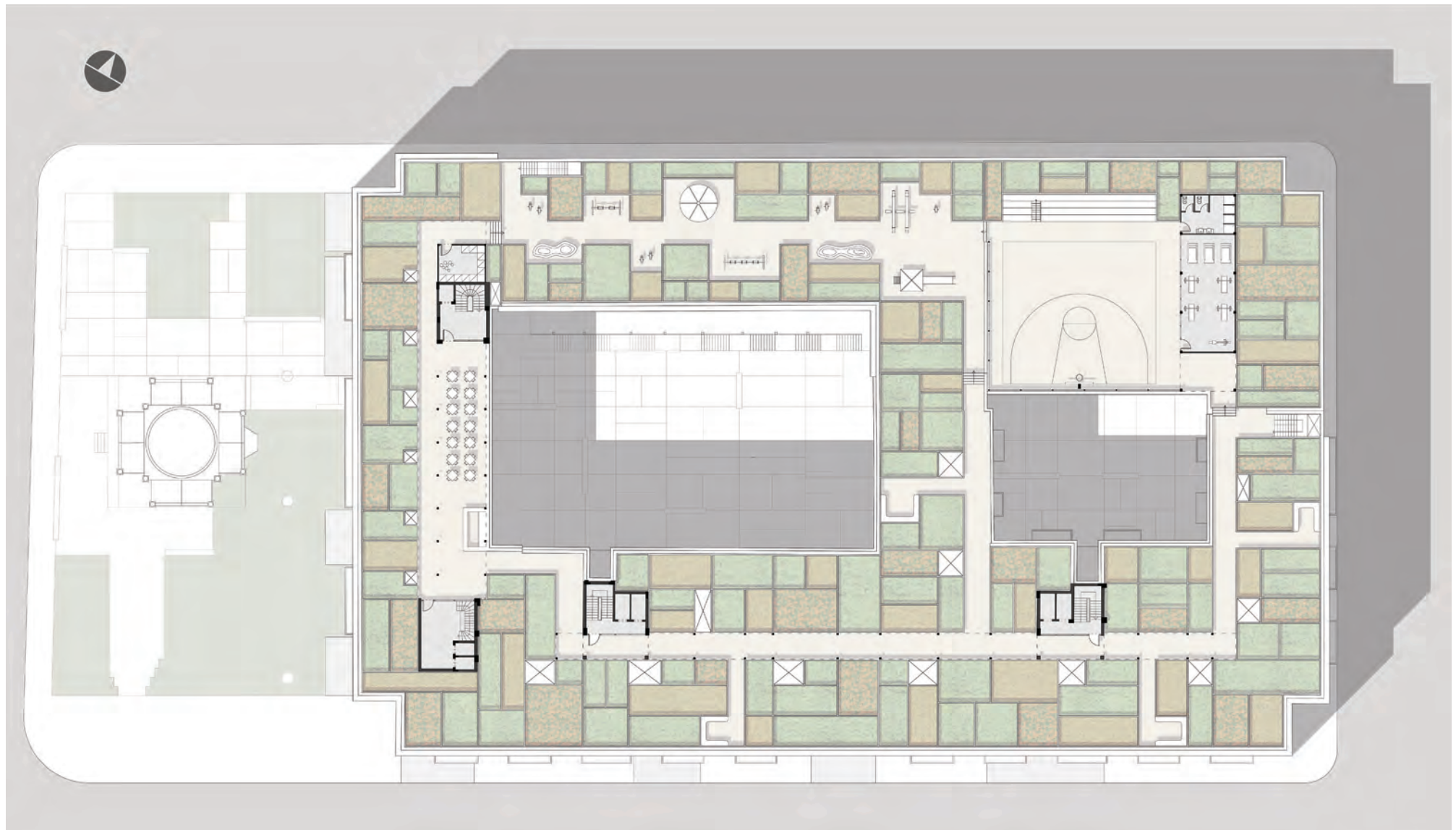
Σε αντίθεση με το Ισόγειο που έχει καθαρά δημόσιο χαρακτήρα, η κάτοψη του Δώματος **(βλ. εικ. 7.5.)** δίνεται στην περιοχή της κατοικίας, και γίνεται έτσι η νέα υπερυψωμένη αυλή. Οι διάδρομοι εδώ είναι σχεδόν όμοιοι με το από κάτω επίπεδο, σε μια προσπάθεια να εκφραστεί η κίνηση του συγκροτήματος και στην πέμπτη όψη του.

Πιο συγκεκριμένα, προσθέτουμε 2 μεταλλικά στέγαστρα (ελαφριάς κατασκευής) που συνδέονται με τα τέσσερα κλιμακοστάσια των κατοικιών, το ένα έχει μικρότερο πλάτος (αποτελεί ένα προστατευμένο επιμήκη διάδρομο που δίνει πρόσβαση και στα μικρά υπαίθρια καθιστικά) και ένα πιο φαρδύ που στεγάζει το καθιστικό του μαγειρείου. Από την άλλη μεριά βρίσκεται μια Παιδική Χαρά (διαμορφωμένη με μια διάθεση λαβυρίνθου-έκπληξης) και στα δεξιά της βλέπουμε ένα ανοιχτό Χώρο Άθλησης, ο οποίος συμπληρώνεται από ένα Κλειστό Γυμναστήριο και μια Εξέδρα. Άμεση πρόσβαση στον Χώρο Άθλησης έχει η περιοχή της Κατοικίας από την σκάλα-σχισμή.

Για την αρχιτεκτονική διαμόρφωση του δώματος, βασικό ρόλο έπαιξε πάλι το μοτίβο των ημι-υπαίθριων χώρων. Μας βοήθησε στο να εξομαλύνουμε τις ανωμαλίες που υπήρχαν (φωταγωγοί, υψομετρικές διαφορές) εντάσσοντας τις μαζί με νέα στοιχεία των φυτεμένων παρτεριών και των καθιστικών. Με διαφορετικό χειρισμό του μοτίβου, το αρνητικό του παράγει κάθε φορά τον εκάστοτε χώρο (διάδρομοι, παιδική χαρά, καθιστικά). Τέλος, να αναφέρουμε ότι το μοτίβο της ταράτσας έχει υπερυψωθεί στο μισό μέτρο,

ώστε να βρίσκεται στο ύψος καθίσματος και ταυτόχρονα να έχει το απαραίτητο βάθος για την στεγανοποίηση της πλάκας και την τοποθέτηση χώματος για φυτεύσεις.

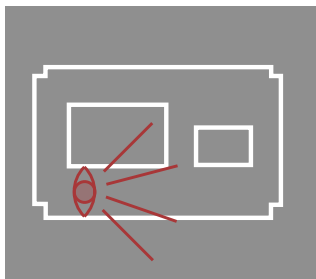
Σε μια φωτορεαλιστική απεικόνιση **(βλ. εικ. 7.6)** βλέπουμε μια άποψη της ταράτσας, όπου διακρίνονται ο στεγασμένος διάδρομος, ένα κλιμακοστάσιο, ένας φωταγωγός, τα παρτέρια, ένα καθιστικό και στο βάθος η θέα προς τον Λυκαβηττό.

βλ. εικ. 7.5. ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ (κλ. 1/500)

εικ. 7.6.
ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ

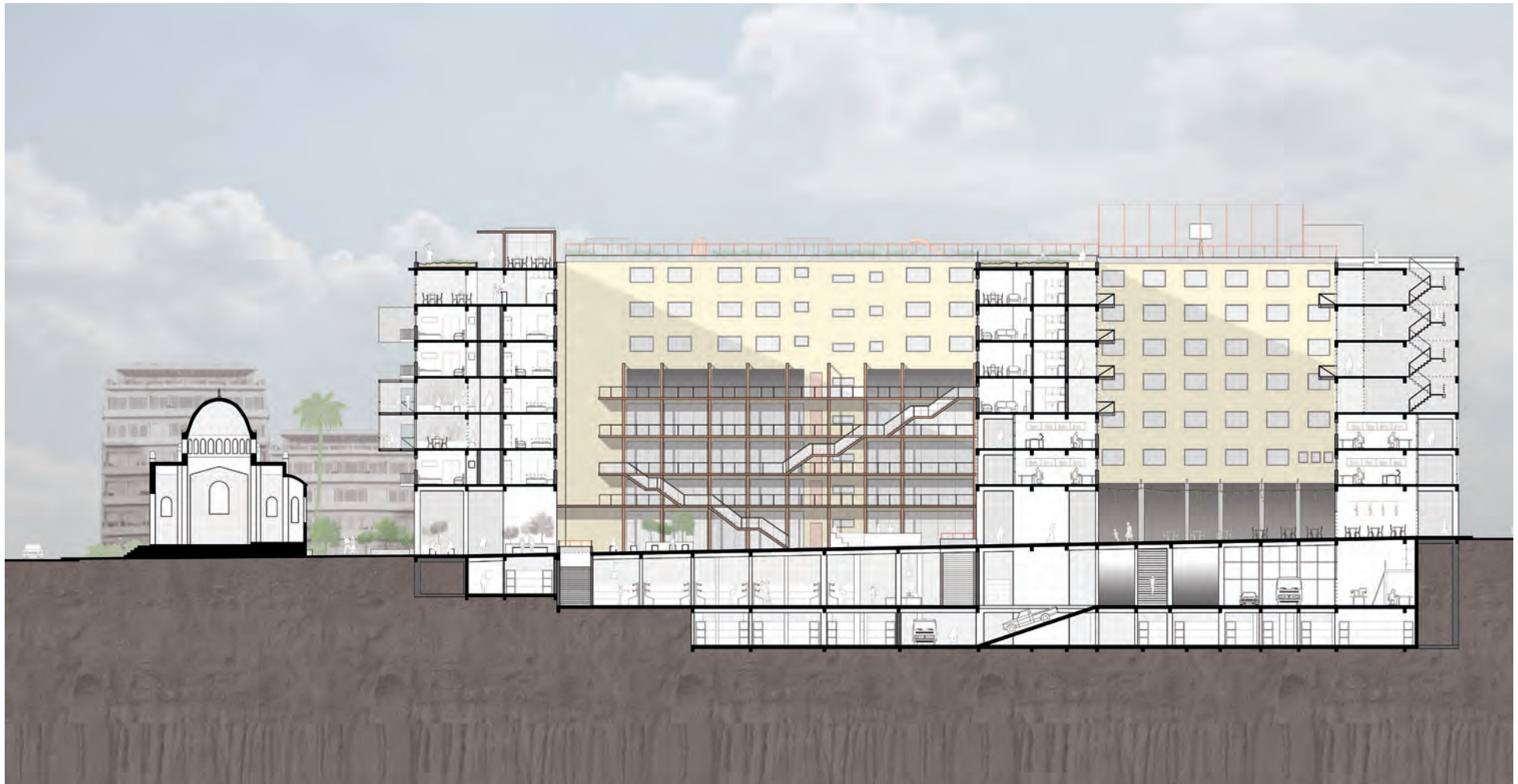
Στη διαμήκη οψητομή του συγκροτήματος **(βλ. εικ. 7.7)** διακρίνονται στο κάτω μέρος οι 2 ράμπες που κατεβαίνουν από την Αγησιλάου στο 1ο υπόγειο και η επόμενη ράμπα που κατεβαίνει στο δεύτερο υπόγειο. Αριστερά βρίσκεται το Πολύ-εθνικό Σουπερμάρκετ και δεξιά ο Χώρος Συλλογής Χαρτιού προς ανακύκλωση. Στο ισόγειο βλέπουμε την διαμόρφωση των καθιστικών. Σε τομή διακρίνονται τα Κυάλια και η σκάλα-σχισμή και στο πίσω επίπεδο η νέα όψη της China Town με τους πρόσθετους διαδρόμους και τα καινούρια κλιμακοστάσια.

Σε μια φωτορεαλιστική άποψη του μικρού αιθρίου **(βλ. εικ. 7.8.)**, διακρίνεται στο κάτω μέρος η αντίθεση υλικών στο καθιστικό και στην διαγώνια πορεία, τα τραπεζοκαθίσματα του καφενείου και από πάνω τους συρματοσχοίνα με κισσό για μερική σκίαση. Πιο πάνω, σε όψη, βλέπουμε στους δύο πρώτους ορόφους την πίσω πλευρά των γραφείων και στους επόμενους 4 τους διαδρόμους των κατοικιών, με τις μικρές προεξοχές που λειτουργούν ως κοινόχρηστοι ημι-υπαίθριοι.

Στην εγκάρσια οψητομή του συγκροτήματος **(βλ. εικ. 7.9.)** διακρίνονται από πάνω προς κάτω: τα παρτέρια σε τομή, ένα Κυάλι, ο Κενός Όροφος στην China Town, και από κάτω η ενιαία λειτουργία των Καταστημάτων Ρουχισμού και τέλος η λειτουργία της Αγοράς Τροφίμων, στη δεξιά μεριά του ισόγειου που ενεργοποιεί τις στοές εκατέρωθεν.

Σε ένα προοπτικό φωτορεαλιστικό του εξωτερικού **(βλ. εικ. 7.10.)** φαίνεται το συγκρότημα από τη γωνία των οδών Θερμοπυλών και Πειραιώς και

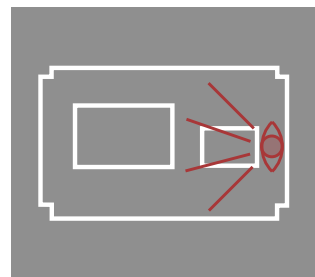
οι δύο όψεις του επί αυτών των δρόμων **(βλ. εικ. 7.11.-7.12.)**. Αυτές οι δύο όψεις χαρακτηρίζονται έντονα από τα Κυάλια που εξέχουν από την περιοχή της κατοικίας και δημιουργούν σημειακές αντιθέσεις με το επαναληπτικό μοτίβο της υπάρχουσας όψης.

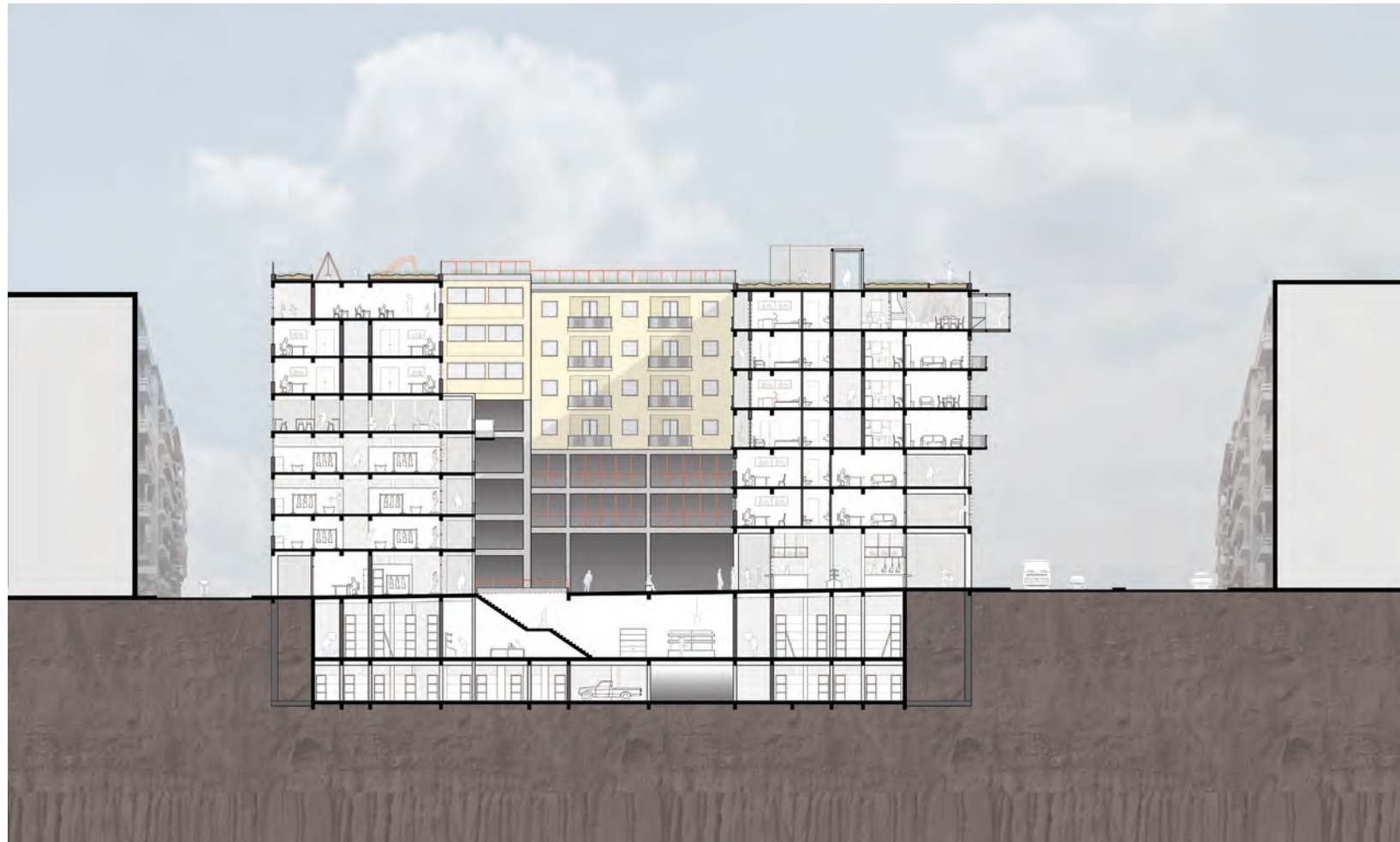

ΕΙΚ. 7.7. ΔΙΑΜΗΚΗΣ ΟΨΟΤΟΜΗ (κλ. 1/500)

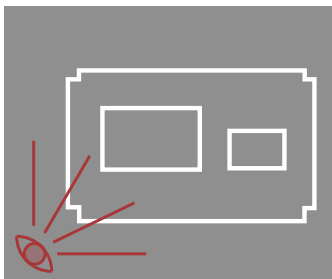
εικ. 7.8.
ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΑΙΘΡΙΟ

εικ. 7.9. ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΟΨΟΤΟΜΗ (κλί. 1/500)

εικ. 7.10.
ΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ
ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ
ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

εικ. 7.11. ΟΨΗ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ (κλ. 1/600)

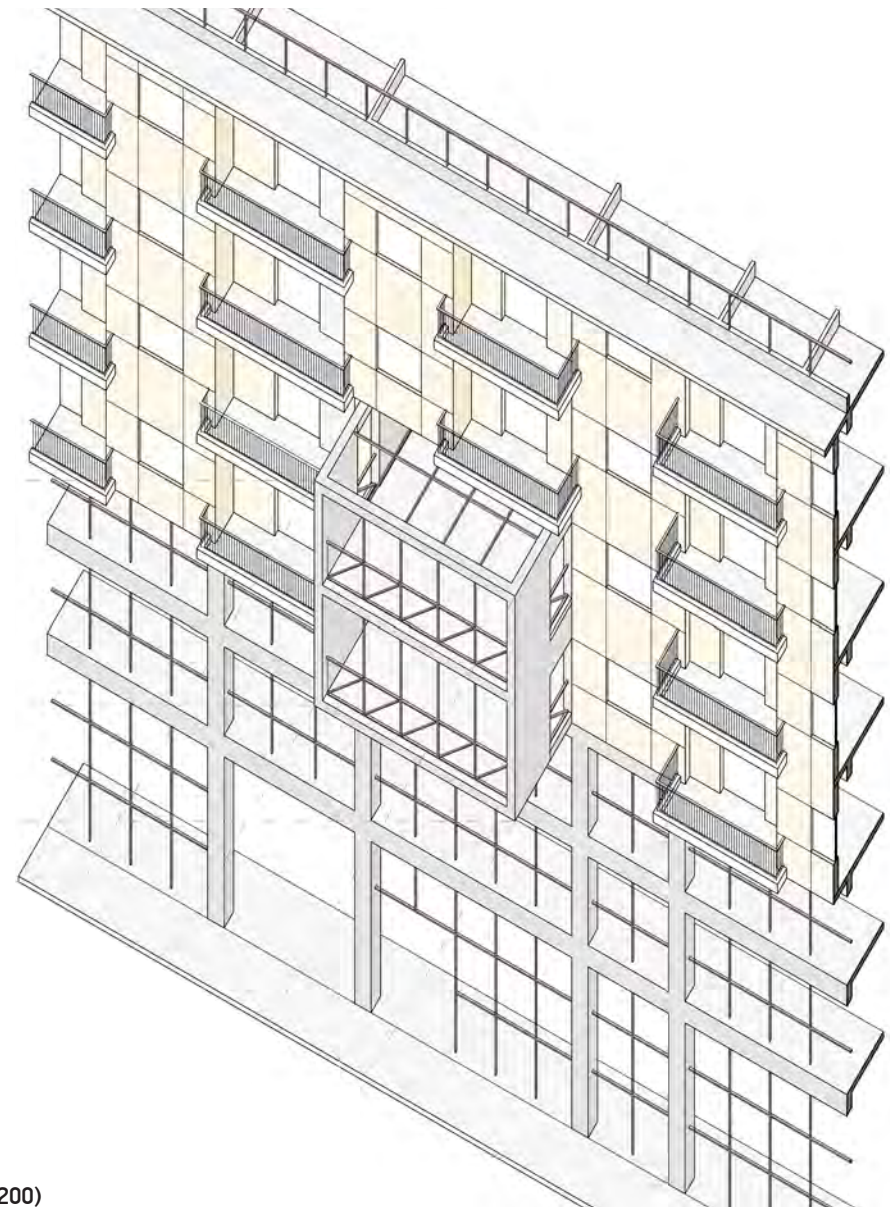

εικ. 7.12. ΟΨΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (κλ. 1/600)

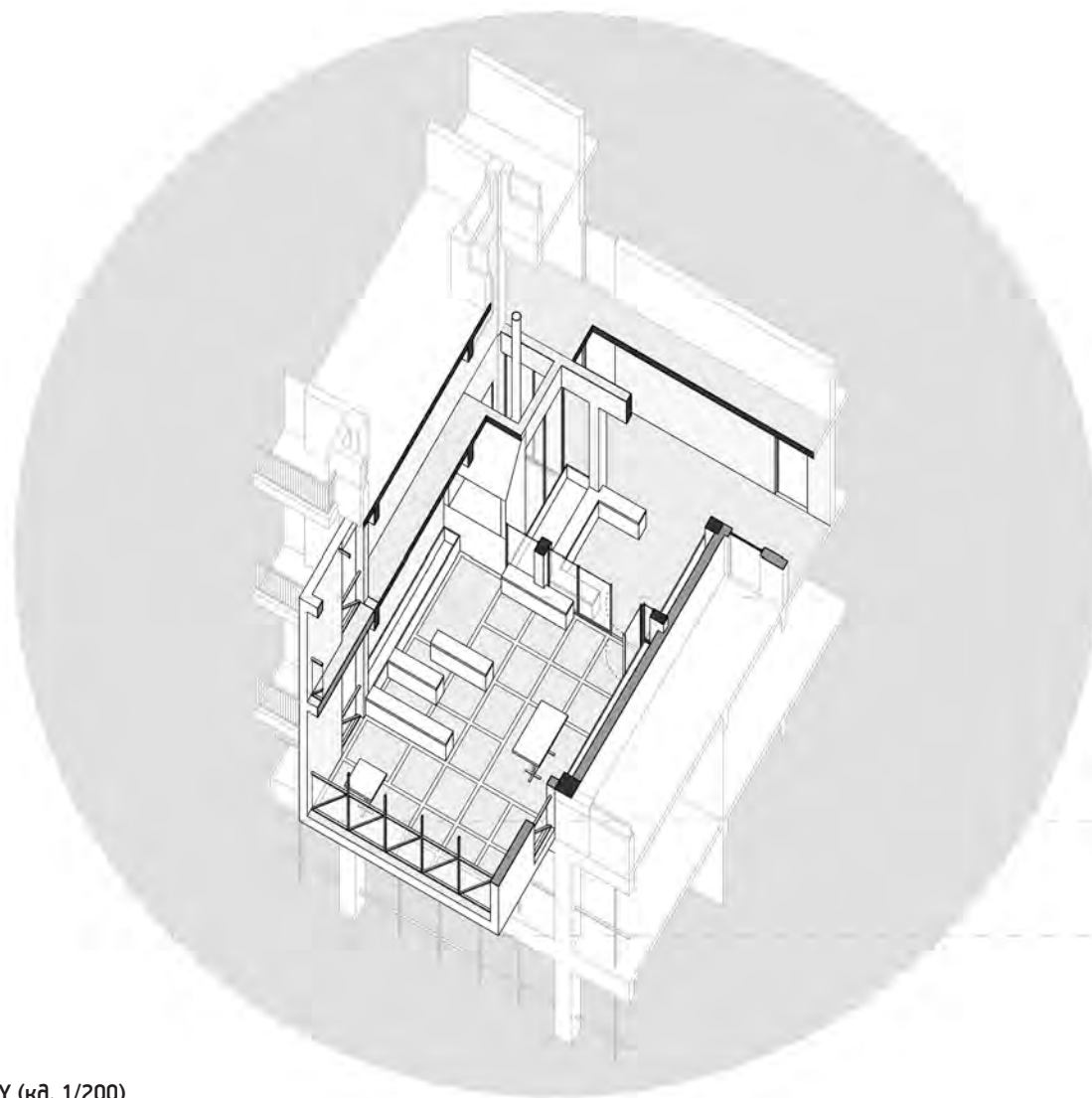
Στο αξονομετρικό της όψης επί της Πειραιώς (**βλ. εικ. 7.13.**) διακρίνεται πιο καθαρά η αντίθεση του Κυαλιού και των στοών στους παρακάτω ορόφους με την παλιά όψη του συγκροτήματος.

Όπως βλέπουμε στο αξονομετρικό της εσωτερικής διαμόρφωσης (**βλ. εικ. 7.14.**) το Κυάλι επικοινωνεί άμεσα με τους αξονικούς διαδρόμους της Κατοικίας και χωρίζεται σε ένα πρώτο χειμερινό και σε ένα δεύτερο ημι-υπαίθριο καθιστικό. Στο τμήμα του που εξέχει διακρίνεται το πλαίσιο που καθάρει διάφορες θέες (Ψυρρή, Ακρόπολη, Θησείο, Γκάζι) και τα πλάγια ανοίγματά του, που δημιουργούν μια ζώνη επικοινωνίας με τα μπαλκόνια της όψης.

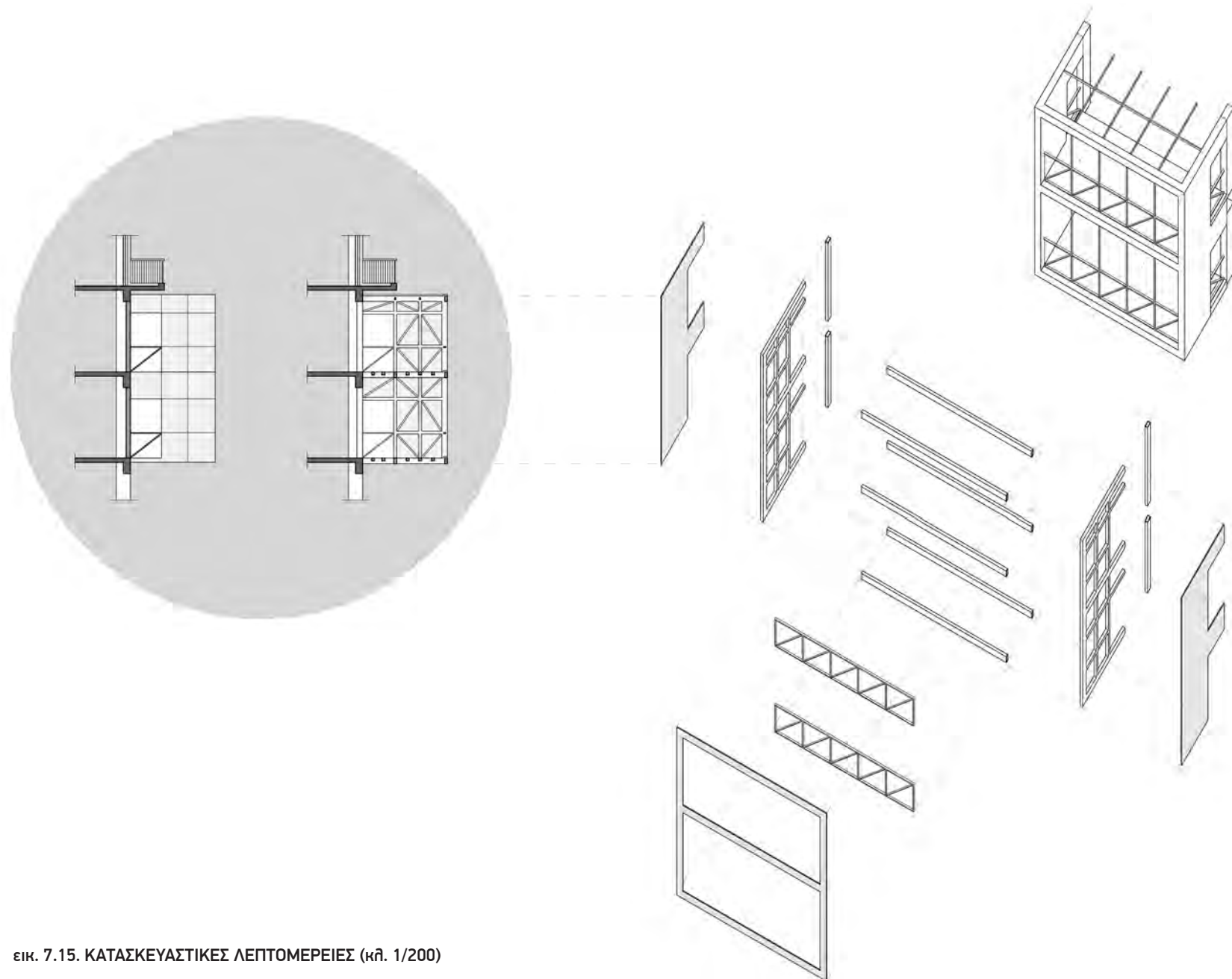
Για την οικοδομική ανάλυση του κυαλιού συμβουλευτήκαμε τον Καθηγητή Οικοδομικής, κ. Βασίλη Τσούρα. Στο αξονομετρικό οικοδομικών λεπτομερειών (**βλ. εικ. 7.15.**) διακρίνεται πως η κατασκευή αποτελείται από δύο προβολικά άκαμπτα πλαίσια που συνδέονται με το σκελετό του κτιρίου και ενώνονται με εγκάρσια δοκάρια. Η κατασκευή καλύπτεται με τσιμεντοσανίδες. Το κιγκλίδωμα είναι ταυτόχρονα και μια δικτυωματική δοκός που ενισχύει περισσότερο την κατασκευή.

εικ. 7.13. ΑΞΙΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΟΨΗΣ (κλί. 1/200)

εικ. 7.14. ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (κλ. 1/200)

εικ. 7.15. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ (κλ. 1/200)

Στο προοπτικό του συγκροτήματος από τη γωνία Πειραιώς και Μυλλήρου (**βλ. εικ. 7.16.**) να αναφέρουμε ότι απογυμνώνουμε τον σκελετό στους ορόφους των γραφείων και φανερώνεται ο φέρων οργανισμός από μπετόν. Θυμίζουμε ότι στα σημαία αυτά διαμορφώνονται διάδρομοι με μεγάλο πλάτος (Στοές σε Όροφο), οι οποίοι ουσιαστικά αποτελούν τους κοινόχρηστους χώρους των γραφείων. Αντίστοιχα τα κυάλια, αν και το φέρον σύστημα τους είναι μεταλλικό, επικαθιλύπτονται με τσιμεντοσανίδες, ώστε να υποδηλώσουμε ότι στα συγκεκριμένα σημεία βρίσκονται οι κοινόχρηστοι χώροι των κατοικιών και να γίνει μια υλικά συσχέτιση και ομαδοποίηση με τους κοινόχρηστους χώρους των γραφείων. Επιπλέον, στη γωνία του ισογείου διακρίνεται και η νέα κύρια είσοδος στο συγκρότημα.

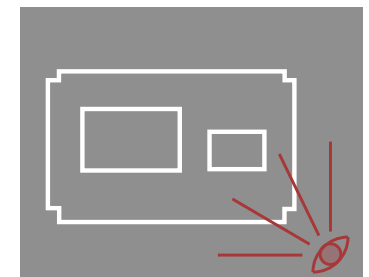
Η γωνία του συγκροτήματος επί των οδών Αγησιλάου και Μυλλήρου περιγράφεται από 2 όψεις (**βλ. εικ. 7.17.-7.18.**) και ένα προοπτικό φωτορεαλιστικό (**βλ. εικ. 7.19**). Η δύο αυτές όψεις είναι σαφώς πιο επίπεδες και χωρίς προεξοχές συγκριτικά με τις άλλες δύο (λόγω του μικρού πλάτους των εφαπτόμενων οδών). Στην όψη επί της Μυλλήρου (**βλ. εικ. 7.17.**) διακρίνουμε στο πάνω κομμάτι τη σκάλα σχισμή, ως μια απόσταση μεταξύ κατοικιών και γραφείων και στο κάτω τις στοές σε όροφο. Στην όψη της Αγησιλάου (**βλ. εικ. 7.18.**) διακρίνεται ο κενός 3ος όροφος, πιο αριστερά οι κινήσεις των γραφείων που αλλιάζουν από στάθμη σε στάθμη και δεξιά τα υαλοστάσια που αποκόπτουν την όψη της China Town από τις Κατοικίες, πίσω από τα οποία βρίσκονται οι κοινόχρηστες κουζίνες.

Στο προοπτικό από τη διασταύρωση Αγησιλάου και Μυλλήρου (**βλ. εικ. 7.19**)

διακρίνονται τα λεπτά μεταλλικά στοιχεία – κιγκλιδώματα, που ομαδοποιούν τις κινήσεις των ορόφων, με τις στοές του ισογείου, υποδηλώνοντας ότι πρόκειται ένα ενιαίο δίκτυο κινήσεων από στοές σε όροφο. Επιπλέον, στο ισόγειο τα μεταλλικά στοιχεία σηματοδοτούν τις κύριες και δευτερεύουσες εισόδους, όπως για παράδειγμα στην όψη Αγησιλάου (**βλ. εικ. 7.18**). Αναφέρουμε επίσης πως τα στοιχεία αυτά μπορούν να επιτρέψουν και περαιτέρω οικειοποίηση των στοών από τους εργαζόμενους, κρεμώντας ταμπέλες των γραφείων και των καταστημάτων, εμπλουτίζοντας την όψη και αναδεικνύοντας τα επιμέρους σημεία ενδιαφέροντος ενώ παράλληλα διευκολύνεται και ο προσανατολισμός και η περιήγηση για τον επισκέπτη.

ΕΙΚ. 7.16.
ΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ
ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ
ΜΥΛΛΕΡΟΥ

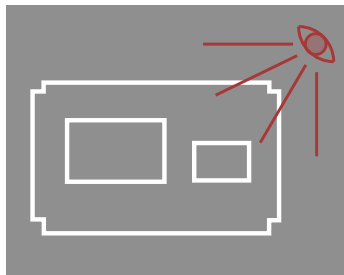
ΕΙΚ. 7.18. ΟΨΗ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ (κλ. 1/600)

ΕΙΚ. 7.17. ΟΨΗ ΜΥΛΛΕΡΟΥ (κλ. 1/600)

εικ. 7.19.
ΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ
ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ
ΜΥΛΛΕΡΟΥ

Επίλογος

Ξεκινήσαμε κοιτάζοντας την περιοχή του Μεταξουργείου και αμέσως μετά πως συνδέεται το κτιριακό συγκρότημα με αυτήν. Διαπιστώνοντας τις τάσεις εξευγενισμού στην περιοχή και τις διάφορες επιπτώσεις τους, σταθήκαμε κριτικά απέναντι σε αυτές, προσπαθώντας να διατηρήσουμε την πολυχρηστικότητα του συγκροτήματος. Αντιμετωπίσαμε το συγκρότημα σαν ένα σημαντικό κτιριακό απόθεμα με ένα έντονο κοινωνικο δυναμικό που θα μπορούσε να ενισχυθεί και να δημιουργήσει ένα σημαντικό αντίβαρο στις διάφορες εξευγενιστικές πρωτοβουλίες και ενδεχομένως να ωθήσει προς μια διαφορετική κατεύθυνση.

Ερευνήσαμε το ποιοί άνθρωποι το κατοικούν και ποιες δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα εκεί και αρχίσαμε να κάνουμε μικρές αλλαγές και προσθήκες στο “κτιριολογικό πρόγραμμα” με σκοπό τη βελτίωση των επιμέρους λειτουργιών του. Προχωρήσαμε σε αναδιανομή του κτιριολογικού προγράμματος, με σκοπό την καλύτερη εκμετάλλευση των υποδομών του και την λειτουργικότερη γειντίαση (ή και διαχωρισμό) των διαφορετικών του λειτουργιών. Συμπληρωματικά με αυτό, προτείναμε κάποιους πιθανούς τρόπους χρηματοδότησης και εναλλακτικής λειτουργίας και ύστερα ακολούθησε ο σχεδιασμός των αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων που θα έκαναν όλα τα παραπάνω εφικτά, πάντα σε συμφωνία με τις δομικές και κατασκευαστικές ιδιαιτερότητες του συγκροτήματος.

Δουλεύοντας, κατα κάποιον τρόπο, από μέσα προς τα έξω, καταλήγουμε στην εξωτερική όψη του κτιρίου, όπου πλέον κάθε ομάδα λειτουργιών έχει αποκτήσει μια ξεχωριστή ταυτότητα, μέσω μιας συνολικής αρχιτεκτονικής αντιμετώπισης του συγκροτήματος, όπου διακρίνεται τι είναι νέο και τι παλιό, όντας σε ένα σώμα και τα δυο.

Βιβλιογραφία

Η έρευνα για το συγκρότημα και οι σχεδιαστικές προτάσεις βασίστηκαν σε μεγάλο μέρος σε επισκέψεις στο συγκρότημα, επιτόπια έρευνα και καταγραφή αλλά και συζητήσεις με τους κατοίκους και τους εργαζόμενούς του. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν πολλές έρευνες και δημοσιεύσεις για την περιοχή και παρόμοιες απόπειρες σχεδιασμού που μας βοήθησαν στην πορεία της εργασίας. Επιπλέον πολλές άλλες έρευνες και σχεδιαστικές προτάσεις (που αφορούσαν συχνά σε διαφορετικές τοποθεσίες και καταστάσεις) αποτέλεσαν σημαντική επιρροή τόσο στον πως εξελίχθηκε η έρευνα, όσο και ο σχεδιασμός. Παραθέτουμε ενδεικτικά μερικές από αυτές:

Έρευνες για την Περιοχή του Μεταξουργείου:

Αγριαντώνη Χριστίνα, Η Αθήνα το 19ο αιώνα. Συνοικία Μεταξουργείο δημοσιευμένο στο Το Μεταξουργείο της Αθήνας. (Επιμ. Χριστίνα Αγριαντώνη - Μαρία Χριστίνα Χατζιωάνου), ΚΝΕ / ΕΙΕ, Αθήνα, 1995.
http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_10.aspx

Κουτρομπί, Σταυρούλα Κων/να, Διαδικασία εξευγενισμού (gentrification) στο Μεταξουργείο: μια περίπτωση εξαίρεσης ή ένας κανόνας για τις κεντρικές υποβαθμισμένες περιοχές, Σπουδαστική εργασία ακαδ. Έτος 2009-2010, ΕΜΠ, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ Πολεοδομία-Χωροταξία

Μαναήλογλου Ελένη, Τάσεις ανάπτυξης στην περιοχή του Μεταξουργείου, Διπλωματική Εργασία ακαδ. Έτος 2006-2007, ΕΜΠ, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ Πολεοδομία- Χωροταξία

Παπασύρου Βασιλική, Μετασχηματισμοί-σχεδιασμοί κεντρικών περιοχών. Το παράδειγμα του Μεταξουργείου. Σπουδαστική εργασία ακαδ. Έτος 2007-2008, ΕΜΠ, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ Πολεοδομία- Χωροταξία

Πατατούκα Ελένη, Πολύζου Ίρις, Δημόσιος χώρος σε μετασχηματισμό. Επενδύσεις και Κινέζικη μετανάστευση στο Μεταξουργείο, άρθρο δημοσιευμένο στα πρακτικά του συνεδρίου Public Space – Δημόσιος χώρος... αναζητείται, 2011

Ταξιάρχη Παναγιώτα, Το Μεταξουργείο – Ιστορική και Πολεοδομική Εξέλιξη από την Αρχαιότητα έως σήμερα, έρευνα για την εταιρία Oliaros, 2007.

Μεταλλασσόμειοι Χαρακτήρες σε Κέντρα πόλεων Αθήνας Πειραιά, Ερευνητικό Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, Κεφάλαιο: Β.1.7. Αστικό Καρότο 4, Μεταξουργείο

Ηλεκτρονικές Δημοσιεύσεις για την περιοχή του Μεταξουργείου και όσους δραστηριοποιούνται σε αυτή

Ηλεκτρονικές Δημοσιεύσεις για την Κινέζικη Κοινότητα στην Αθήνα (ημερομηνιακά):

Η νέα αθηναϊκή Chinatown, Μαριάννα Βεριγάκη, Lifo, 7/02/2008
<http://www.lifo.gr/mag/features/454>

Κουμουνδούρου, Πειραιώς, Αghσιλιάου: Ο σύγχρονος Δρόμος του Μεταξιού ξεκινάει εδώ, Αγγελική Στελλιάκη, In.gr, 08/07/2008
<http://news.in.gr/greece/article/?aid=917592>

Cosco acquires rights to Athens port, Chen Jialu, China Daily, 13/07/2010
http://www.chinadaily.com.cn/business/2010-07/13/content_10099685.htm

Μπίζνες και κόλπα στην ελληνική Τσαίνα Τάουν, Γεωργία Λινάρδου, Ελευθεροτυπία, 17/10/2010
<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=214366>

Η Αθηναϊκή China Town – Η Χρονιά του Λαγού, Λίνα Ψάιθα, Το Βήμα, 16/02/2011
<http://www.tovima.gr/socialevents/article/?aid=384764>

Μια ημέρα στην αθηναϊκή Τσαίναταουν, Μαριλή Μαργωμένου, Η Καθημερινή, 13/03-2011
http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_13/03/2011_435728

ell_2_13/03/2011_435728
Η Chinatown της Αθήνας... ετοιμάζει βαλίτσες, Μάχη Τράτσα, Το Βήμα, 26/02/2012
<http://www.tovima.gr/society/article/?aid=445693>

Η αθηναϊκή Τσαίναταουν μαραζώνει, Μαριλή Μαργωμένου, Η Καθημερινή, 11/03/2012
http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_11/03/2012_475483

China Town στην Αθήνα, The Ough! Team, Ough.gr, 15/11/2012
<http://www.ough.gr/index.php?mod=articles&op=view&id=971>

Καρναβαλι στην China Town, China Greece Times, 15/03/2013
<http://www.cgw.gr/html/cn/xlxw/4986.html>

Ομάδες και Σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στο Μεταξουργείο

Δημόσιο Σήμα: Σύλλογος Ενωτικής Πρωτοβουλίας Κεραμεικού – Μεταξουργείου και γύρω περιοχών
<http://www.dimosiosima.blogspot.gr/>
<http://aeginafirst.wordpress.com/2011/04/17/to-dimosio-sima-enonei-tous-euelontes-tis-athina/>
<http://www.groopio.com/el/projects/display/28/>

Ένωση Πολυτέκνων Αθηνών
<http://www.epa.org.gr/>
http://www.epa.org.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=301&Itemid=27

Κέντρο Υποδοχής Αστεγών Δήμου Αθηναίων (Κ.Υ.Α.Δ.Α.)

<http://www.cityofathens.gr/organotiki-domi-dimoy-athinaion/dimotikoi-foreis/kentro-ypodoxis-astegon-dimoy-athinaion-k-y-d>
http://aftodioikisi.gr/proto_thema/proto_thema_dimoi/13106

<http://www.inews.gr/202/dorea-ktiriou-tis-amerikanikis-legeonas-sto-kyada.htm>
<http://tvxs.gr/news/ellada/kyada-astegoi-kai-peinasmenoi-oi-neoi-athlio-tis-athinas>

Κεραμεικός Μεταξουργείο (ΚΜ) Πρότυπη Γειτονιά
<http://www.kmprotypigeitonia.org/>
<http://www.groopio.com/el/Organizations/view/oid/8>

Κλίμακα
<http://www.klimaka.org.gr/newsite/index.htm>

Κοινωνικός Ξενώνας Αστεγών του Ερυθρού Σταυρού
<http://www.in2life.gr/everyday/modernlife/articles/214109/article.aspx?apg=1>

Μέγας Αλέξανδρος: Σύλλογος των κατοίκων Κεραμεικού, Γκάζι, Ρουφ:
<http://kerameikos.blogspot.gr/>

Oliaros
[http://www.oliarosblog.com/data/images/Press%20%26%20Awards/Elfterotypia_030810_protypi\(1\).jpg](http://www.oliarosblog.com/data/images/Press%20%26%20Awards/Elfterotypia_030810_protypi(1).jpg)
<http://www.oliarosblog.com/?lang=gr&p=272>

Προγράμματα και Έρευνες Ενίσχυσης Ευπαθών Ομάδων:

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Δημιουργία Θέσεων Απασχόλησης Σε Τοπικό επίπεδο μέσω Προγραμμάτων Κοινωνικού Χαρακτήρα στη Περιφέρεια Αττικής - Πρόγραμμα που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
http://www.prosonolotahos.gr/files/download/d_programmatikh_periodos/prosklhseis/programmata_koinwfelous/3_ΟΡΘΗ_ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ_ΕΡΓΑΣΙΑ_ΑΤΤΙΚΗ.pdf

Ευρωπαϊκή Τυπολογία για την έλλειψη στέγης και τον αποκλεισμό από την κατοικία:
[http://www.klimaka.org.gr/newsite/downloads/EL_2009EthosLeaflet\[1\].pdf](http://www.klimaka.org.gr/newsite/downloads/EL_2009EthosLeaflet[1].pdf)

Encounter Athens (Κείμενα σχετικά με το ζήτημα της κατοικίας)
<http://encounterathens.wordpress.com/>
<http://encounterathens.wordpress.com/2011/05/06/katoikiapost1/#more-151>
<http://encounterathens.wordpress.com/2011/05/18/stegash-metanas-tvn/#more-232>
<http://encounterathens.wordpress.com/2011/05/11/stegastikespolitikes/#more-176>

Κοινωνική Οικονομία – Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού - Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις - ΦΕΚ 216
http://www.dikseo.teimes.gr/myfiles/FEK_216_2011_N4019.pdf

Χρήσιμες Έρευνες και Δημοσιεύσεις:

Σχετικά με την Αθήνα και την Πολυκατοικία:

Κουμπής Τάκης, Μουτσόπουλος Θανάσης, Scofield Richard, Athens 2002 Absolute Realism, (Ελληνική Συμμετοχή στη Μπιενάλε Βενετίας 2002), Futura, Αθήνα, 2002

Δραγώνας Πάνος, Σκιαδά Άννα, Made in Athens, Κατάλογος για την Ελληνική Συμμετοχή στη Μπιενάλε Βενετίας 2012

Φιλιππίδης Δημήτρης, Νεοελληνική Αρχιτεκτονική: αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη (1830-1980) σαν αντανάκλαση των ιδεολογικών επιλογών της νεοελληνικής κουλτούρας, Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα 1984

Τσαφούλιας Θεόδωρος, Η Αστική Πολυκατοικία σε Εξέλιξη (: Διάλεξη ΕΜΠ, ακαδ. Έτος 2007-2008

Woditsch Richard, Plural – The public and private spaces of the polykatoikia in Athens, Διδακτορική Διατριβή στο TU Berlin, 2009

Άλλες έρευνες και δημοσιεύσεις σχετικά με μεγάλα αστικά κέντρα στην Ασία:

Cheung Ping Ling, Sojourning as Tempura Society for Community Organization, 2012

Chung, S.S.-Y. - The study of Chinatown as an urban artifice and its impact on the Chinese com-

munity in London. Masters thesis, UCL (University College London), 2008.
<http://discovery.ucl.ac.uk/14192/>

Chungking Mansions, Hong Kong (σχετικές δημοσιεύσεις)
<http://www.youtube.com/watch?v=Owf7m-HiTS4Q>
http://en.wikipedia.org/wiki/Chungking_Mansions

Kajjima M., Kuroda J. Made in Tokyo: Guide Book, Kajjima Institute Publishing Co. 2001

Kowloon Walled City, Hong Kong (σχετικές δημοσιεύσεις)
http://en.wikipedia.org/wiki/Kowloon_Walled_City
<http://www.youtube.com/watch?v=JMwbifx00A0>
<http://www.archdaily.com/361831/infographic-life-inside-the-kowloon-walled-city/>

Χρήσιμες Σχεδιαστικές Προτάσεις και Μελέτες:

2+1 Περιπτώσεις επανακατοίκησης του Εμπορικού Τριγώνου Αθήνας - Διερεύνηση σε οικοδομικό τετράγωνο – Διπλωματική Εργασία Σπουδαστών ΕΜΠ

New Common Ground, Βεργίνη Νίκη, Γρηγοριάδης Γρηγόρης, Καλλικούνη Μαρία - Συνθεση 9ου Εξαμήνου, Φοιτητική Εργασία Αρχιτεκτονικής Σχολής Βόλου, ακαδ. Έτος 2010-2011
<http://www.archisearch.gr/article/519/new-common-ground---synthesi-9ou-6minoy-etoys--2010-2011---foitites--bergini-nikh-grigoriadis-grigor.htm>

Labor, City, Architecture: Towards a Common Architectural Language – Second Year Post-graduate Studio at the Berlage Institute, 2010-2011:
http://www.berlage-institute.nl/galleries/projects/details/labor_city_architecture
<http://humanscribbles.blogspot.gr/2011/10/zenghelis-notes.html>

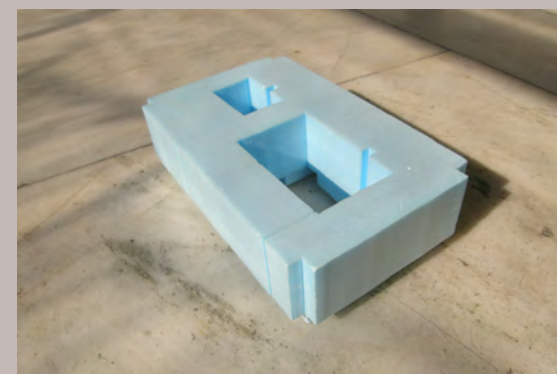
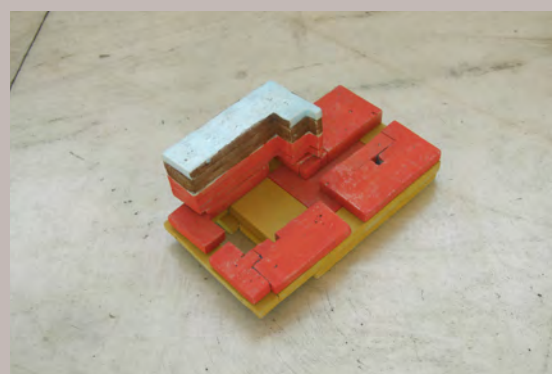
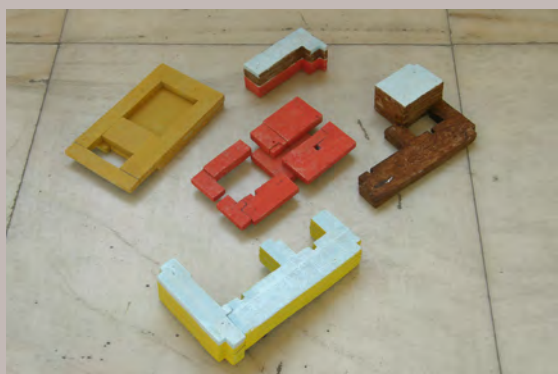
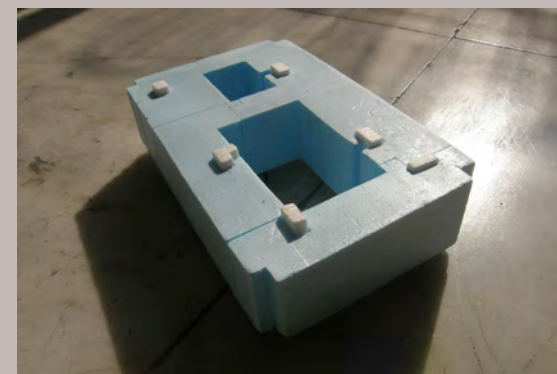
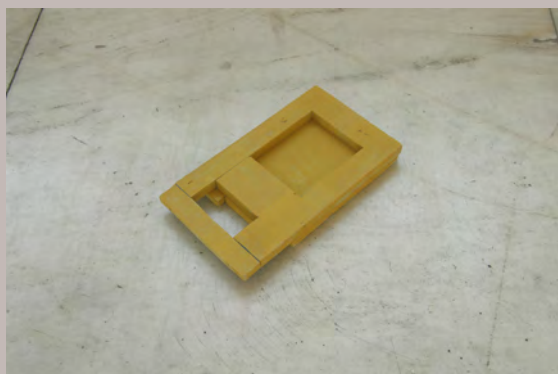
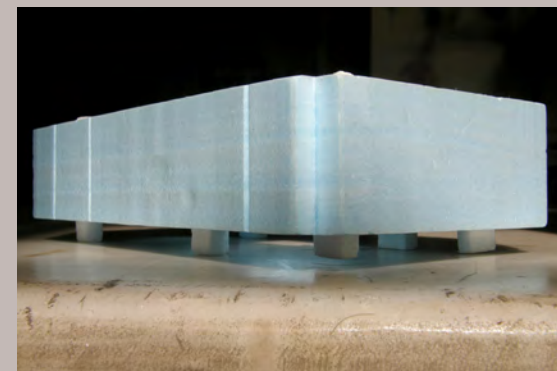
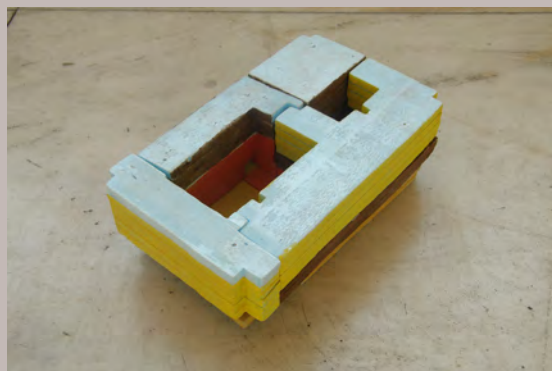
Transformation of Housing Block - Paris 17°, Lacaton et Vassal, Tour Bois le Prêtre – Druot
<http://www.lacatonvassal.com/index.php?idp=56>

Urban Strategies to regenerate Indian public space – A case study of Polis in Ahmedabad, Almudena Cano Pineiro, School of Architecture, Madrid, 2012
http://www.graduatearchitecture.com/PROJECTS/ENGLISH/2012/entries/0114/Almudena_Cano_ACP12.pdf

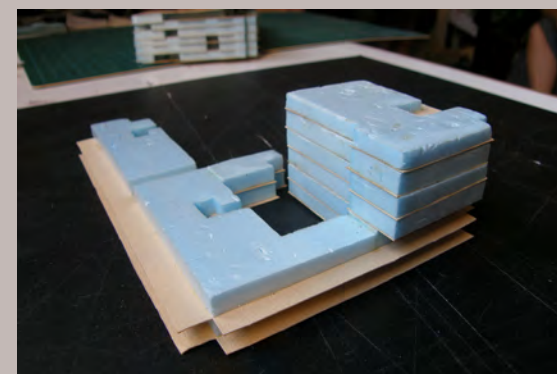
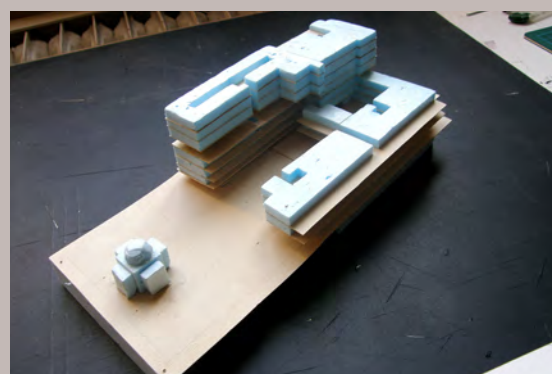
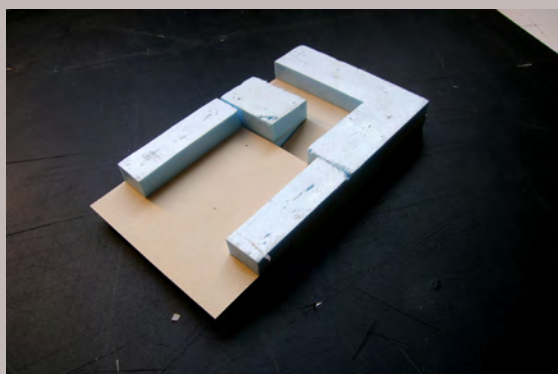
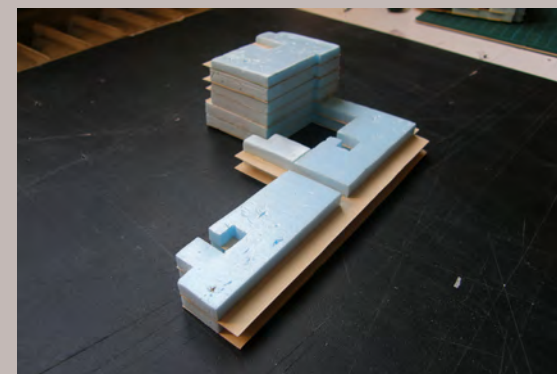
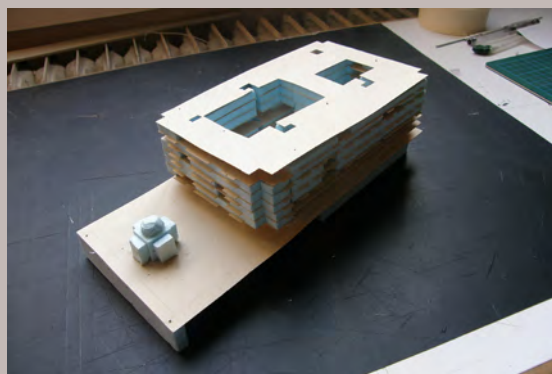
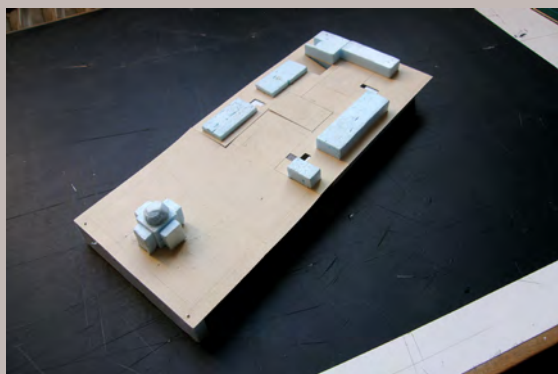
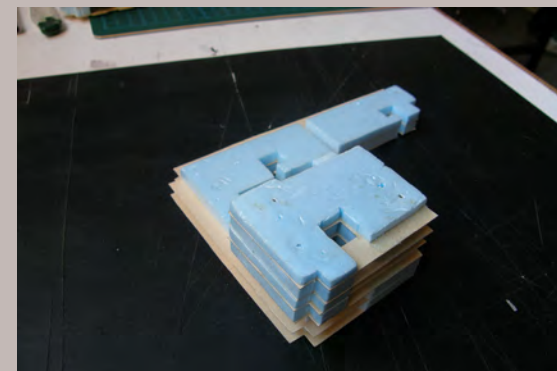
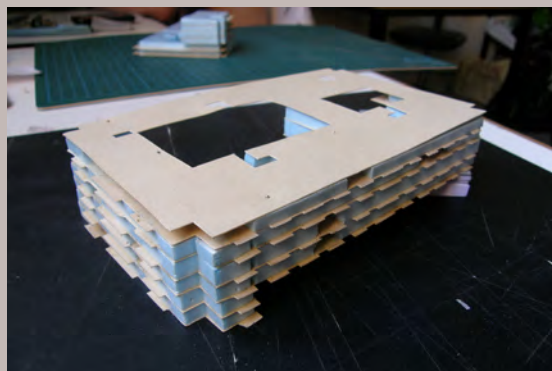
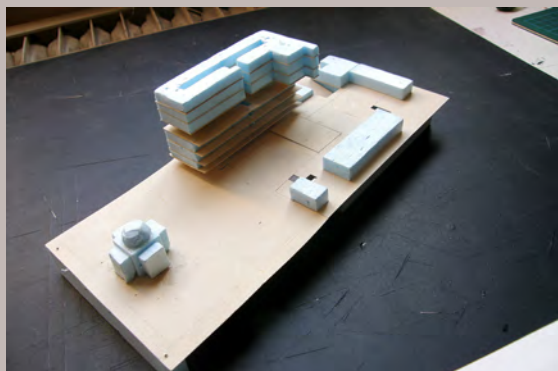
Φέρων οργανισμός υπάρχοντος συγκροτήματος (κλ. 1/500)

Μακέτα περιβάλλοντος (κλ. 1/500)

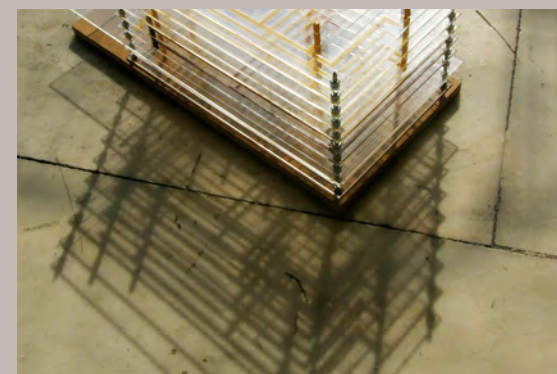
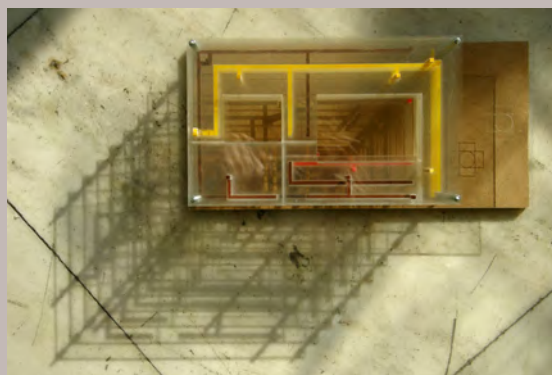
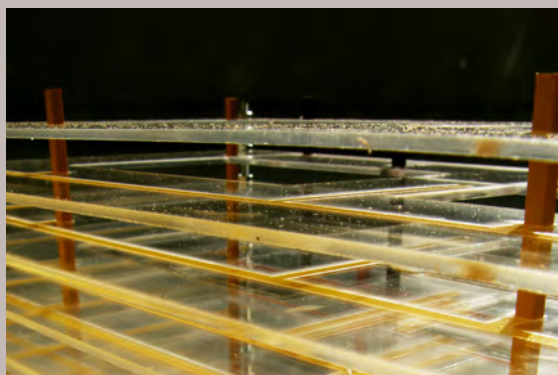
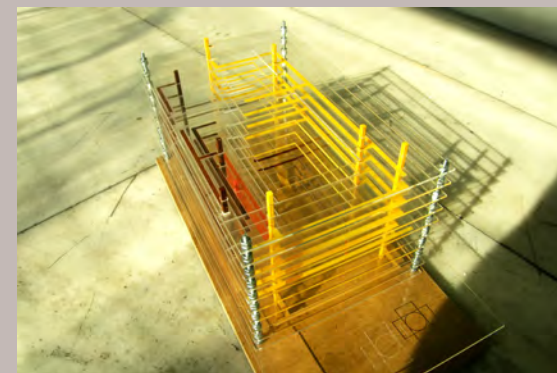
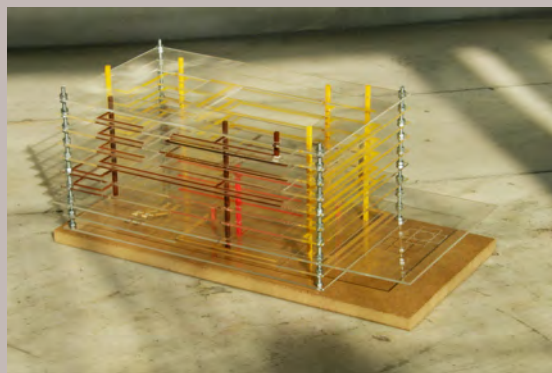
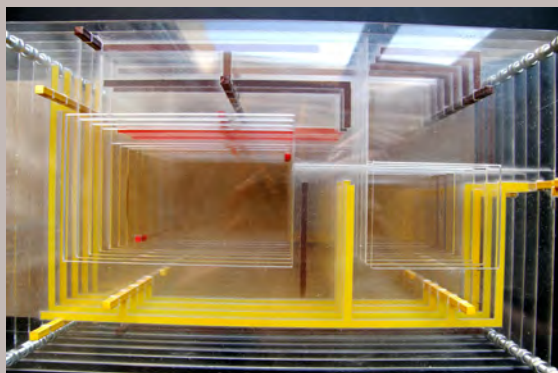

Χωρισμός του συγκροτήματος σε νέες περιοχές (κλ. 1/500)

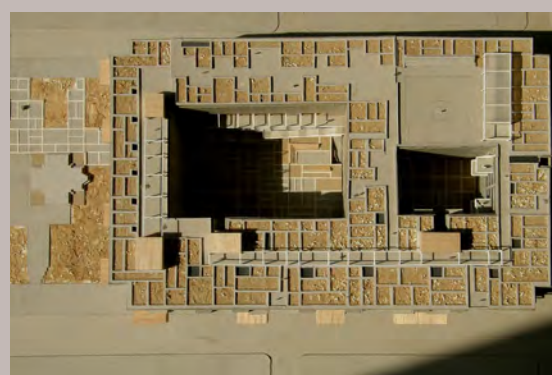
Μάζα και κλιμακοστάσια υπάρχοντος συγκροτήματος (κλ. 1/500)

Επεμβάσεις σε κάθε περιοχή (κλ. 1/500)

Κινήσεις (κλ. 1/400)

Τελική μακέτα (κλ. 1/200)

